

Tartlane ja keskkond 2016

Uuringuraport

Tellijaja: Tartu Linnavalitsus

Töö teostaja: OÜ Eesti Uuringukeskus

September 2016

Sisukord

Kokkuvõte	3
Uuringu meetodika	6
Eesmärk	6
Valim	6
Küsitluse läbiviimine	9
Andmetöötlus	9
UURIMISTULEMUSED	10
1. Keskkonnavaline informatsioon	10
1.1. Huvitatus loodus- ja keskkonnavalastest probleemidest	10
1.2. Keskkonnavalase info kättesaadavus	11
1.3. Keskkonnavalaste teemade kohta info saamine	15
1.4 Tartu keskkonna küsimuste käsitletud ajakirjanduses ja Tartu linnavalitsuses	16
1.5. Kaitstavate loodusobjektide tundumine.....	18
1.6. Arusaamad säästvast arengust.....	19
2. Hinnangud keskkonna seisundile ja komponentidele	21
2.1. Tartu linna elukeskkonna üldine seisund.....	21
2.2. Rahulolu Tartu linna puhkamisvõimalustega	22
2.3. Probleemsed aspektid elukoha ümbruses.....	24
2.4 Jäätmemajandus	35
3. Elukeskkonna iseloomustus ja mõjud	38
3.1 Elukoha iseloomustus	38
3.2 Keskkonna mõju tartlaste tervisele	39
3.3 Keskkonna mõju elukohavahetusele.....	42
3.4 Turvalisus ja naabrusvalve.....	43
4. Keskkonnateadlik käitumine	49
4.1. Mõjutamine	49
4.2. Liiklemisviisid ja teedehitus.....	53
4.3. Jäätmekäitlemisharjumused.....	58
5. Täiendavad kommentaarid ja ettepanekud	64
Järeldused ja soovitused	66
LISA 1	68
LISA 2	75

Kokkuvõte

- ✓ OÜ Eesti Uuringukeskus viis Tartu linna tellimusel läbi kordusuuringu tartlaste hulgas, et teada saada, kuidas hindavad linnaelanikud oma elukeskkonna erinevaid aspekte ning missugused on nende keskkonnavalased hoiakud. Lisaks võrreldi tulemusi varasematel aastatel (2006, 2011) läbiviidud samalaadsete uuringute tulemustega.
- ✓ Valimi suurus oli 1100 Tartu elanikku alates 16. eluaastast.
- ✓ Küsitlus viidi läbi veebipaneeli ja telefoniküsitluse meetodil ajaperioodil 19. aprill - 31.mai 2016.
- ✓ Ilmnes, et valdav enamik tartlasi on loodus- ja keskkonnavalastest probleemidest üldiselt huvitatud.
- ✓ Keskkonnavalaseid probleeme või küsimusi oli tekkinud veidi alla kolmandiku tartlastel ning sarnaselt varasematele aastatele pöörduakse nendega ülekaalukalt kõige sagedamini Tartu linnavalitsuse poole, kuid samas tendents näitab erinevate institutsioonide poole pöördumise vähenemist.
- ✓ Tartu linna keskkonna erinevatest valdkondadest ollakse kõige paremini kursis jäätmete üleandmise võimaluste ja jäätmeveo korraldusega ning pigem ebapiisavalt ollakse informeeritud liikluse tasemest, heitvee puhastamisega seotud küsimustest, õhu seisundist ning keskkonnavalastest tegevustest.
- ✓ Keskkonnavalaste teemade kohta on tartlased viimase 5 aasta jooksul saanud kõige sagedamini infot ajalehtedest ja ajakirjadest, millele järgnevad Tartu linna veebileht ning sotsiaalsed võrgustikud.
- ✓ Tartu linna keskkonna küsimusi käsitletakse tartlaste hinnangul pea võrdväärselt Tartu linna veebilehel ja Tartu Postimehes ning mõnevõrra vähem piisavalt Linnalehes ja Tartu Ekspressis. Tartlaste hinnangud keskkonna küsimuste kajastamise piisavusele Tartu linna veebilehel ja Tartu Postimehes on muutunud aastatega järjest positiivsemaks.
- ✓ Mõnda Tartu linnas kaitstavat loodusobjekti teadsid ligi pooled tartlased.
- ✓ Keskkonnakaitse ja säästva arengu alastest tegevustest pidasid tartlased kõige vajalikumaks aktsioonide (nt linn puhtaks) korraldamist, olmejäätmete liigiti kogumise võimaluste parandamist ning teiste tegevustega võrreldes vähim tähtsustati vastava teemalisi konverentse ja seminare.
- ✓ Tartu linna elukeskkonna üldist seisundit peetakse üldiselt heaks ning sellele antud hinnangud on aastatega järjest tõusnud.
- ✓ Linlaste rahulolu tervisespordi- ja suusaradade ning haljasalade ja parkidega on oluliselt suurem kui supelrandade ning elukohajärgsete mänguväljakute ja –platsidega. Võrreldes 2011.

aastaga on kasvanud tartlaste rahulolu haljasalade ja parkide ning tervisespordiradadega ning samas vähenenud supelrandade, suusaradade ning mänguväljakute- ja platsidega.

- ✓ Probleemkohtadena elukoha ümbruses toodi enim välja liiklusturvalisust ja –kultuuri, kõnniteede puudumist või halba seisukorda, koerte jalutusplatsi puudumist ning laste mänguväljakute ebapiisavust.
- ✓ Enam kui 4/5 linnaelanikest sooviks näha Tartus rohkem nii matka-, tervisespordi- kui loodusradu, samuti mänguväljakuid ja –platse ning piknikukohti, sealjuures ligi 40% hinnangul oleks kõiki eelpoolmainitud rajatise kindlasti juurde vaja. Kõige suurem vajadus on täiendavate tervisespordiradade järele, millele järgnevad mänguväljakud ja –platsid.
- ✓ Peamisteks õhu saastajateks oma elukohas peavad tartlased ülekaalukalt enim tolmu ja mootorsõidukite heitgaase, samas kui vähim probleeme valmistab tööstusest pärinev saaste.
- ✓ Majapidamises tarvitatava vee omadustest on tartlastele probleemiks eelkõige katlakivi tekitav vee karedus, mis on murekohaks $\frac{3}{4}$ Tartu elanikest, neljandikule valmistab probleeme sette teke ning ülejäänud vee omadused üldiselt probleemiks ei ole.
- ✓ Erinevatest keskkonnateguritest nähakse ohtu oma tervisele kõige sagedamini sõidukite heitgaasides, mida peab ohtlikuks ligi 2/3 Tartu elanikest, poolte tartlaste hinnangul põhjustavad ohtu tervisele ka suits ja tolm.
- ✓ Halbade elukeskkonna tingimustest tulenevalt on ajavahemikul 2011-2015 elukohta vahetanud 5% ning järgneva viie aasta jooksul on see plaan 13% tartlastest. Lähitulevikus samal põhjusel elukohavahetust plaanivatest tartlastest eelistaks ligi kolmandik jääda samasse linnaossa ning pea sama palju linnaosa vahetada ning 2/5 suunduda mujale, nt maapiirkonda, teise linna või riiki.
- ✓ Tartlased tajuvad oma ümbrust üldiselt turvalisena, kõige sagedamini peetakse probleemiks noorte poolt sooritatud korrarikumisi, tänavavägivalda ning korterivargusi ja autodesse sissemurdumisi. Võrreldes 2011. aastaga on 2016. aastal peetud kõiki kuriteoliike peale tänavavägivalla vähem probleemseks.
- ✓ Viimase viie aastaga on oluliselt vähenenud ka kuritegevuse ohvriks langemise osakaal.
- ✓ Mõne turvalist keskkonda soodustava projektiga nagu naabri- või naabusvalve oli 2016. aastal liitunud 6% tartlastest. Naabusvalvega mitteliitunud tartlased tõid selle peamise põhjusena välja vajaduse puudumise, kinnitades, et nende ümbruskond on niigi turvaline. Samas oli põhjuseks ka infopuudus.
- ✓ Igapäevaselt liiguvad tartlased kõige sagedamini jala ja autoga, ligi neljandik sõidab mitu korda nädalas ka jalgrattaga ning veidi enam ühistranspordiga.
- ✓ Tartlaste suhtumine linna elektroonilisse bussipiletisüsteemi on üldiselt positiivne – e-piletit eelistatakse kasutada eelkõige seetõttu, et sõidu registreerimine on praktiline ja kiire, veidi vähemal määral nõustutakse sellega, et lihtne ja kiire on ka selle ostmine ning väljendatakse rahulolu statistika ja planeerimise huvides oma sõidu tuvastaja juures registreerimisega.

- ✓ Eelisarendada tuleks tartlaste hinnangul eelkõige kõnni- ja jalgrattateid. Vähem oldi samas huvitatud ühistranspordi ja autoliikluse korralduse arendamisest.
- ✓ Tartlaste teadlikkus erinevate jäätmete konteinerite ja vastuvõtupunktide osas on aastate lõikes järjest paranenud, ainsaks erandiks on siinkohal vaid vanaõlide ja akude konteinerid.
- ✓ Sarnaselt jäätmekonteinerite ja vastuvõtupunktide asukohtade alasele teadlikkusele on aastatega järjest paranenud ka jäätmete eri viisidel sorteerimine ja käitlemine.
- ✓ Biojäätmete eraldi kogumist valdavalt toetatakse - kindlasti vajalikuks peab seda veidi alla ning pigem vajalikuks pisut üle 40% tartlastest.
- ✓ Jäätmemajandusega seonduvatest valdkondadest on tartlastele elukoha ümbruses enim probleemiks prahi loopimine tänavale ning suurjäätmete paigutamine konteinerite ümbrusesse.
- ✓ Toiduainete pakendite, olmekeemia või kodumasinade keskkonnasäästlikkust arvestab poest oste tehes nii alati kui mitte kunagi veidi üle viiendiku tartlastest ning vahete-vahel pöörab sellele tähelepanu neist pea 60%.
- ✓ Oma võimalusi mõjutada keskkonnaalaste otsuste tegemist peavad tartlased pigem tagasihoidlikuks – oma linnaosas näeb selleks võimalust ligi kolmandik, Tartu linna tasandil alla 30% ning riigi tasandil vaid 13%.
- ✓ Oma võimalusi elukeskkonna seisundit parandada näevad tartlased eelkõige keskkonnahoidlikus käitumises ja oma keskkonnateadlikkuse tõstmises, milleks on neil enamasti nii tahtmist kui ka võimalusi. Samas puude, põõsaste või lillede istutamiseks oleks tahtmist enam kui kolmandikul ning oma kodu ja selle ümbruse heakorratöödest osavõtuks neljandikul, kuid see on seni jäänud võimaluse puudumise (või sellest teadmatuse) taha.

Uuringu meetoodika

Eesmärk

Käesoleva uuringu eesmärgiks oli selgitada välja, kuidas hindavad Tartu linna elanikud oma elukeskkonna erinevaid aspekte, missugused on nende keskkonnaalased hoiakud ning kuidas on vastavad tulemused võrreldes eelnevate uuringuaastatega (2006 ja 2011) muutunud.

Valim

Uuringu üldkogumi moodustasid Tartu linna elanikud alates 16. eluaastast, kes on Tartus elanud vähemalt viimased 12 kuud, kokku 97 153 inimest (Tartu Linnavalitsuse ettevõtluse osakonna registriteenistus, 31.12.2015). Planeeritud valimi suurus oli 1100 vastajat.

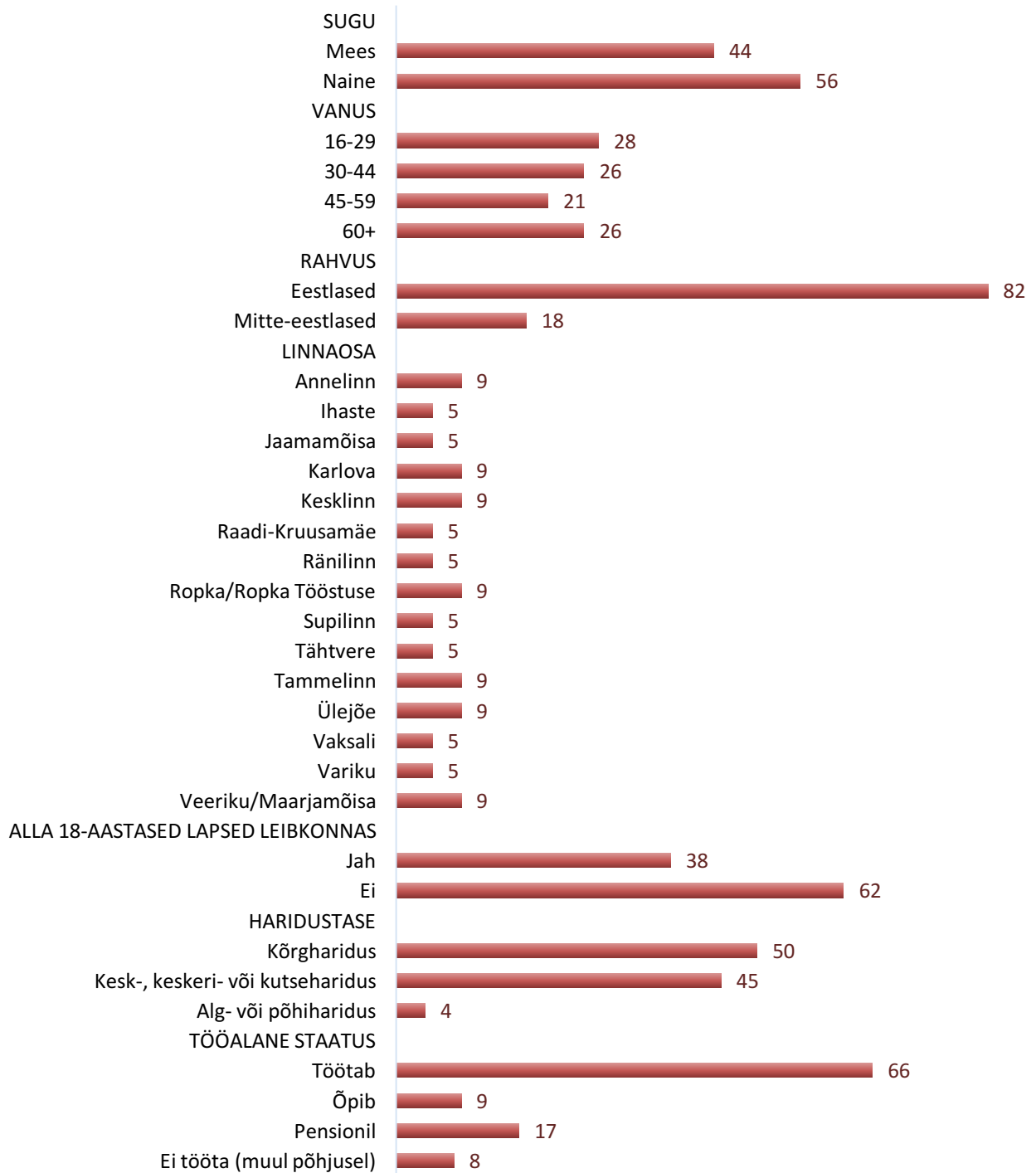
Tellijal soovis, et küsitluse tulemused oleksid esinduslikud korraga soo, vanuse ja rahvuse alusel. Kuna valimis esines üldkogumi jaotusele mittevastavaid tunnusrühmi, tuli läbi viia andmete täiendav kaalumine ning koostada tunnuseid ühendav koondkaal. Enim lahkesid tunnusrühmade jaotused üldkogumi ning kaalumata valimi vahel rahvuse lõikes (mitte-estlased olid vähem esindatud).

Kuna Tellijale oli oluline võrrelda erinevaid linnaosasid, pidi uuringu valim võimaldama teha tõenäosuslikke väiteid valimi alamrühma alusel populatsiooni alamrühmale. Sellest tulenevalt oli Tellijal soov, et lõppvalimis oleks esindatud igast kuni 5000 elanikuga linnaosast 50 vastajat ja üle 5000 elanikuga linnaosadest 100 vastajat (Tabel 1).

Tabel 1. Üldkogumi ja valimi kirjeldus linnaosade lõikes.

Linnaosa	Üldkogum (N)	Valim (N)
Veeriku/Maarjamõisa	5796	100
Variku	1800	50
Vaksali	3029	50
Ülejõe	8762	100
Tammelinn	8195	100
Tähtvere	3134	50
Supilinn	2015	50
Ropka/Ropka tööstuse	7285	100
Ränilinn	1620	50
Raadi-Kruusamäe	4434	50
Kesklinn	6477	100
Karlova	8656	100
Jaamamõisa	3216	50
Ihaste	2542	50
Annelinn	25891	100
Tartu linna täpsusega	4301	0
Kokku	97153	1100

Joonisel 1 on kirjeldatud küsitletute jagunemist lähtuvalt soost, vanusegrupist, rahvusest, linnaosast, haridustasemest, tööalasest staatusest ja alla 18-aastaste laste olemasolust leibkonnas.

Joonis 1. Vastajate struktuur (n=1100, %)

Küsitluse läbiviimine

Küsitlus viidi läbi ajavahemikus 19. aprill - 31. mai 2016.

Küsitluse läbiviimisel kasutati kahte erinevat meetodit: veebiküsitlust (Norstat Eesti veebipaneel, telefoni teel värvatud vastajad) ning telefoniküsitlust. Kokku küsitleti 1100 tartlast, kellest 54% värvati veebipaneeli kaudu ning 46% telefoni teel (nendest 9,5% vastas veebi teel ning 36,5% telefoni teel) (Tabel 2).

Tabel 2. Küsitlusmeetodi jaotus.

Meetod	N	%
Veebipaneeli küsitlus	594	54%
Telefoniküsitlus	401	36,5%
Telefoni teel värbamine, veebi teel vastamine	105	9,5%
Kokku	1100	100%

Kontaktibaasidena kasutati Norstat Eesti veebipaneeli, Rahvastikuregistri väljavõtet (6000 kontakti vastavalt elanikkonna struktuurile) ning lumepalli meetodit olemasolevate kontaktide näol.

Ankeet oli keskmiselt 38 minutit pikk ning sellele oli võimalik vastata nii eesti kui ka vene keeles.

Andmetöötlus

Küsitlustulemuste töötlemiseks kasutati andmetöötluspakette *MS Excel* ja *SPSS*. Joonistel jm toodud andmed on ümardatud arvutiprogrammi poolt ja seetõttu võib ridade või veergude summa moodustada kohati 99% või 101%.

Statistilist olulisust mõõdeti Hii-ruut testidega. Tulemuste osas on taustatunnuste (sugu, vanusegrupp jm) välja toodud vaid need jaotused, mis osutusid statistiliselt olulisteks ning mida saab seega laiendada ka üldkogumile.

Andmed on analüüsitud kaalutud andmebaasi põhjal. Uuringu andmeid on võrreldud 2006. ja 2011. aasta uuringute andmetega.

Respondentide hinnangute maksimaalne juhuvaliku protseduurist tulenev võimalik viga ei ületa 3,32% taset usaldusnivool 95%, väiksemate alamgruppide lõikes võib viga olla suurem.

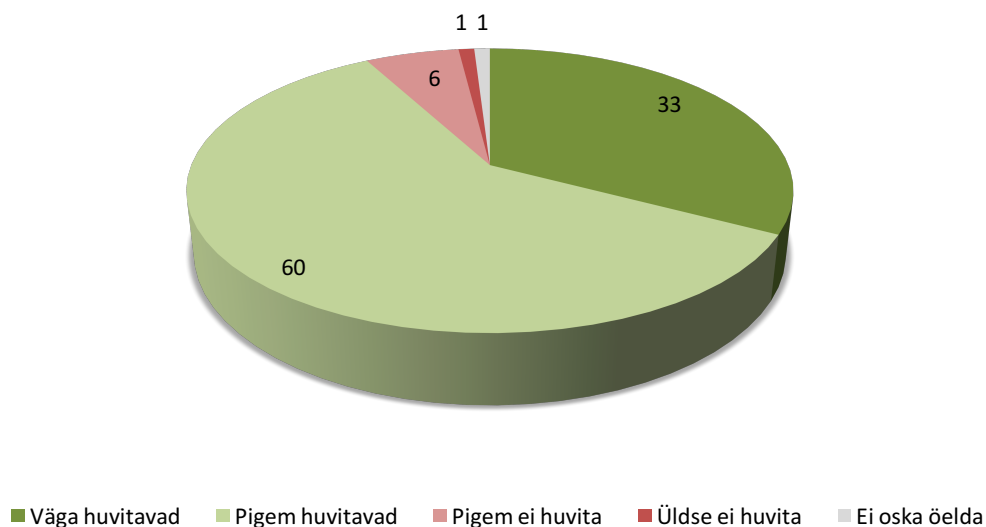
UURIMISTULEMUSED

1. Keskkonnaalane informatsioon

Keskkonnaalase informatsiooni osas uuriti tartlastelt, kuivõrd huvitatud on nad loodus- ja keskkonnaalastest probleemidest, mil määral omatakse Tartu linna keskkonna erinevate valdkondade kohta informatsiooni, kust on vastavat infot saadud ning kas ajalehtedes ja Tartu linna kodulehel käsitletakse Tartu keskkonna küsimusi piisavalt.

1.1. Huvitus loodus- ja keskkonnaalastest probleemidest

Valdav enamik tartlasi on loodus- ja keskkonnaalastest probleemidest üldiselt huvitatud (93%), sealjuures kolmandik peab antud teemasid väga huvitavaks (Joonis 2).

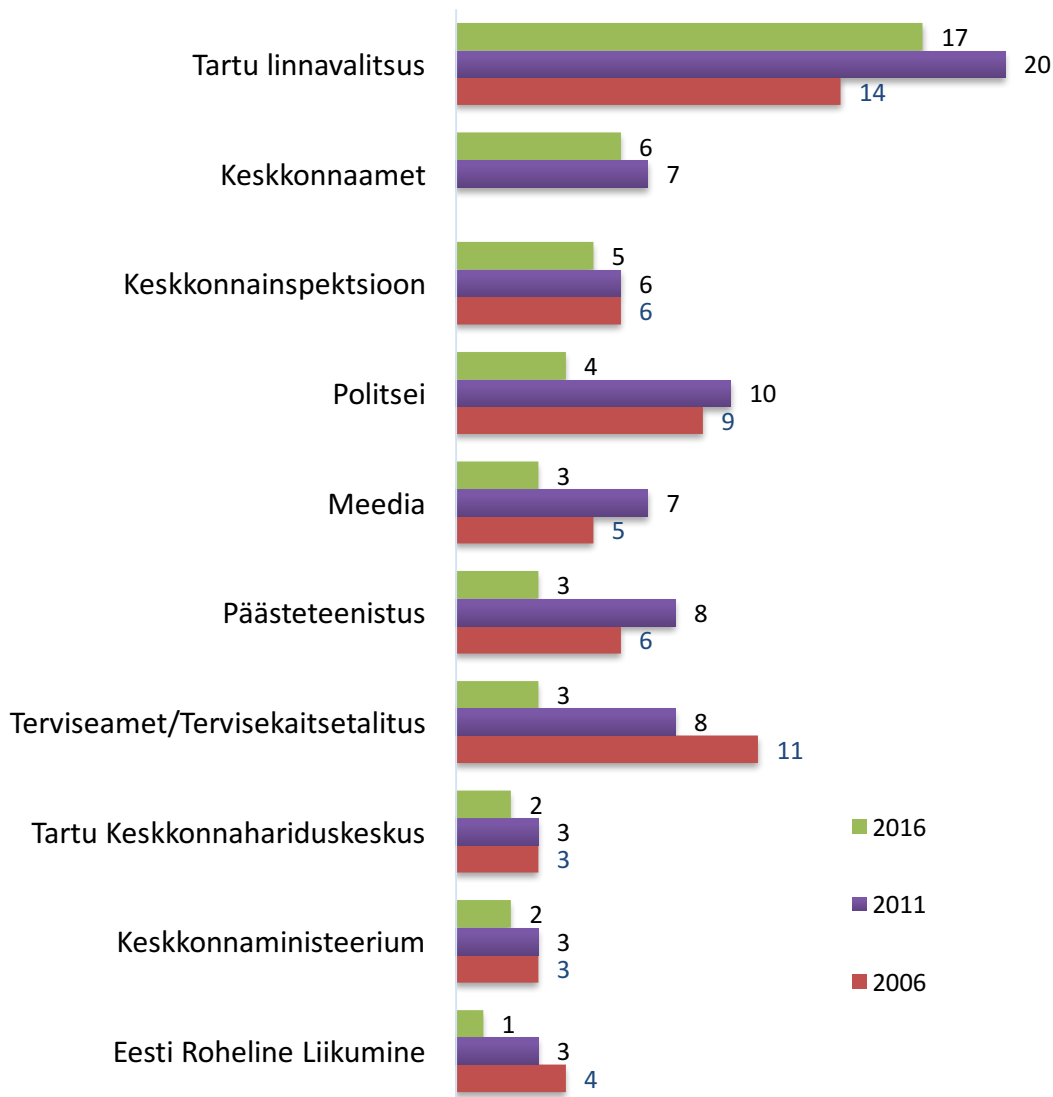
Joonis 2. Kuivõrd huvitavad Tartu elanikke loodus- ja keskkonnaalased probleemid, 2016 (%).

Loodus- ja keskkonnaalastest probleemidest huvituvad mitte-eestlased veidi rohkem kui eestlased ning naised sagedamini kui mehed. Vanusegrupiti on huvi suurim üle 60-aastaste ja madalaim 16-19-aastaste seas. Linnaosade lõikes väljendasid enim huvi Vaksali ja Tähtvere ning vähim Variku elanikud.

Ka varasematel uuringuaastatel 2006 ja 2011 kinnitas üle 90% tartlastest, et nad on loodus- ja keskkonna teemalistest probleemidest kas huvitatud või vahete-vahel huvitatud (vastusevariandid “jah”, “vahete-vahel”).

1.2. Keskkonnaalase info kättesaadavus

Keskkonnaalaseid probleeme või küsimusi oli 2016. aastal tekkinud veidi alla kolmandiku tartlastel ning sarnaselt varasematele aastatele pöörduakse nendega ülekaalukalt kõige sagedamini Tartu linnavalitsuse poole (Joonis 3). Tähelepanuvääne on see, et erinevate institutsioonide poole pöördumine on olnud 5 aasta taguse ajaga võrreldes läbivalt mõnevõrra madalam.¹

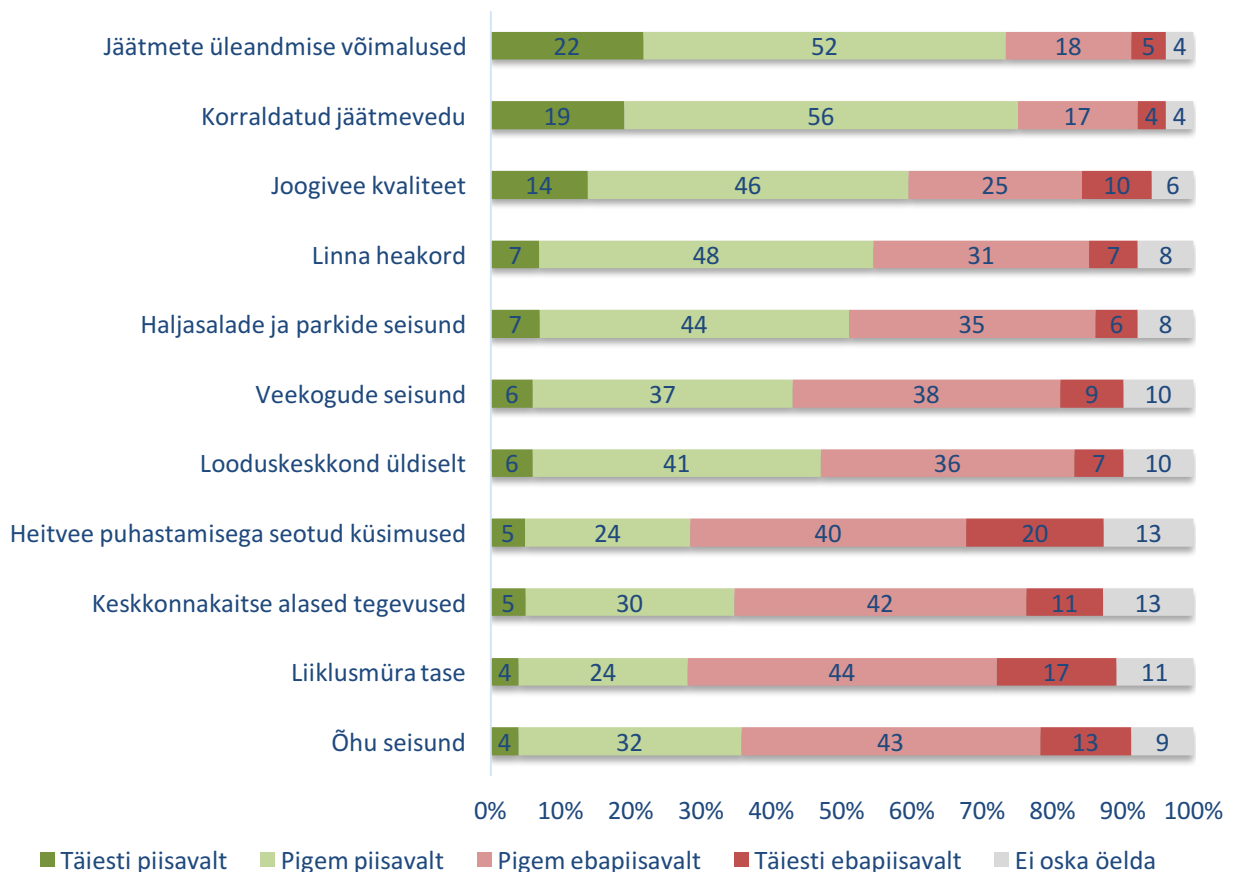

Joonis 3. Missuguste asutuste poole on tartlastel pöördunud oma keskkonnaalaste probleemide või küsimustega, 2016 (%).

¹ Tulemusi võis teatud määral mõjutada ka varieeruvus mõningate asutuste nimedes: Terviseameti asemel hinnati Tervisekaitsetalitust, Politsei asemel Tartu Politseiosakonda, Päästeteenistuse asemel Tartumaa Päästeteenistust ning meedia puhul eraldi televisiooni ja ajalehe toimetust.

Muudest asutustest pöördui enim keskkonnanestusega tegelevate ettevõtete poole, lisaks toodi välja Internetist info otsimist ning mainiti infoallikatena Eesti Ornitoloogiaühingut, Tarbijakaitset, Tartu Ülikooli, Supilinna Seltsi ning heakorratelefoni.

Tartu linna keskkonna erinevatest valdkondadest ollakse kõige paremini kursis jäätmete üleandmise võimaluste ja jäätmeveo korraldusega, millest on pigem või täiesti piisavalt informeeritud 4/5 tartlastest (Joonis 4). Seevastu pigem ebapiisavalt ollakse informeeritud liikluse müra tasemest, heitvee puhastamisega seotud küsimustest, õhu seisundist ning keskkonnavaldkondade tegevustest.

Joonis 4. Mil määral omatakse Tartu linna keskkonna valdkondade kohta informatsiooni, 2016 (%).

Naised hindavad pea kõigi Tartu linna keskkonna valdkondade kohta informatsiooni meestest sagedamini ebapiisavaks ning mitte-eestlased oluliselt sagedamini täiesti ebapiisavaks.² (v.a. jäätmetega seonduv ja linna heakord, mille osas soolised erinevused puudusid).

Erinevatest vanusegruppidest on piisavalt infot enim 60-aastastel ja vanematel linnaelanikel ning ebapiisavaks peavad seda teistest enam üldiselt 30-59-aastased, joogivee, linnaheakorra ja heitvee

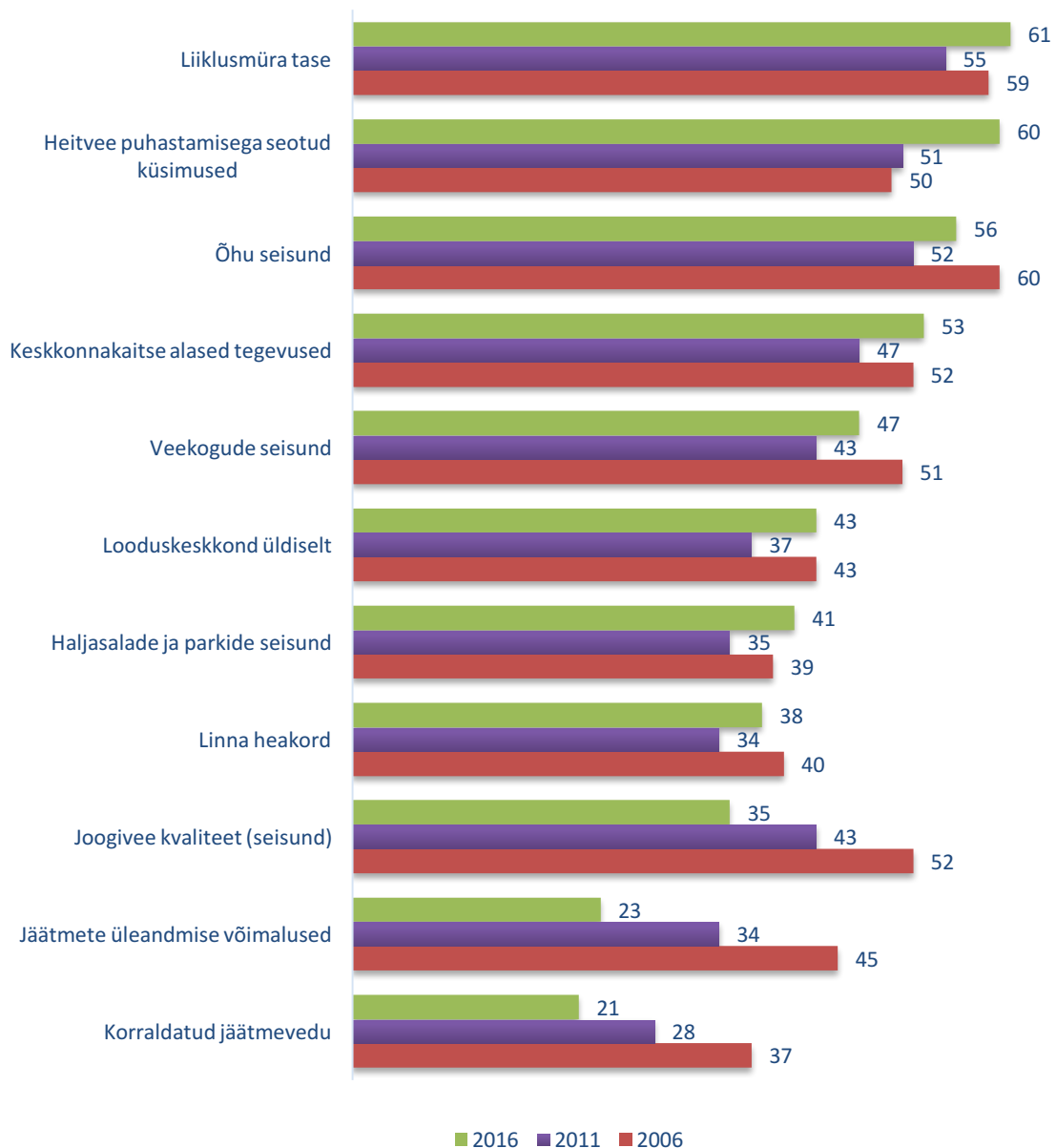
² Korraldatud jäätmeveo ja jäätmete üleandmise võimaluste osas puudusid statistiliselt olulised erinevused nii soo kui rahvuse ning linna heakorra puhul soo lõikes.

puhastamise puhul ka 16-29-aastased. Olulisi erinevusi vanusegruppide lõikes ei ilmnenud vaid jäätmete ning veekogudega seonduvas.

Linnaosade vahel esines olulisi erinevusi informatsiooni piisavuses viies valdkonnas. Haljasalade ja parkide seisundi kohta omasid ebapiisavat infot enim Annelinna, Jaamamõisa, Ihaste, Karlova ja Ropka/Ropka tööstuse, õhu seisundi osas Karlova, Supilinna, Tammelinna, Annelinna, korraldatud jäätmeveo kohta Jaamamõisa, Annelinna ja kesklinna, liiklusrasvumise taseme puhul Annelinna, Tammelinna, Ropka/Ropka tööstuse ja kesklinna ning heitvee puhastamisega seotud küsimustes Ihaste, Karlova, Supilinna, Jaamamõisa ja Annelinna elanikud.

Võrreldes tulemusi 2011. aastaga ilmneb, et kui valdkonnad, millest ollakse endi hinnangul pigem ebapiisavalt informeeritud, on jäänud üldiselt samaks, siis informatsiooni puudust tunnetavate linnaelanike osakaalud on pea kõigis valdkondades suurenenud³ (Joonis 5). Varasemast paremini ollakse kursis vaid jäätmeveo korralduse ja jäätmete üleandmise võimaluste ning joogivee kvaliteediga.

³ Muutus võib olla vähemalt osaliselt tingitud ka asjaolust, et 2006. ja 2011. aastal kasutatud skaala: “piisav”, “ebapiisav”, “ei oska öelda” tingis 2016. aastaga võrreldes oluliselt suuremad “ei oska öelda” vastanute osakaalud (2011 - 15-30%; 2006 10-26%).

Joonis 5. Tartu linna keskkonna valdkondade kohta ebapiisavalt informatsiooni omamine (2016: “täiesti ebapiisavalt”+“pigem ebapiisavalt”; 2006, 2011: “ebapiisavalt”; %).

Lisaks sooviksid tartlased saada rohkem informatsiooni müra, avaliku haljastuse, liikluskorralduse ning Emajõe ja Anne kanali veepuhtuse kohta. Üksikutel juhtudel toodi välja ka näiteks valgusreostust, terviseradade olukorda, inimesi ründavaid linde ja kaitsealuseid taime- ja puuliike.

1.3. Keskkonnaalaste teemade kohta info saamine

Keskkonnaalaste teemade kohta on tartlased viimase 5 aasta jooksul saanud kõige sagedamini infot ajalehtedest ja ajakirjadest, millele järgnevad Tartu linna veebileht ning sotsiaalsed võrgustikud – töökaaslased, sõbrad, tuttavad (Joonis 6).

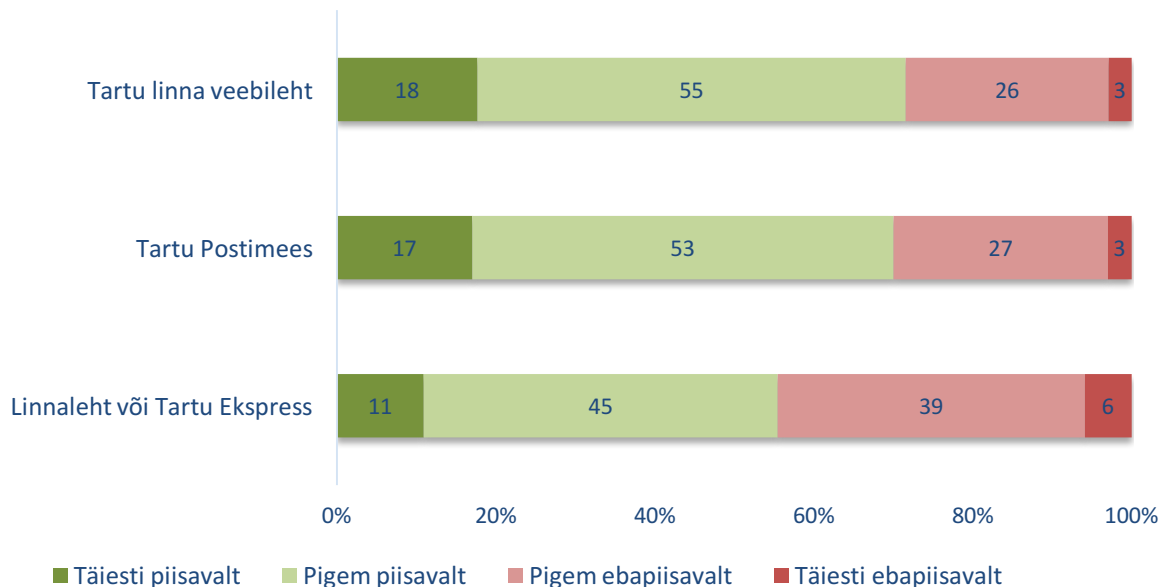
Joonis 6. Viimase 5 aasta jooksul erinevatest allikatest Tartu keskkonna kohta info saamine, 2016 (%).

Muude allikatena toodi välja näiteks erinevaid õppeasutusi, Internetti, infotelefone ning korteriühistutele korraldatud infopäeva.

2011. aastal hindasid tartlased erinevaid infoallikaid üldisemalt, kuid tulemused on siiski võrdlemisi sarnased – üle 80% linnaelanikest sai Tartu keskkonna kohta sageli või mõnikord infot ajalehtedest ja ajakirjadest, 4/5 Internetist, 2/3 televisiooni ja sotsiaalsete võrgustike vahendusel ning veidi alla 60% raadiost.

1.4 Tartu keskkonna küsimuste käsitletud ajakirjanduses ja Tartu linnavalitsuses

Tartu linna keskkonna küsimusi käsitletakse tartlaste hinnangul pea võrdväärselt Tartu linna veebilehel ja Tartu Postimehes ning mõnevõrra vähem piisavalt Linnalehes ja Tartu Ekspressis (Joonis 7). Kõigi mainitud kanalite puhul oli ka märkimisväärne hulk linnaelanikke, kes ei osanud keskkonna küsimuste kajastamisele ajalehtedes ja veebis hinnanguid anda (Tartu Postimees 23%, Linnaleht või Tartu Ekspress 42%, Tartu linna veebileht 37%).⁴

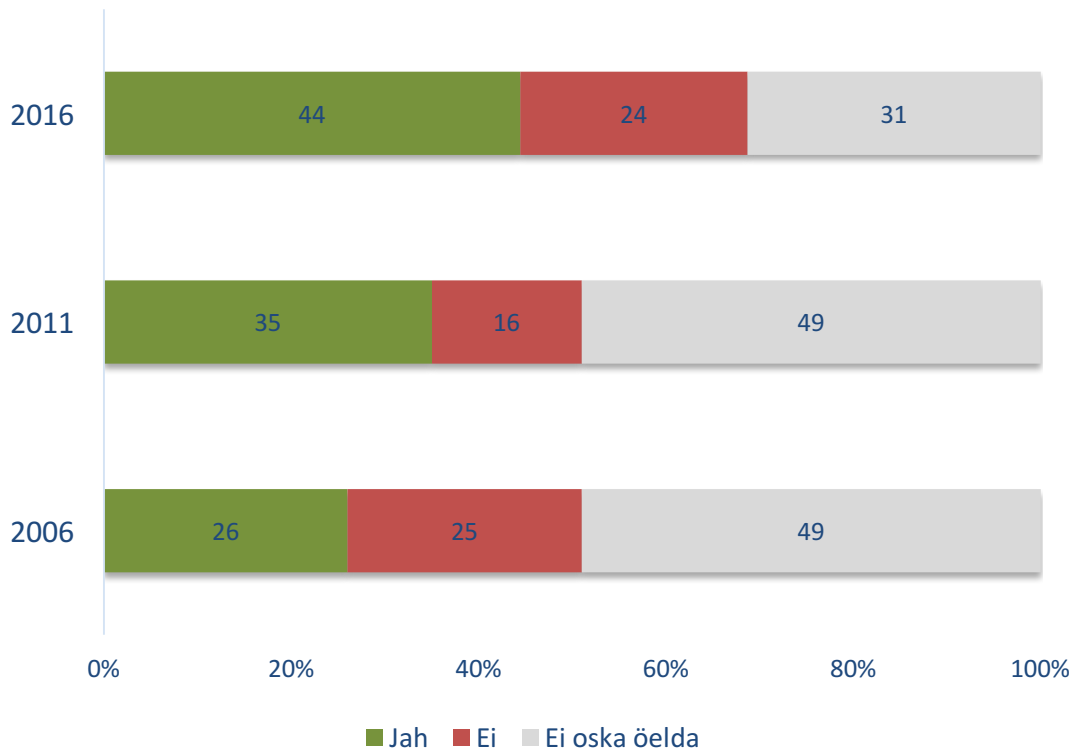
Joonis 7. Mil määral käsitletakse Tartu keskkonna küsimusi ajalehtedes ja veebis, 2016 (%).

Tartlaste hinnangud keskkonna küsimuste kajastamise piisavusele Tartu linna veebilehel ja Tartu Postimehes on muutunud aastatega järjest positiivsemaks.

Samuti on igal uuringuperioodil kasvanud nende tartlaste osakaal, kes leiavad, et Tartu linnavalitsus pöörab linna keskkonnaküsimustele piisavalt palju tähelepanu (Joonis 8). Võrreldes 2011. aastaga on

⁴ “Ei oska öelda” vastused on jäetud jooniselt nr 7 välja ning kajastatud vaid nende tartlaste hinnanguid, kes olid antud teemadega hindamiseks piisavalt kursis.

samas (“ei oska öelda” vastanute arvelt) kasvanud ka nende linnaelanike hulk, kelle hinnangul on keskkonna küsimustele suunatud tähelepanu ebapiisav.

Joonis 8. Kas Tartu linnavalitsus pöörab piisavalt palju tähelepanu linna keskkonnaküsimustele (%).

Linnaosade lõikes hindavad Tartu linnavalitsuse keskkonnaküsimustele suunatud tähelepanu kõige sagedamini piisavaks Ihaste ning kõige harvemini Annelinna elanikud. Samuti on antud küsimuses enam positiivselt meelestatud mehed kui naised.

Senisest rohkem tähelepanu peaks Tartu linnavalitsus linnaelanike hinnangul keskkonnaküsimuste osas pöörama eelkõige avalikule haljastusele (mainiti 157 korral), ehk parkide säilitamisele ja nende korrashoiule ning küsimustele igapäevasest keskkonnakaitsest (õhk, müra, põhjavesi, jäätmed; 134 korral). Samuti peaks linnavalitsus keskenduma enam avalikule heakorrale (66), panustama rohkem teemakohasele inimeste teavitamisele ja kaasamisele (47), pöörama täiendavat tähelepanu kergliiklusteede olukorrale (17), liikluskorraldusele (7), Emajõe (5) ja Anne kanali seisukorrale (3). Lisaks toodi välja näiteks laste mänguväljakute olukorda, ründavaid linde, rõduldel suitsetamist ning lasteaiakohtade muutmist elukohapõhiseks, kuna pidev autosõit lapse transpordiks pole keskkonnasäästlik.

1.5. Kaitstavate loodusobjektide tundumine

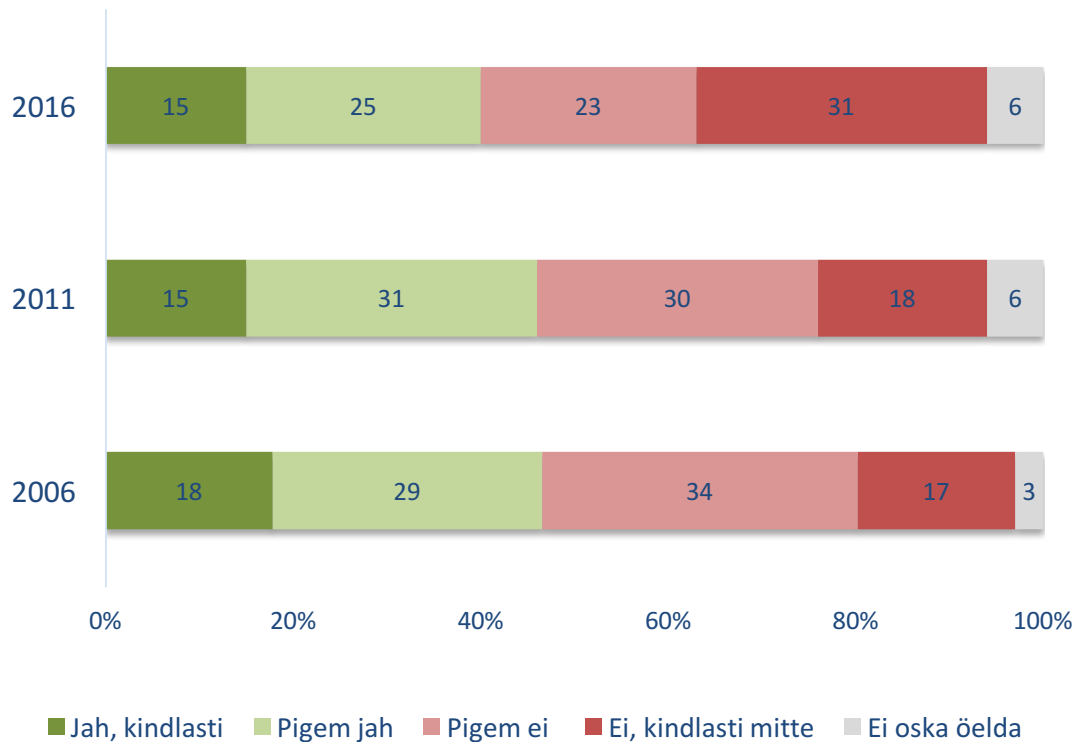
Mõnda Tartu linnas kaitstavat loodusobjekti teadis 2016. aastal 45% tartlastest. Kaitstavate loodusobjektide teadmine kasvas koos tartlaste vanusega – kui 16-29-aastastest teadis mõnda objekti nimetada veidi üle kolmandiku, siis 60-aastastest ja vanematest juba ligi 60%. Samuti olid Tartus kaitse all olevate loodusobjektidega paremini kursis meessoost ja eesti rahvusest linnaelanikud. Linnaosade lõikes olulisi erinevusi ei ilmnenud.

2006. ja 2011. aastal uuriti tartlastelt üldisemalt, kas nad teavad ja tunnevad Tartu linnas kaitstavaid loodusobjekte, mille tulemusel selgus, et pea sama palju oli tartlasi, kes vastasid antud küsimusele positiivselt (“jah” + “pigem jah”) kui negatiivselt (ligi ¼).

Kõige rohkem teadsid tartlased kaitsealuse loodusobjektina Toomemäge (270), mida on rohkem kui eelnevatel uuringuaastatel (2011. aastal mainisid Toomemäge 146 ja 2006. aastal 184 elanikku). Toomemäele järgnes Raadi park, mida mainis 89 küsitletut, mida on samuti varasemast rohkem. Anne looduskaitseala teadsid 44, Aruküla koopaid 25 ning Kalmistu paljandit 20 tartlast. Võrreldes eelnevate aastatega on kõige rohkem tõusnud Anne looduskaitseala tuntus - 2011. aastal teadsid antud looduskaitse all olevat ala vaid 4 elanikku ning veel varasematel aastatel polnud sellest kuulnud ükski elanik. Lisaks mainiti 2016. aastal harilikku (Koidula) tamme (13), tammealleed (7), läänepärnalleet (4) Alpi seedermandi (4), tamme Õnne ja Kalevi nurgal (3) ja püramiiditamme Rüütli tänaval (3) ning korra ka hõbevahtrat, A. Kurvitsa selektsiooniaeda, kollast hobukastanit, püramiiditammesid ja Mandzuuria päklikpuud. Muudest objektidest toodi välja peamiselt botaanikaaeda, Emajõe ning Supilinna konnatiiki.

Tartlaste toetus reklaamtahvlite, -stendide, -postide jms haljasaladele, puiesteedele ja parkidesse paigutamisele on aastatega kahanenud, sealjuures enim just viimase 5 aasta jooksul (Joonis 9). 2016. aastal oli antud küsimuses pigem toetaval seisukohal 40% ning pigem selle vastu juba üle poole tartlastest.

2016. aastal toetavad reklaamtahvlite, -stendide, -postide jms haljasaladele, puiesteedele ja parkidesse paigutamist kõige sagedamini Vaksali ja Ülejõe ning kõige harvemini Variku elanikud. Samuti oli vastav toetus oluliselt suurem eestlaste kui mitte-eestlaste seas.

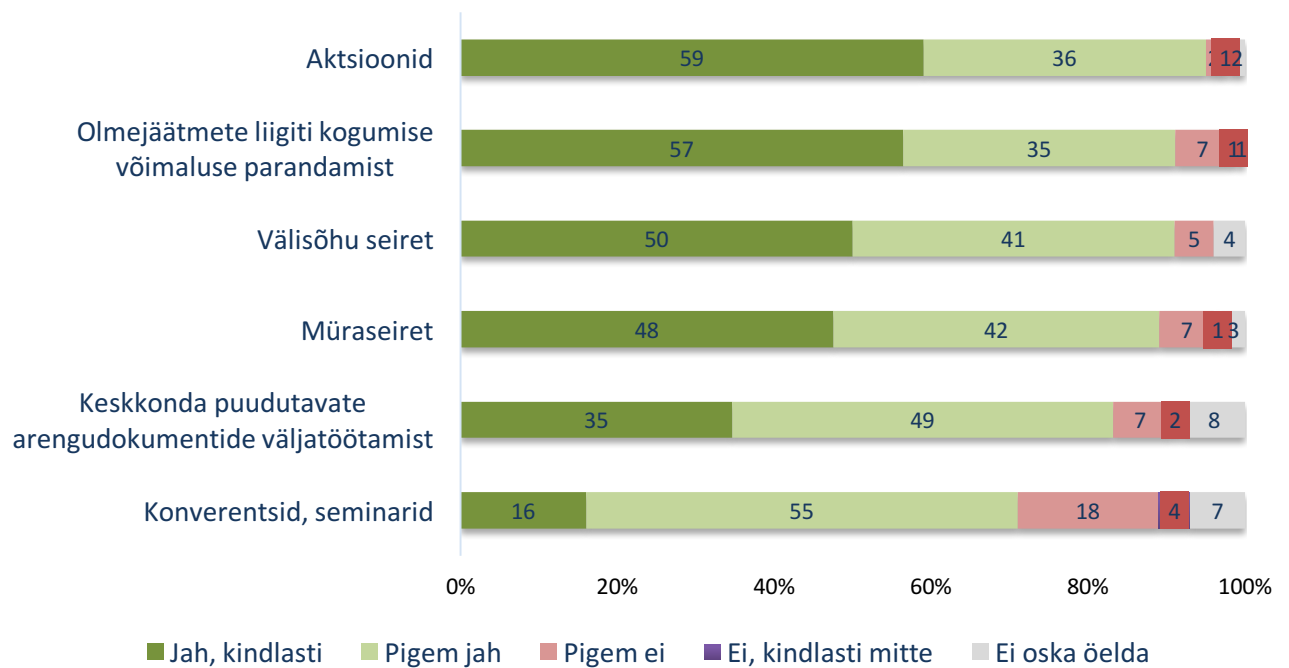
Joonis 9. Reklaamtahvlite, -stendide, -postide jms haljasaladele, puiesteedele ja parkidesse paigutamise toetamine (%).

1.6. Arusaamad säästvast arengust

Keskkonnakaitse ja säästva arengu alastest tegevustest peavad tartlased 2016. aastal kõige vajalikumaks aktsioonide (nt linn puhtaks) korraldamist ning olmejäätmete liigiti kogumise võimaluste parandamist ning teiste tegevustega võrreldes vähim tähtsustatakse vastava teemalisi konverentse ja seminare (Joonis 10).

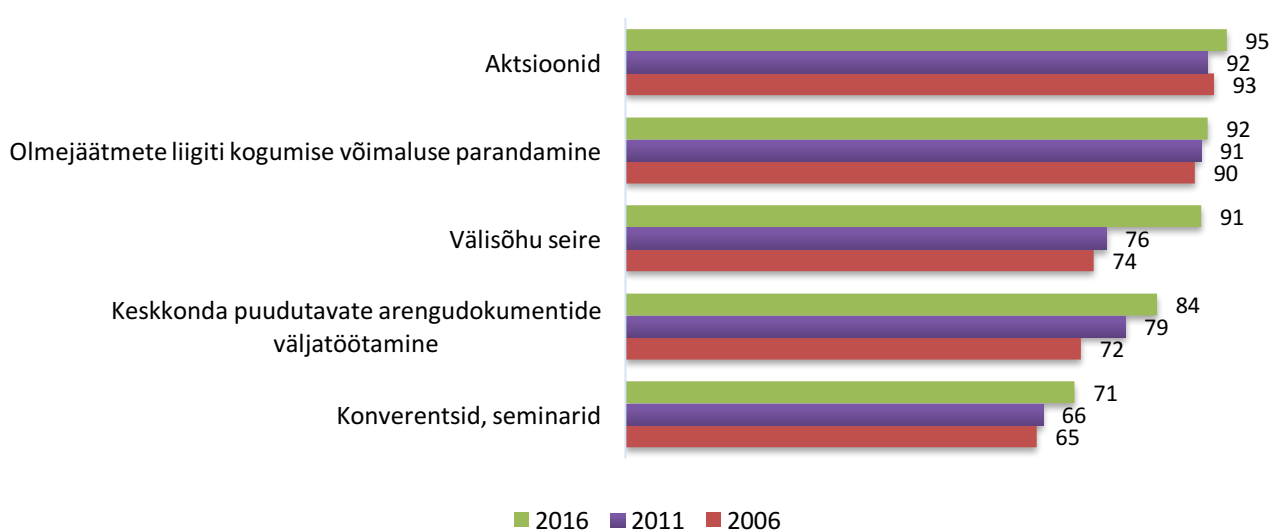
Kõiki keskkonnakaitse ja säästva arengu alaseid tegevusi peavad mõnevõrra enam vajalikuks naised. Keskkonnaalaste aktsioonide korraldamist peavad veidi enam vajalikuks eestlased ning toetus müraseire alastele tegevustele suureneb vanuse kasvades.

Linnaosade vahel ilmnesid erisused konverentside ja seminaride, keskkonda puudutavate arengudokumentide väljatöötamise ning müraseire vajalikuks pidamisel. Enim eristus siinkohal Vaksali linnaosa, mille elanikud hindavad teistega võrreldes oluliselt kõrgemaks nii keskkonda puudutavate arengudokumentide väljatöötamise, konverentside ja seminaride korraldamise kui müraseire vajadust. Viimast peetakse sagedamini kindlasti vajalikuks ka Ränilinnas, Karlovas ja Annelinnas.

Joonis 10. Kas Te peate vajalikuks järgnevaid keskkonnakaitse ja säästva arengu alaseid tegevusi? (%)

Erinevate keskkonnakaitse ja säästva arengu alaste tegevust vajalikkust hinnatakse aastatega järjest kõrgemalt (Joonis 11). Võrreldes 2011. aastaga on kasvanud kõigi hinnatud tegevuste vajalikkus pidajate osakaalud, sealjuures enim välisõhu seire puhul.

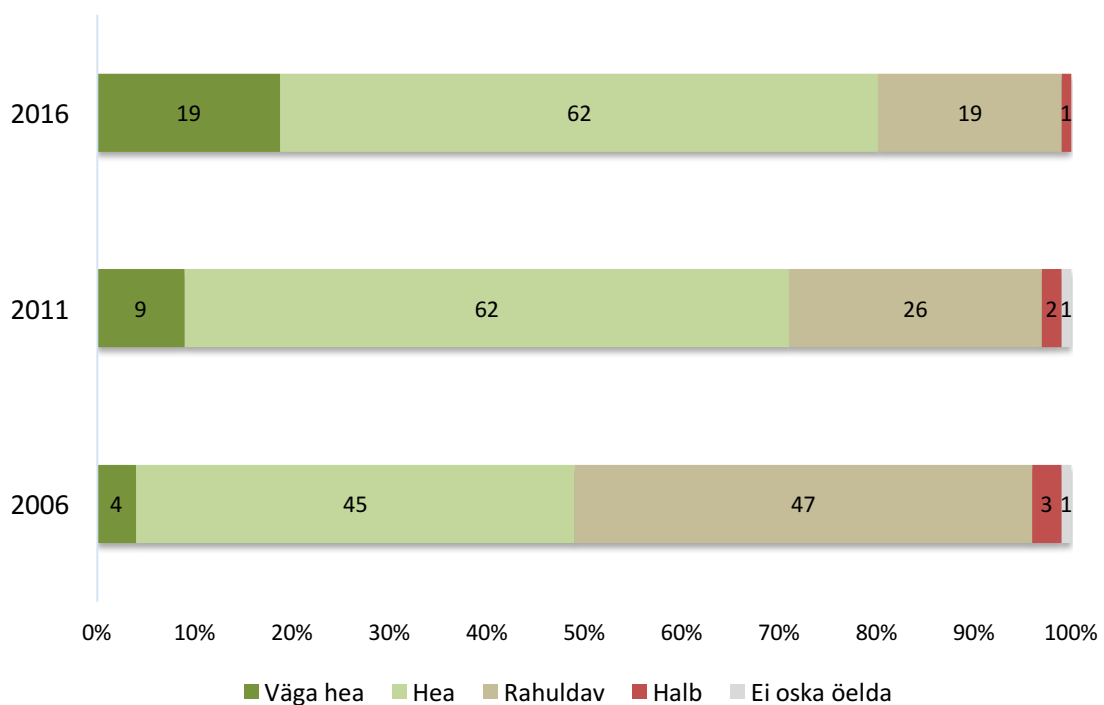
Joonis 11. Keskkonnakaitse ja säästva arengu alaste tegevuste vajalikkus pidamine aastate lõikes (2016: "jah, kindlasti" + "pigem jah"; 2006, 2011: "jah" + "pigem jah"; %).

2. Hinnangud keskkonna seisundile ja komponentidele

Tartu linna keskkonda käsitledes hindasid tartlased esmalt linna üldist seisundit ning seejärel puhkamisvõimalusi, Tartu linna või selle lähiümbrusse erinevate kohtade juurde rajamise vajalikkust ning probleemseid valdkondi enda elukoha ümbruses nagu õhu saaste, müra, vibratsioon, majapidamises tarvitatava vee omadused ning jäätmemajandus.

2.1. Tartu linna elukeskkonna üldine seisund

Tartu linna elukeskkonna üldist seisundit peetakse valdavalt heaks ning sellele antud hinnangud on aastatega järjest tõusnud – kui 2006. aastal pidas linna üldist seisundit heaks alla poole tartlastest, siis 2011. aastal juba üle 70% ning 2016. aastal üle 80% linnaelanikest (Joonis 12). 2016. aastal on samavõrra nii elukeskkonda väga heaks kui rahuldavaks pidanud.

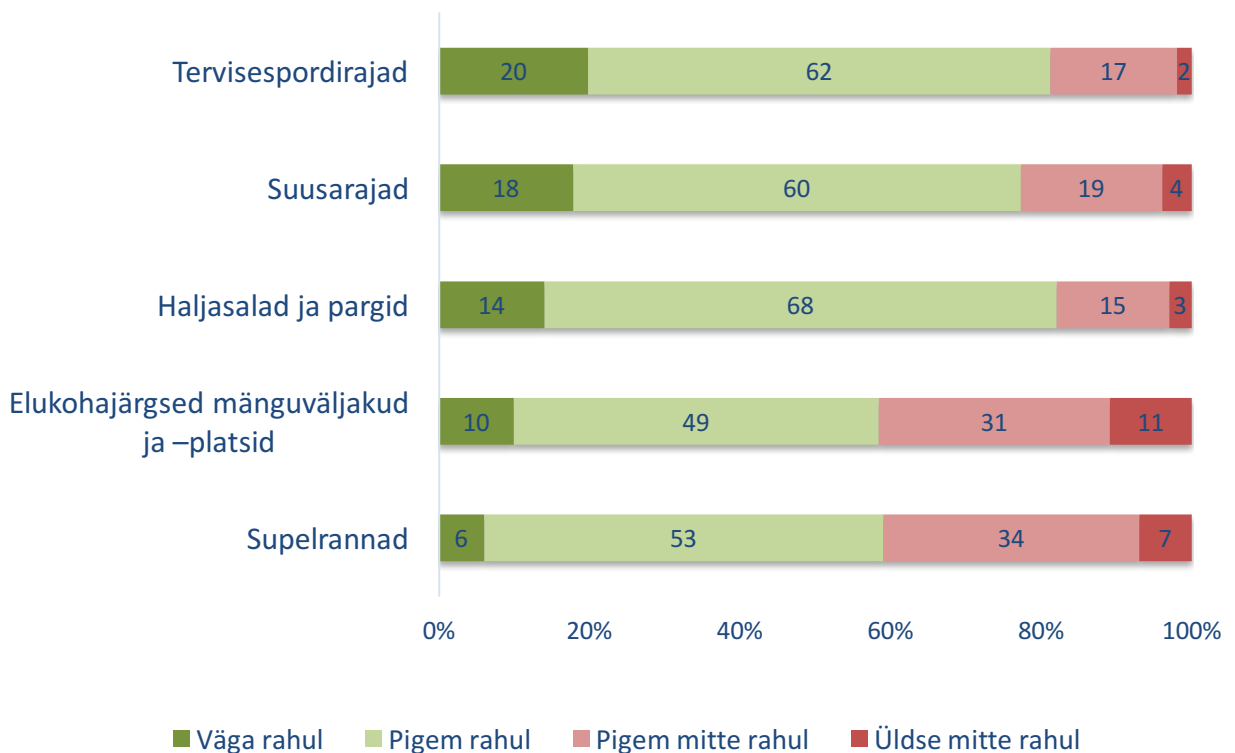
Joonis 12. Hinnangud Tartu linna elukeskkonna üldisele seisundile aastate lõikes (%).

Tartu linna elukeskkonna seisundit hindavad kõrgemini noored, vanuses 16-19 aastat, eestlased ning naissoost tartlased. Linnaosade lõikes samas olulisi erinevusi ei esinenud.

2.2. Rahulolu Tartu linna puhkamisvõimalustega

Tartu linna erinevaid puhkamisvõimalusi ei osanud hinnata sugugi kõik tartlased - “ei oska öelda” vastuste osakaal oli suurim suusaradade (36%) puhul, millele järgnesid supelrannad ja tervisespordirajad (mõlemad 16%) ning mänguväljakud ja –platsid (11%), enim osati aga hinnata haljasalaid ja parke (3%).

Erivate valdkondadega rohkem kursis olevate tartlaste hinnangud linna puhkamisvõimalustele on toodud joonisel 13.

Joonis 13. Rahulolu Tartu linna puhkamisvõimalustega 2016 (%).

Linlaste rahulolu tervisespordi- ja suusaradade ning haljasalade ja parkidega on oluliselt suurem kui supelrandade ning elukohajärgsete mänguväljakute ja –platsidega – kui esimeste puhul jääb rahulolematute tartlaste osakaal ligi 20% juurde, siis viimaste puhul ületab see juba üle 40%.

Haljasalade- ja parkidega on enim rahul Supilinna, Veeriku/Maarjamõisa ja Ihaste ning kõige rahulolematumad Annelinna, Ülejõe ja Raadi-Kruusamäe elanikud.

Elukohajärgsete mänguväljakute ja –platsidega on rahulolu kõrgeim Supilinnas, Veerikus/Maarjamõisas ja Ihastes ning madalaim Raadi-Kruusamäel, Ränilinnas ja Ülejõel (35%).

Tervisespordiradega on sagedamini rahul Ihaste, Supi- ja Ränilinna (78%) ning kõige harvemini Annelinna, Karlova, Ropka/Ropka tööstuse ja Raadi-Kruusamäe elanikud.

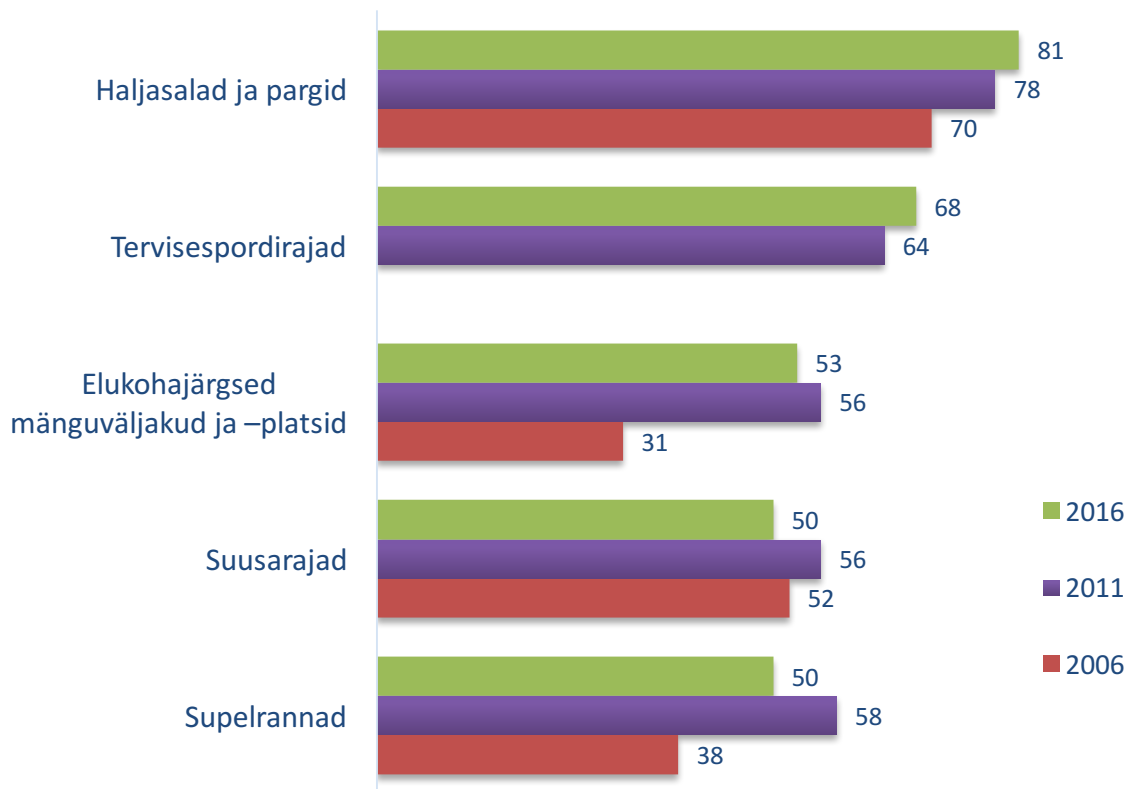
Vanusgruppidest on haljasalade ja parkidega sagedamini rahul nii noorimad (16-29 a.) kui vanimad (60+ a.) tartlased, mänguväljakute ja -platside ning tervisespordiradadega enim 16-29-aastased ning supelrandadega teistega võrreldes vähem 60-aastased ja vanimad, kellest suur osa ei osanud samas selles osas ka hinnangut anda.

Haljasalade, parkide, mänguväljakute ja -platside ning suusaradadega on enam rahul mehed. Rahvusesti ilmnes erinevus rahulolus tervisespordiradadega, millega on sagedamini rahul mitte-eestlased.

Rahulolevad elanikud mainisid muude puhkamisvõimaluste all välispordivõimalusi ja kergeliiklusteid (mõlemaid 7 korral). Veel toodi välja näiteks kohvikuid ja Emajõe kaldaäärseid istumisvõimalusi.

Rahulolematud elanikud tõid muude puhkamisvõimalustena välja kesised välispordivõimalused (13), kergliiklusteede (9) ja pinkide vähesuse linnaruumis (6) ning puuduvad koertealad (5). Üksikutel juhtudel mainiti ka näiteks avalike piknikualade, korraliku spa ja jalutamiseks sobiliku promenaadi puudumist.

Võrreldes 2011. aastaga on kasvanud tartlaste rahulolu haljasalade ja parkide ning tervisespordiradadega ning samas vähenenud supelrandade, suusaradade ning mänguväljakute- ja platsidega (Joonis 14).

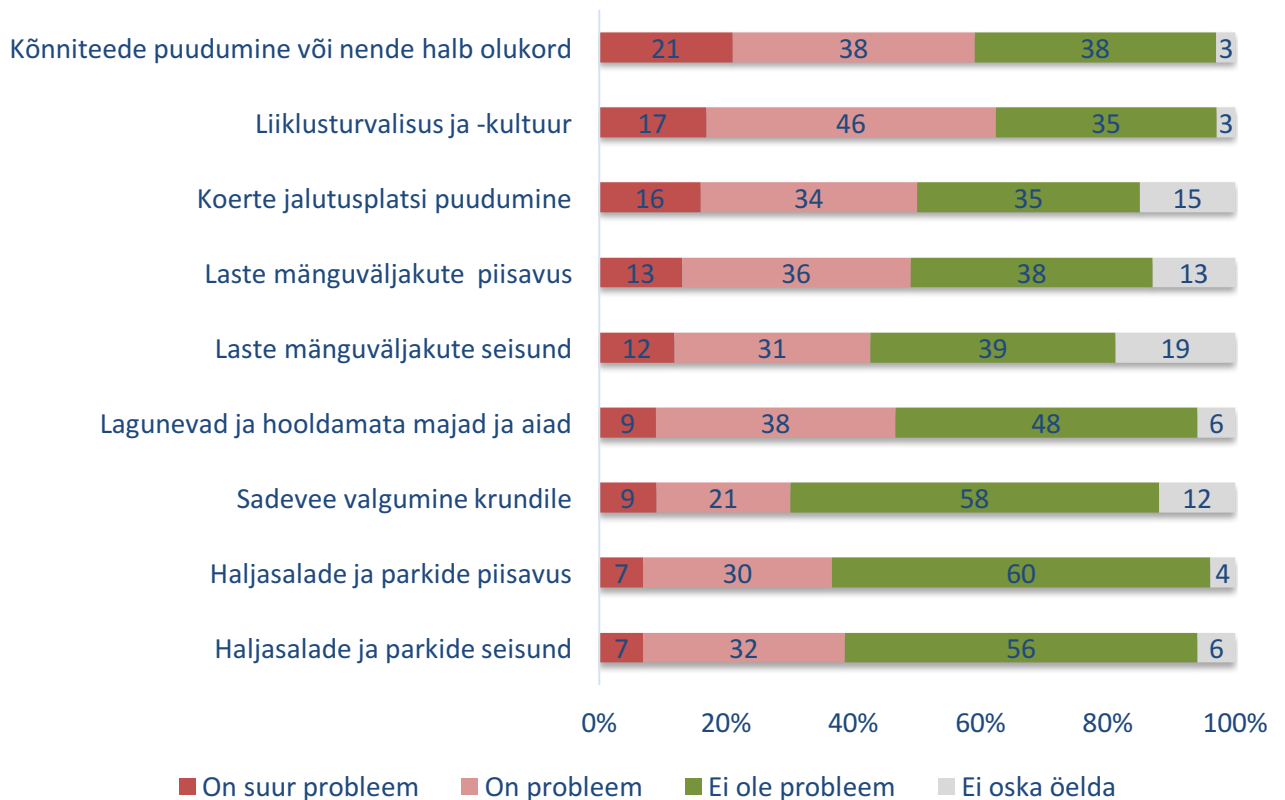

Joonis 14. Rahulolu Tartu linna puhkamisvõimalustega aastate lõikes (2016: “väga rahul”+ “pigem rahul”; 2006, 2011: “jah”+ “pigem jah”; %).

Puhkamisvõimalustega mitterahulolevatelt tartlastelt uuriti ka rahulolematuse põhjuseid. Enim arvati, et ujumiskohtadest jääb väheseks ning olemasolevad on enamasti hooldamata (114 korral). Samuti leiti, et olemasolevad puhkamisvõimalused on hooldamata ning vajaksid uuendust (105). Rahulolematuse põhjusteks olid ka terviseradade (92), puhkamisvõimaluste (77), mänguväljakute (74) ja linnaruumis olevate pinkide (35) vähesus. Lisaks tekitasid rahulolematust alkoholi tarvitavad kaaskodanikud avalikel puhkealadel (19), üldised halvad sportimisvõimalused (9) ning koertealade vähesus (8). Üksikutel kordadel mainiti, et Emajõe ümbruses võiks olla rohkem kohvikuid, puhkamisvõimalused on elukohast kaugel, erinevate puhkamisvõimaluste kohta on vähe informatsiooni ning olemasolevad puhkekohad on ülerahvastatud ning mürarohked.

2.3. Probleemsed aspektid elukoha ümbruses

Probleemkohtadena elukoha ümbruses toodi 2016. aastal enim välja liiklusturvalisust ja –kultuuri, kõnniteede puudumist või halba seisukorda, koerte jalutusplatsi puudumist ning laste mänguväljakute ebapiisavust (Joonis 15). Teiste valdkondadega võrreldes vähim muret tuntakse sadevee valgumisest krundile ning suureks probleemiks peetakse kõige sagedamini kõnniteede olukorda.

Joonis 15. Probleemsed valdkonnad elukoha ümbruses, 2016 (%).

Nii haljasalade ja parkide piisavust kui nende seisundit peavad kõige sagedamini probleemiks Annelinna elanikud – piisavuses näeb seljuures probleemi veidi alla 60% (s.h. 18% suurt probleemi) ning seisundis pisut alla 70% (s.h. 15% suurt probleemi) antud piirkonna elanikest.

Lisaks Annelinna elanikele peavad haljasalade ja parkide piisavust teistest piirkondadest sagedamini probleemiks Ropka/Ropka tööstuse ning Raadi-Kruusamäe ja Karlova, haljasalade ja parkide seisundit aga Ränilinna, samuti Ropka/Ropka tööstuse, Vaksali ja kesklinna elanikud.

Sagedamini peavad nii haljasalade ja parkide piisavust kui seisundit probleemseks eestlased ja naised.

Annelinna elanike jaoks on kõige sagedamini probleemiks ka nii laste mänguväljakute piisavus kui seisund. Mänguväljakuid peavad ebapiisavaks teistest enam ka Ränilinna, Raadi-Kruusamäe, Ropka/Ropka tööstuse, Tammelinna ning Vaksali ja Jaamamõisa elanikud. Laste mänguväljakute seisundit pidasid sagedamini probleemseks Ränilinna, Ropka/Ropka tööstuse, Raadi-Kruusamäe ja Tammelinna elanikud.

Nii laste mänguväljakute piisavuses kui seisundis näevad kõige sagedamini probleemi 30-44-aastased tartlased ning nende piisavus on veidi enam probleemiks eestlastele ja seisund mitte-eestlastest linnaelanikele.

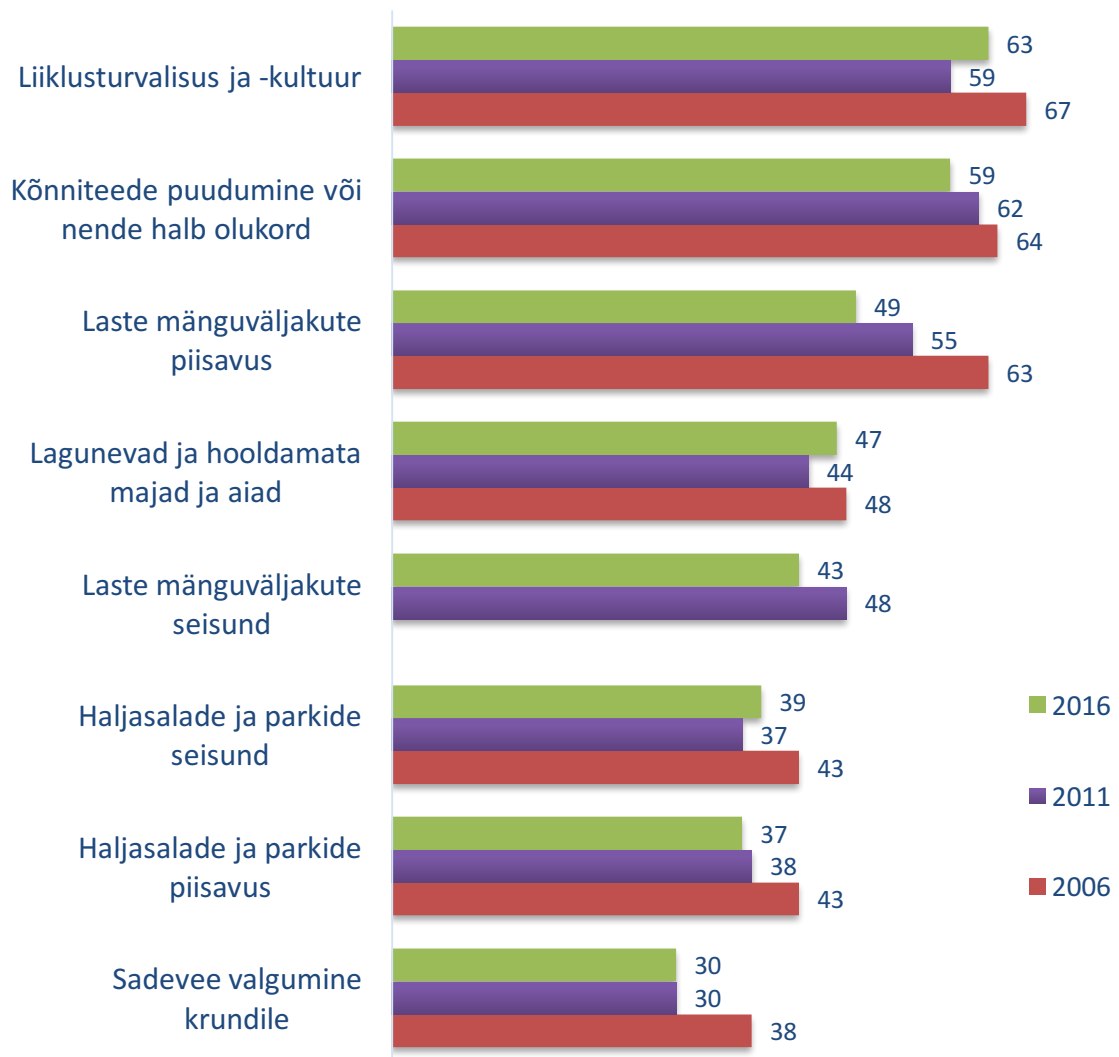
Kõnniteede puudumine või nende halb olukord on linnaosadest sagedamini probleemiks Ihastes, Räni-, Supi-, Tammelinna ja Vaksali. Samuti peavad kõnniteede olukorda sagedamini probleemseks 30-44-aastased ja naissoost tartlased.

Sadevee valgumine krundile valmistab teistega võrreldes enam probleeme Supilinna, Vaksali, Raadi-Kruusamäe, Jaamamõisa, Tammelinna ja Ropka/Ropka tööstuse elanikele, samuti naistele ning vanusegrupile 45-59.

Lagunenud ja hooldamata majades ja aedades nägid sagedamini probleemkohti Vaksali, Karlova, Supilinna ja Ülejõe elanikud, 16-44-aastased, eestlased ja naised.

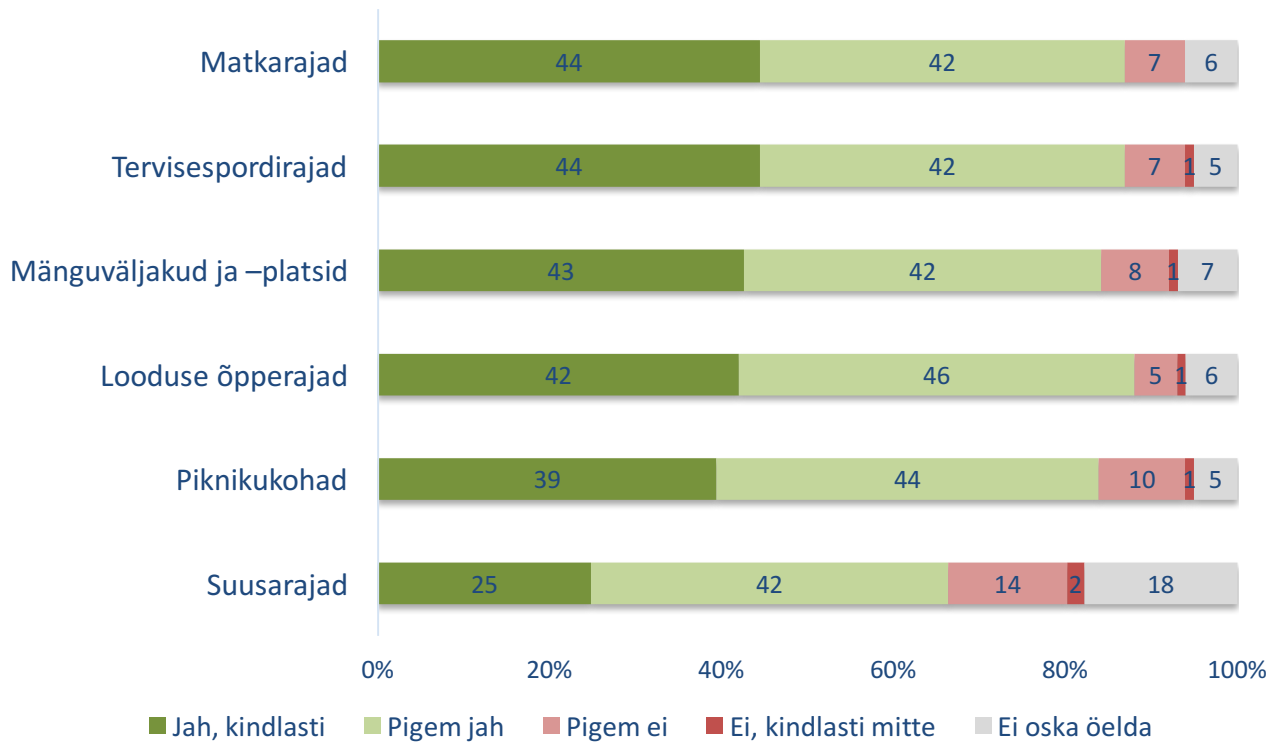
Koerte jalutusplatsidest tundsid puudust enam kui pooled Raadi-Kruusamäe, Tammelinna, Jaamamõisa, Karlova, Veeriku/Maarjamõisa, Annelinna ja Vaksali elanikud, samuti enam mitte-eestlased ja naised.

2011. aastaga võrreldes peetakse mõnevõrra sagedamini elukoha ümbruse probleemseteks valdkondadeks liiklusturvalisust ja –kultuuri, lagunevaid ja hooldamata maju ja aedu ning haljasalade ja parkide seisundit, hinnang sadevee krundile valgumise probleemsele on jäänud samale tasemele ning kõigi ülejäänud valdkondade olukorda peetakse 5 aasta taguse ajaga võrreldes veidi paremaks (Joonis 16).

Joonis 16. Probleemsed valdkonnad elukoha ümbruses aastate lõikes (“on suur probleem” + “on probleem; %).

Enam kui 4/5 linnaelanikest sooviks näha Tartus rohkem nii matka-, tervisespordi- kui loodusradu, samuti mänguväljakuid ja –platse ning piknikukohti, sealjuures ligi 40% hinnangul oleks kõiki eelpoolmainitud rajatise kindlasti juurde vaja (Joonis 17). Mõnevõrra tagasihoidlikumaks peetakse täiendavate suusaradade vajadust, kuid ka neid sooviks senisest rohkemal määral 2/3 tartlastest.

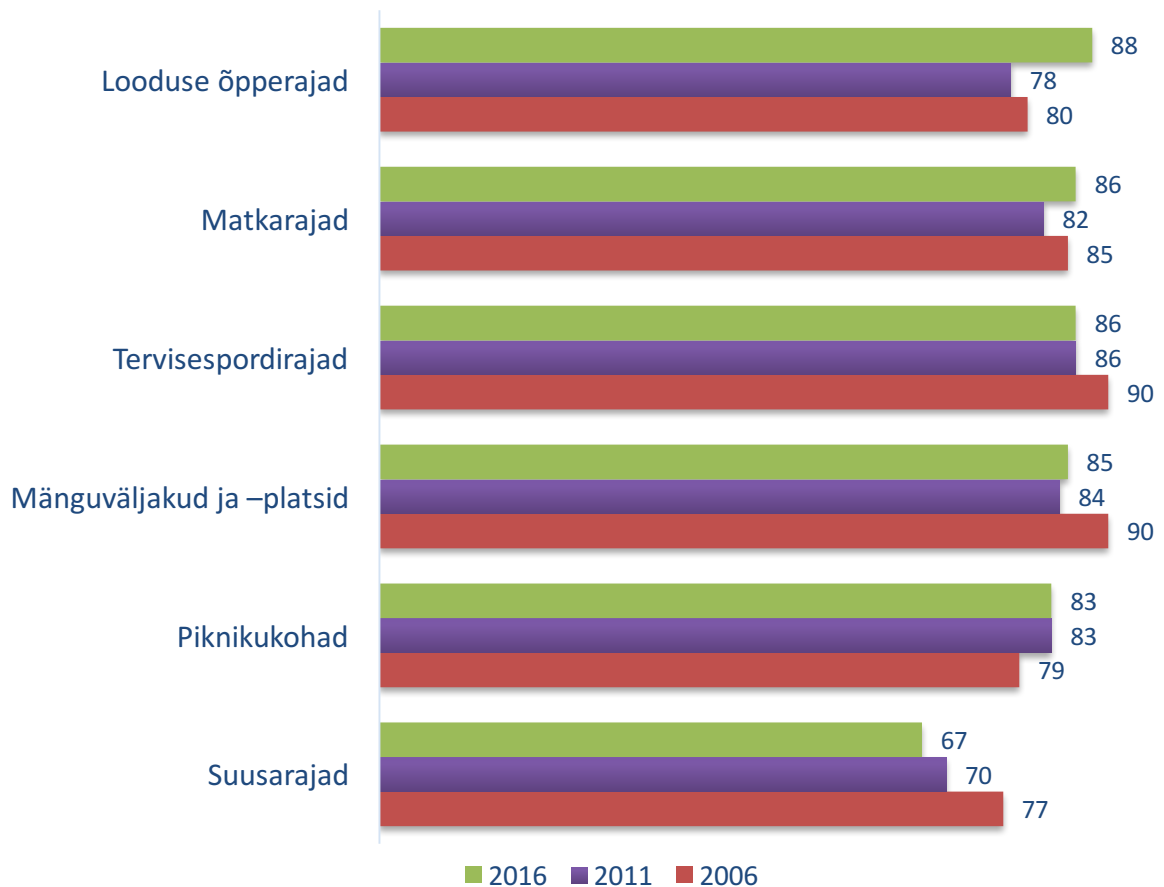

Joonis 17. Hinnangud Tartu linna või linna lähikümbrusse erinevate kohtade juurde rajamise vajalikkusele, 2016 (%).

Muude võimaluste osas leiti, et Tartu linna või selle lähikümbrusesse oleks vaja rajada rohkem kergliiklusteid (30 korral), luua enam spordivõimalusi (14), ujumiskohti (9), koertele mõeldud õuealaid (5) ning discgolfi mängimiseks mõeldud platse (5). Üksikud vastajad arvasid ka, et linnaruumis pole piisavalt parkimisvõimalusi, Emajõeel võiksid olla paadisillad ning Tartu linnas loomapark.

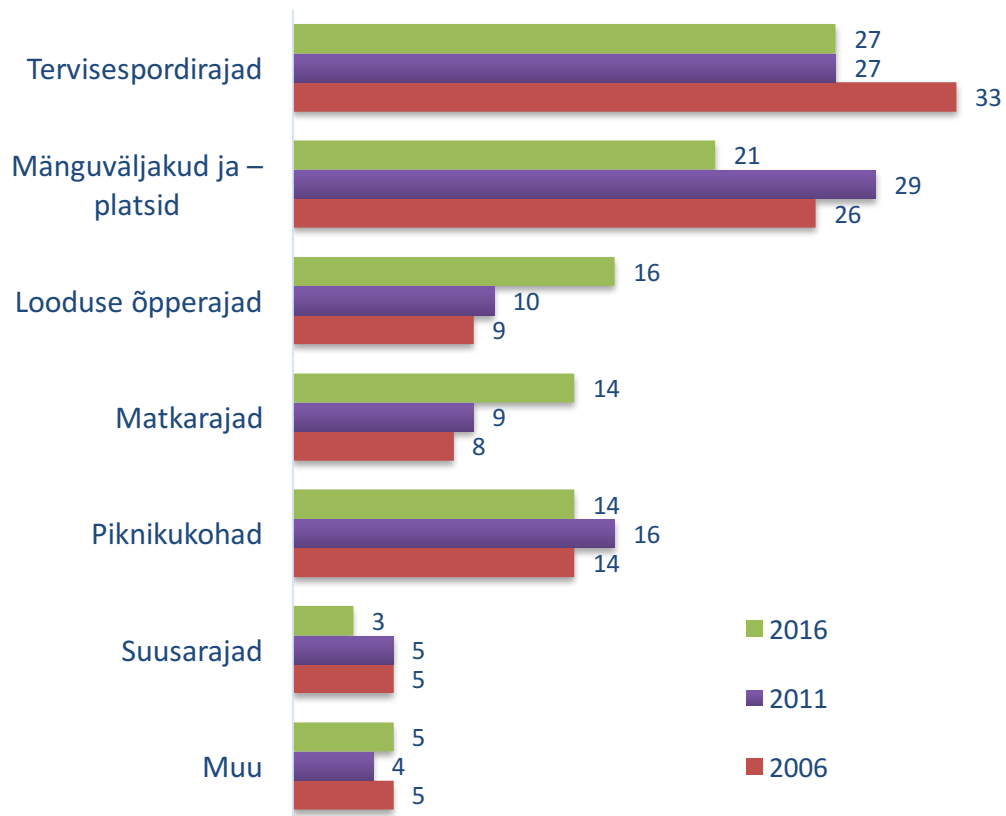
Kõigi erinevate rajatiste lisandumisest peale suusaradade on naised enam huvitatud kui mehed. Mitteeestlased olid eestlastest sagedamini huvitatud uutest looduse õpperadadest, piknikukohtadest, mänguväljakutest ja matkaradadest. Huvi tervisespordi- ja matkaradade ning piknikukohtade lisandumisest vastu on suurem 16-44-aastaste seas, samas kui looduse õpperadade ning mänguväljakute lisandumisest on enim huvitatud vaid 30-44-aastased, kes on ka suurema tõenäosusega alaealiste laste vanemad. Uued suusarajad meeldiks aga enim 60-aastaste ja vanemate vanusegrupile. Mänguväljakuid soovisid kõige sagedamini juurde Annelinna ja harvemini Tähtvere elanikud.

Tartlaste vajadus täiendavate rajatiste järele on olnud viimase 10 aasta jooksul läbivalt suur. Võrreldes 2011. aastaga on enim kasvanud vajadus täiendavate looduse õpperadade järele ning varasemast mõnevõrra enam soovitakse juurde ka matkaradu (Joonis 18). Samas vajadus uute suusaradade järele on aastatega vähenenud.

Joonis 18. Hinnangud Tartu linna või linna lähikümbrusse erinevate kohtade juurde rajamise vajalikkusele aastate lõikes (2016: “jah, kindlasti”+“pigem jah”; 2006, 2011: “jah”+“pigem jah”; %).

Lisaks erinevate lisarajatiste vajaduse hindamisele uuriti, mille järele on vajadus kõige pakilisem. Sarnaselt 5 aasta tagusele ajale peetakse ka 2016. aastal kõige suuremaks vajadust täiendavate tervisespordiradade järele, millele järgnevad mänguväljakud ja -platsid (Joonis 19). Varasemate aastatega võrreldes peetakse 2016. aastal sagemini suurimaks vajadust täiendavate looduse õpperadade ja matkaradade järele ning kahanenud oli jällegi soov saada täiendust linna mänguväljakutele ja -platsidele.

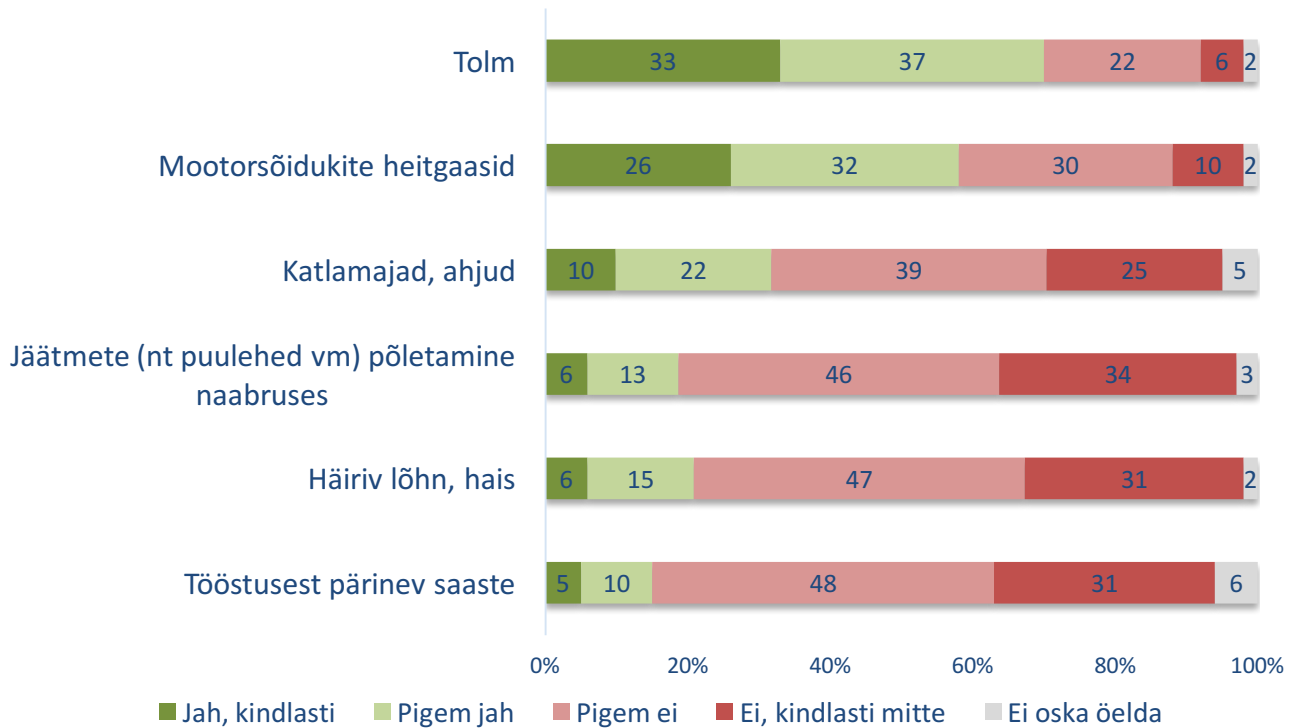

Joonis 19. Kõige vajalikumaks peetud rajatised aastate lõikes (%).

Tartlastelt küsiti, mida tähendab nende jaoks mõiste „ökosüsteemiteenused“ ning paluti neil mõni nimetada.

Enam kui pooled vastanutest ei osanud antud mõistele tähendust anda (592). Enim leiti, et mõiste „ökosüsteemiteenused“ tähendab asju ning teenuseid (hüvesid), mida loodus igapäevaselt inimestele pakub (161) ning arvati, et mõiste tähendus seondub igapäevase keskkonnasäästmisega nagu veepuhastusjaamad ja jäätmekäitlus (151). Mõiste tähenduseks pakuti ka „rohelist“ eluviisi (taastuvenergiate kasutamine, kasutatud asjade ringlus, mahetoit jne; 64), looduse poolt pakutavaid ajaveetmise kohti (44), linna puhtust (7), kooskõla loodusega (7) ning elukooslust üldiselt (6). Üksikutel juhtudel toodi välja ka näiteks puude istutamist, lehtede riisumist ning iga kodaniku hoolimist oma ümbrusest.

Peamisteks õhu saastajateks oma elukohas peavad tartlased 2016. aastal ülekaalukalt enim tolmu ja mootorsõidukite heitgaase, samas kui vähim probleeme valmistab tööstusest pärinev saaste (Joonis 20).

Joonis 20. Tartlaste hinnangud peamistele õhu saastajale nende elukohas, 2016 (%).

Muude vastuste hulgas toodi saasteallikatena enim esile müra (8), samuti prügi põletamist ning pesemata tänavaid (mõlemaid 5 korral). Mainiti ka valgussaastet, elektriliinide lähedust ning pajuvilla lendlemist kevadel.

Tolmu peavad peamiseks oma elukoha saasteallikaks enim kesklinna, Ülejõe, Karlova ja Annelinna ning häirivat lõhna või haisu Supilinna Ropka/Ropka tööstuse ja Variku elanikud.

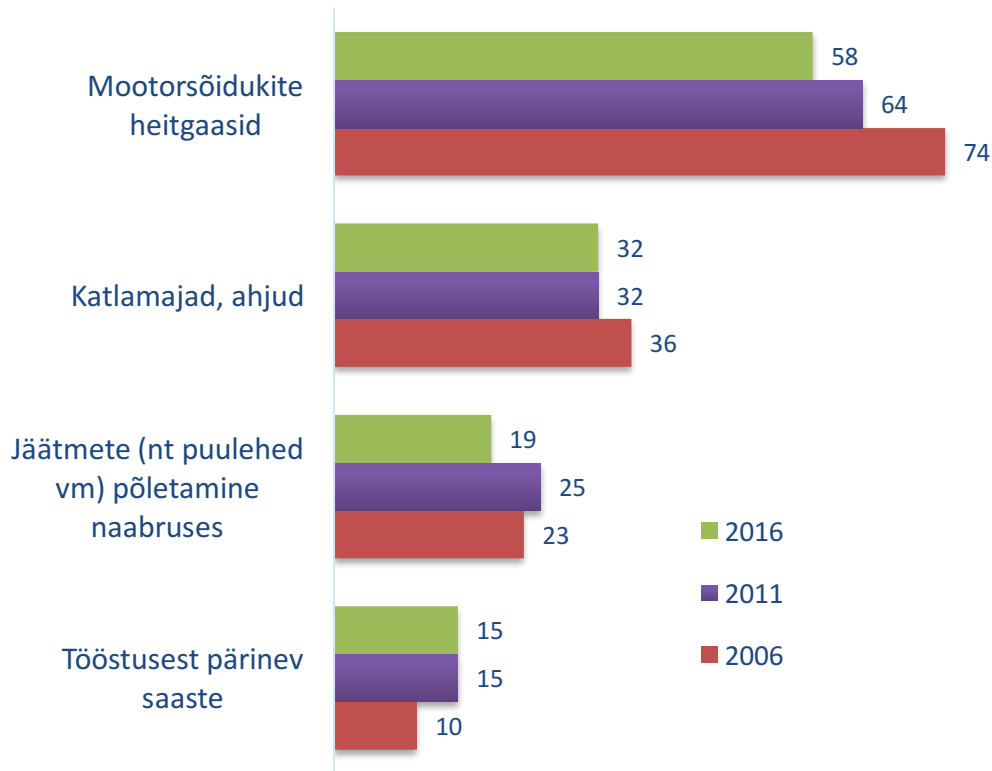
Mootorsõidukite heitgaase nähakse peamise saastajana jällegi enim kesklinnas, aga ka Karlovas, Annelinnas ja Ülejõel.

Tööstusest pärinev saaste on peamiseks õhu saastajaks keskmisest üle kahe korra sagedamini Ropka/Ropka tööstuse linnaosas, samuti mõnevõrra enam Karlovas ja Supilinnas.

Katlamajad ja ahjud tekitavad õhu saastet enim Tammelinna, Karlova, Ropka/Ropka tööstuse ja Raadi-Kruusamäe ning jäätmete põletamine naabruses Tammelinna, Tähtvere, Karlova, Raadi-Kruusamäe ja Ihaste elanike hinnangul.

Erinevaid saasteallikaid näevad oma elukohas peamiste saasteallikatena sagedamini naised ja eestlased ning vähim 60-aastased ja vanemad tartlased.

Võrreldes varasemate aastatega nähakse mootorsõidukite heitgaase ning naabruses jäätmete põletamist peamise oma elukoha õhusaastajana samas varasemast harvemini (Joonis 21).

Joonis 21. Tartlaste hinnangud peamistele õhu saastajale nende elukohas aastate lõikes (2016: “jah, kindlasti”+“pigem jah”; 2006, 2011: “jah”+”pigem jah”; %).

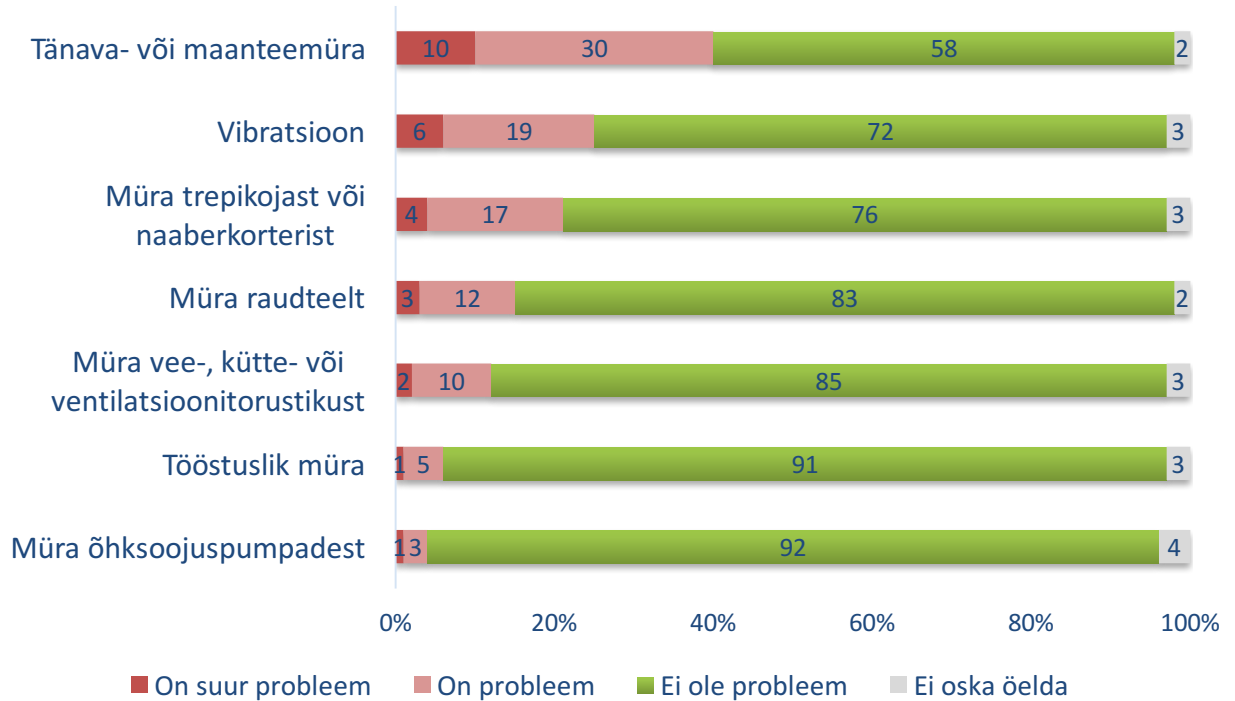
Müra ja vibratsiooni peavad tartlased oma elukohas oluliselt harvemini probleemiks kui saastet. Kõige sagedamini nähakse sealjuures probleemseks tänava- või maantee müra, millele järgnevad vibratsioon ja müra trepikojast või naaberkorterist (Joonis 22).

Muud müraprobleemid seonduvad lõbustusasutuste, alkoholi tarbinud inimeste, õhusõidukite, loomade ja lindude, aiatehnika ning kirikukelladega.

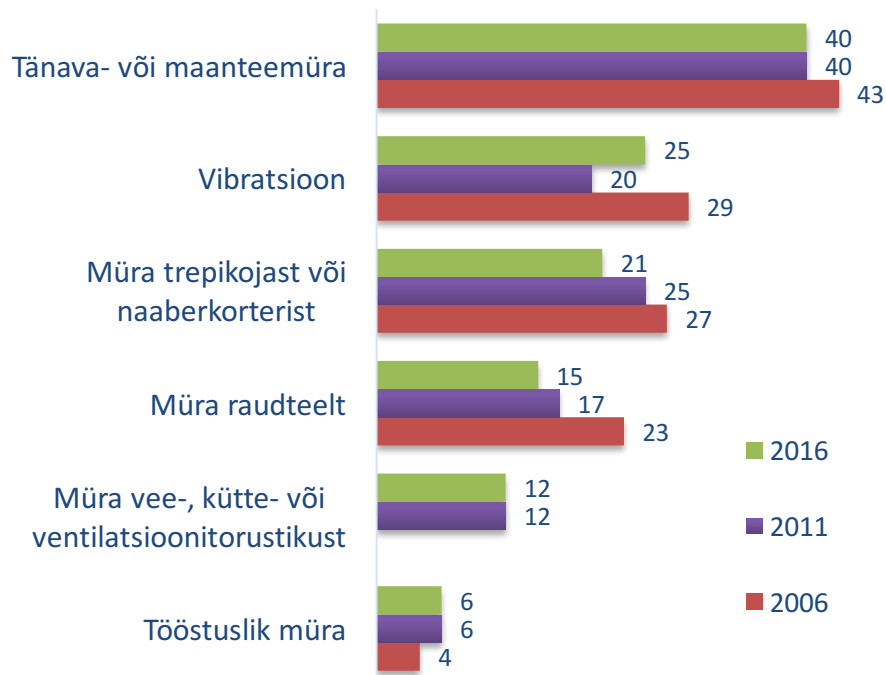
Linnaosadest on vibratsioon enim probleemiks kesklinnas, Supilinnas, Tähtveres ja Vaksalis, müra trepikojast või naaberkorterist Annelinnas, Jaamamõisas, kesklinnas ja Karlovas ning vee-, kütte või ventilatsioonitorustikust Annelinnas, Ropkas/Ropka tööstuses, Jaamamõisas ja Ülejõel. Tänav- või maantee müra peavad sagedamini probleemseks kesklinna, Karlova, Ülejõe ja Tammelinna ning müra raudteelt Vaksali, Variku ja Tähtvere elanikud.

Erinevat liiki müra on sagedamini probleemiks naistele kui meestele ning tänav- või maantee müra häirib enam eestlasi.

Tänavavõi maanteemüra peeti antud valdkonnas kõige sagedami probleemiks ka varasematel uuringuaastatel (Joonis 23). Võrreldes 2011. aastaga valmistab tartlastele enam probleeme vibratsioon ning vähem müra naaberkorterist või trepikojast.

Joonis 22. Müra või vibratsiooni probleem elukohas, 2016 (%).

Joonis 23. Müra või vibratsiooni probleem elukohas aastate lõikes (“on suur probleem” + “on probleem”; %).

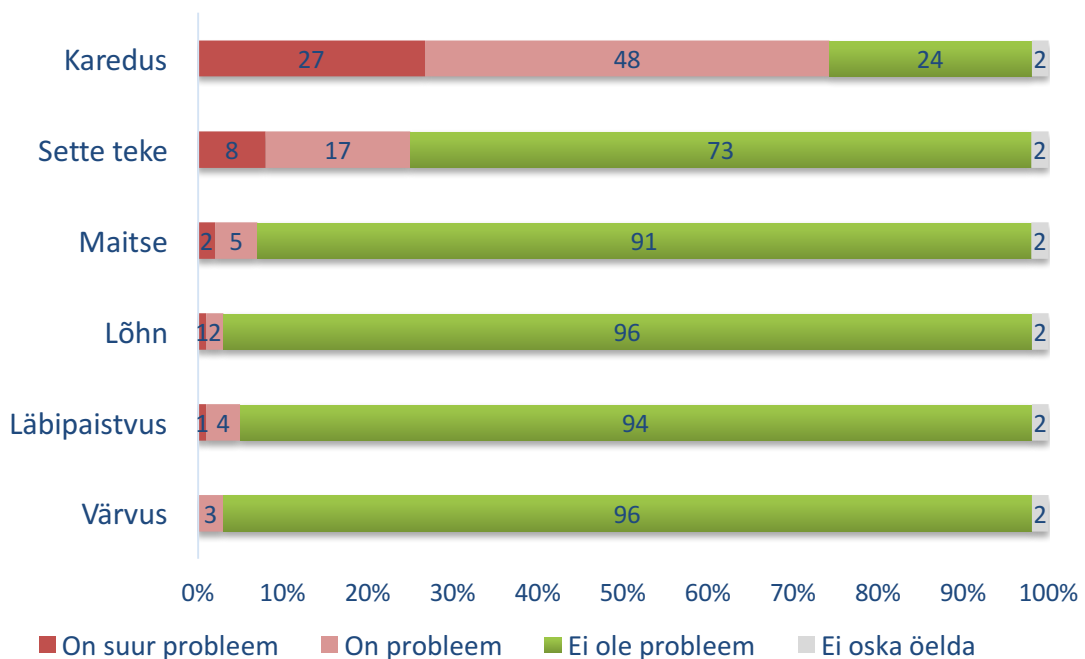
2.3 Veevarustus ja kanalisatsioon

Tartlaste veevarustuse lahendustes domineerib ülekaalukalt linna veevõrk, millega on olnud aastatel 2006 – 2016 varustatud 96-97% elamutest. Ülejäänud, üsna marginaalse osatähtsusega veevarustuse lahendustest, on 2016. aastal varasemast veidi enam levinud nii oma kui mitme elamu peale jagatav puurkaev ning vähem kasutuses oma salvkaev.

Linna kanalisatsiooni kasutas 2006. aastal 94%, 2011. aastal 96% ning 2016. aastal 97% tartlastest.

Majapidamises tarvitatava vee omadustest on tartlastele probleemiks eelkõige katlakivi tekitav vee karedus, mis on murekohaks $\frac{3}{4}$ Tartu elanikest, neljandikule valmistab probleeme sette teke ning ülejäänud vee omadused üldiselt probleemiks ei ole (Joonis 24).

Muude probleemidena toodi välja joogivee lubjasust ja roostet, aga ka vee survet.

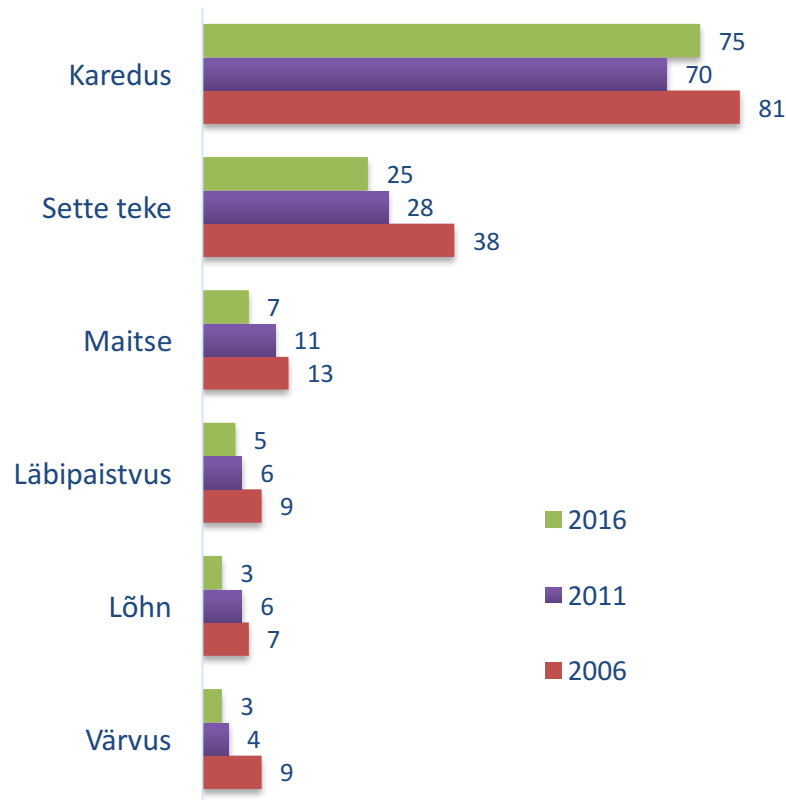

Joonis 24. Millised majapidamises tarvitatava vee omadused on tartlastele probleemiks, 2016 (%).

Majapidamises tarvitatava vee läbipaistvus valmistab enim probleeme Jaamamõisa, Raadi-Kruusamäe, Ropka/Ropka tööstuse ja Ülejõe, sette teke Tähtvere, Raadi-Kruusamäe ja Jaamamõisa, lõhn Jaamamõisa ja Ropka/Ropka tööstuse, karedus Ülejõe, Karlova ja Supilinna ning maitse Jaamamõisa, Ränilinna ja kesklinna elanikele.

Erinevad majapidamises tarvitatava vee omadused on sagedamini poroleemiks naistele ja mitte-eestlastele ning alla 45-aastastele tartlastele.

Majapidamises tarvitatava vee karedus on olnud peamiseks probleemseks vee omaduseks ka nii 2006. kui 2011. aastal, sealjuures on seda peamiseks probleemiks pidanute osakaal küll vahepeal vähenenud, ent näitab 2016. aastal taas tõusutrendi (Joonis 25). Kõigi ülejäänud vee omaduste probleemsus on samas aastatega vähenenud.

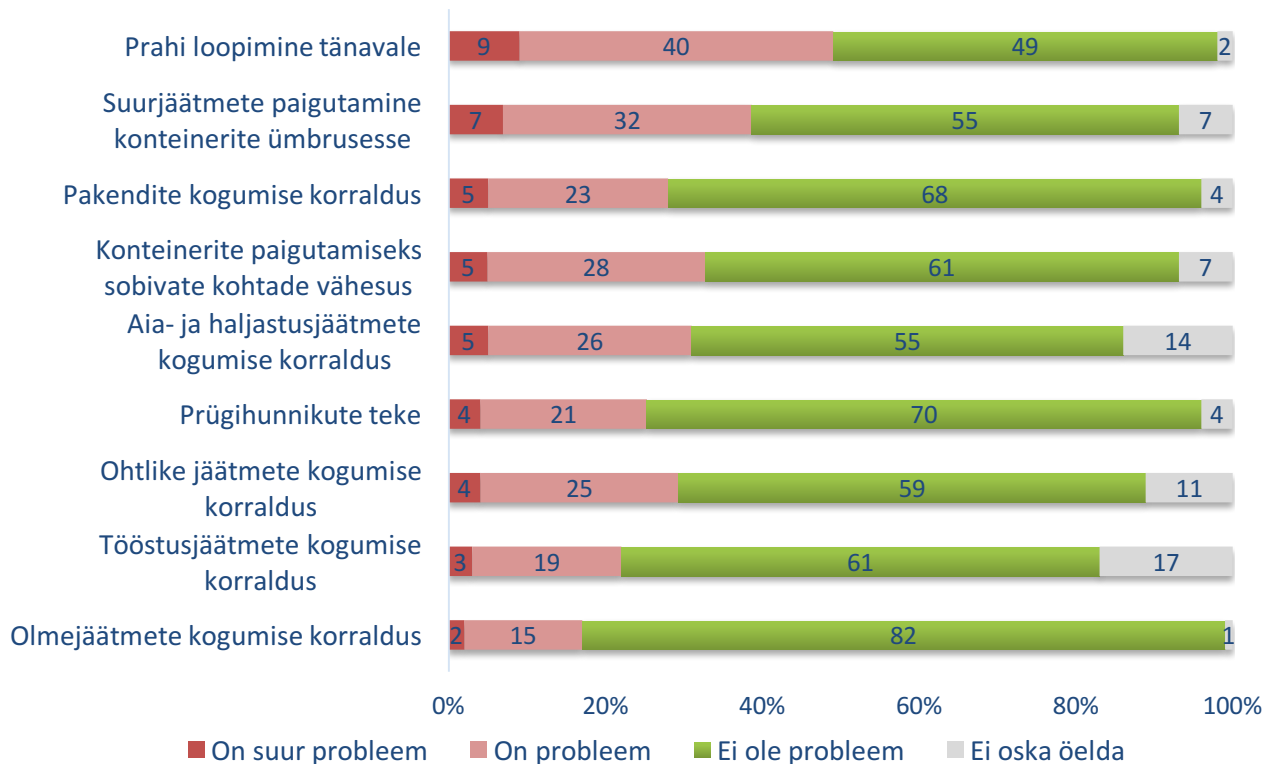
Joonis 25. Millised majapidamises tarvitatava vee omadused on tartlastele probleemiks aastate lõikes (“on suur probleem” + “on probleem”; %).

2.4 Jäätmemajandus

Jäätmemajandusega seonduvatest valdkondadest on tartlastele elukoha ümbruses enim probleemiks prahi loopimine tänavale ning suurjäätmete paigutamine konteinerite ümbrusesse (Joonis 26). Samad probleemkohad on olnud levinuimad ka eelnevatel uuringuaastatel (Joonis 27). Positiivse trendina saab välja tuua, et jäätmemajandusega seonduvad teemad valmistavad tartlastele aastate lõikes üldjoontes aina vähem probleeme.⁵

Muude jäätmemajandusega seonduvate probleemidena toodi välja peamiselt prügikastide ja -konteinerite vähesust ning sellest lähtuvalt prügisorteerimisvõimaluse puudumist, biojäätmete kogumise korralduse puudujääke ning kaaselanike vähest teadlikkust prügi sorteerimisest.

⁵ 2006. ja 2011. aastal hinnati olme- ja tööstusjäätmete kogumise korraldust koos.

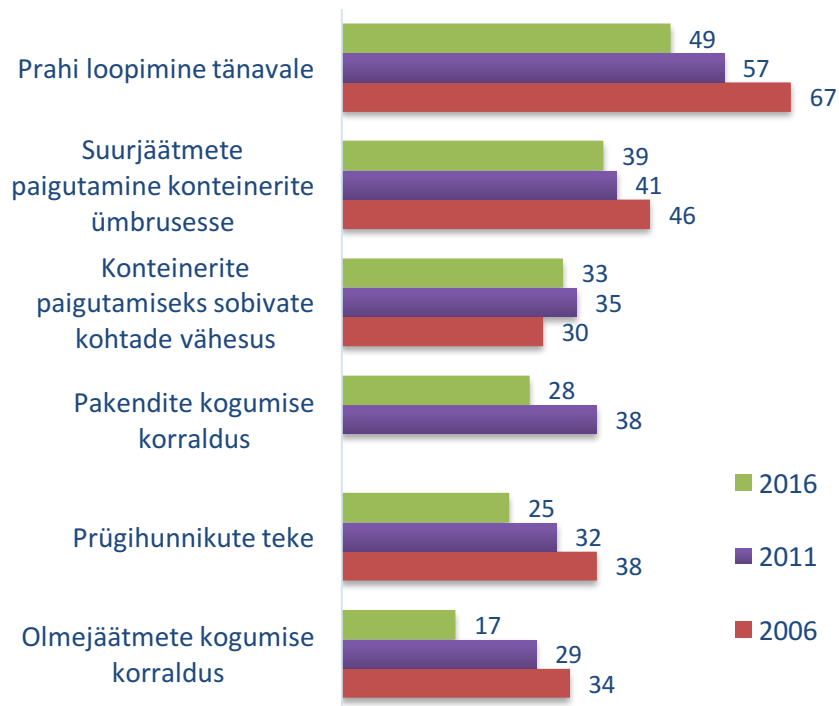
Joonis 26. Millised jäätmemajandusega seonduvad valdkonnad on tartlaste elukoha ümbruses probleemiks, 2016 (%).

Linnaosade lõikes esineb olulisi erinevusi kolmes jäätmemajandusega seotud valdkonnas: aia- ja haljastusjäätmete kogumise korraldus, suurjäätmete paigutamine konteinerite ümbrusesse, prahi loopimine tänavale.

Aia- ja haljastusjäätmete kogumise korraldust peavad enim probleemiks Tammelinna, Ihaste, Raadi-Kruusamäe ja Tähtvere elanikud. Suurjäätmete paigutamist konteinerite ümbrusesse nähakse teiste linnaosadega võrreldes sagedamini probleemseks Annelinnas, Ränilinnas, Jaamamõisas, Veerikus/Maarjamõisas, Vaksalis ja Ropkas/Ropka tööstuses. Prahi loopimine tänavale on enim probleemiks Annelinnas, samuti rohkem kui pooltele Vaksali, Karlova, Ülejõe, Ropka/Ropka tööstuse ja kesklinna elanikele.

Kõiki jäätmemajandusega seonduvaid valdkondi peale olmejäätmete kogumise korralduse peavad eestlased mitte-eestlastega võrreldes probleemiks oluliselt sagedamini. Suurimad erinevused ilmsesid sealjuures suhtumises prahi tänavale loopimisse, mida pidasid probleemiks üle poole eestlastest ning veerand mitte-eestlastest.

Tööstus- ja ohtlike jäätmete ning pakendite kogumise probleemiks pidamine väheneb vanuse kasvades ning aia- ja haljastusjäätmete kogumise korraldust näevad sagedamini probleemseks 30-44-aastased.

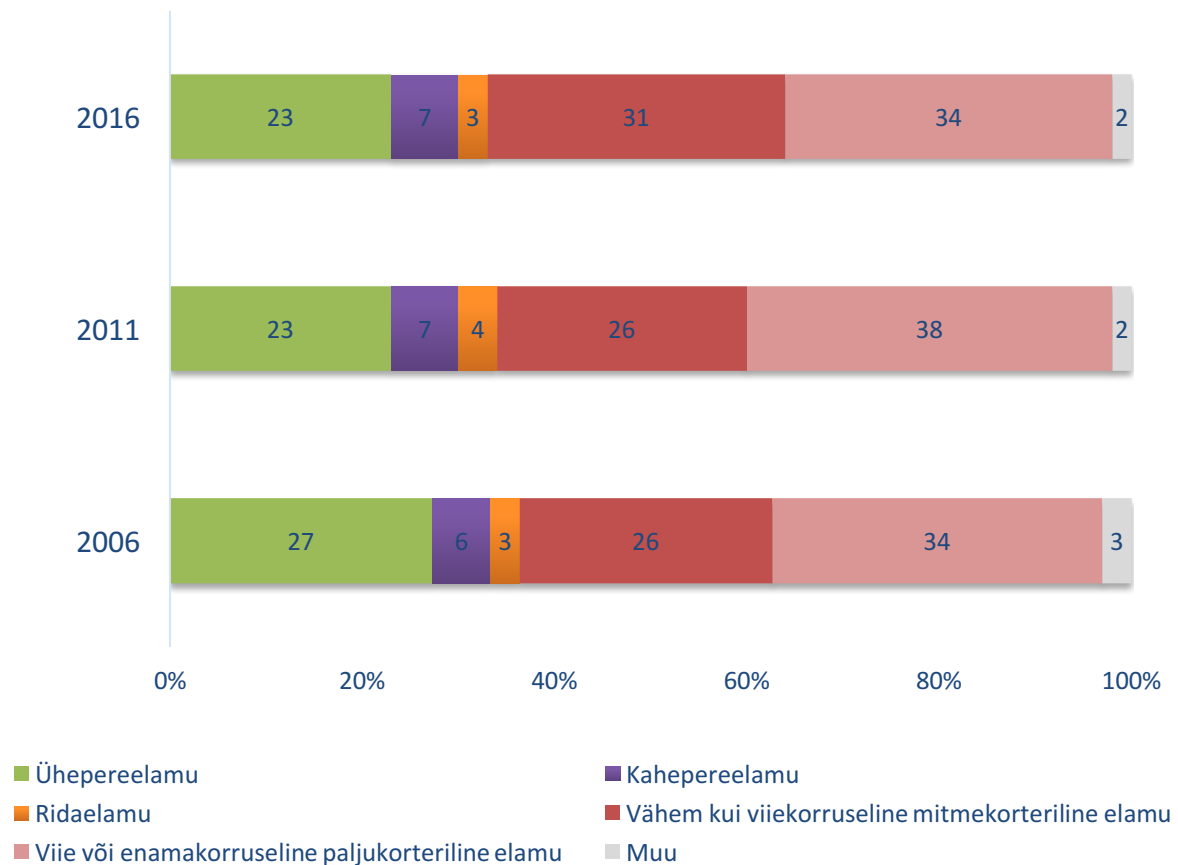
Joonis 27. Millised jäätmemajandusega seonduvad valdkonnad on tartlaste elukoha ümbruses probleemiks (“on suur probleem” + “on problem”; %).

3. Elukeskkonna iseloomustus ja mõjud

3.1 Elukoha iseloomustus

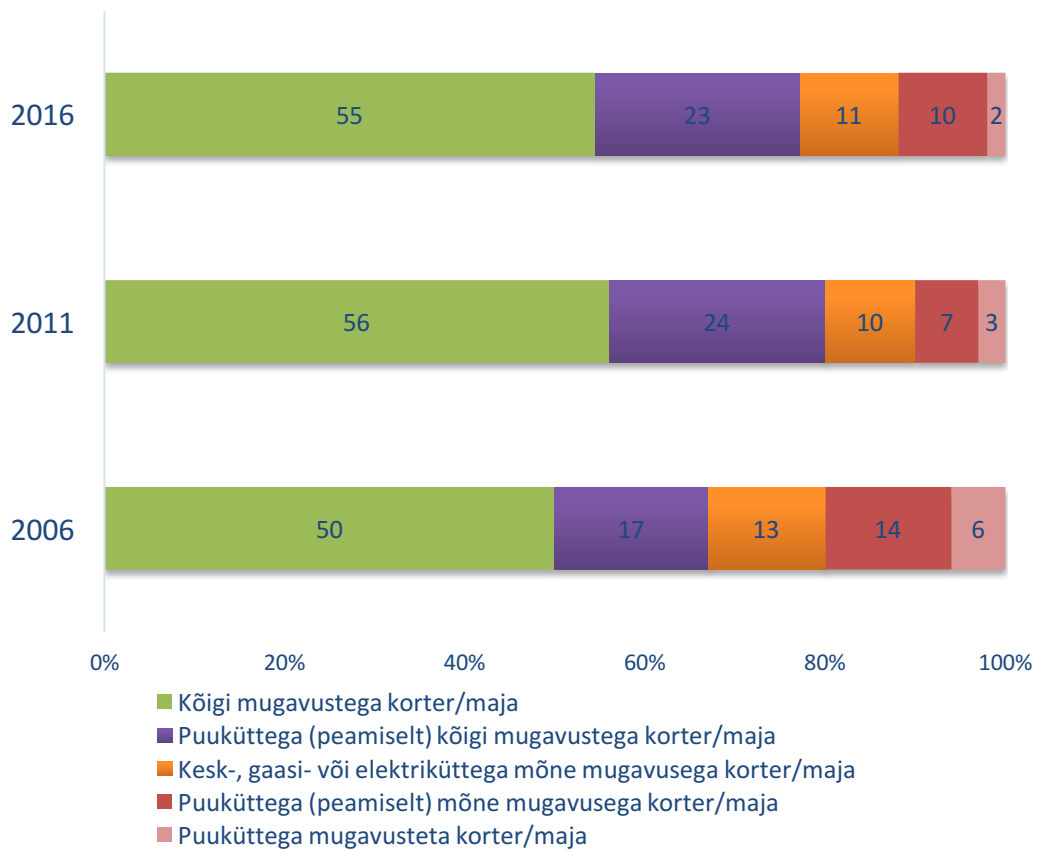
Sünnist saadik on Tartus elanud ligi kolmandik ja oma praeguses elukohas 7% tartlastest, keskmine Tartu linnas elatud aastate arv on 27 ja oma praeguses elukohas elatud aastate arv 16.

Enim tartlasi on kõigil uuringuaastatel elanud viie või enamakorruselistes paljukorterilistes elamutes, võrreldes 2011. aastaga on aga 2016. aastal veidi kasvanud elanike arv vähem kui viiekorruselistes mitme korteriga elamutes (Joonis 28).

Joonis 28. Tartlaste eluasemetüübid aastate lõikes (%).

Üle poole tartlastest elab kõigi mugavustega korteris või majas, ligi neljandik puuküttega kõigi mugavustega ning kümnendik nii kesk-, gaasi- või elektriküttega mõne mugavusega kui puuküttega mõne mugavusega elamus (Joonis 29). Viimase 5 aastaga antud valdkonnas suuremaid muutusi toimunud ei ole. Puuküttega mugavusteta korteris või majas elavate tartlaste osakaal on aga vähenenud 10 aastaga kolm korda.

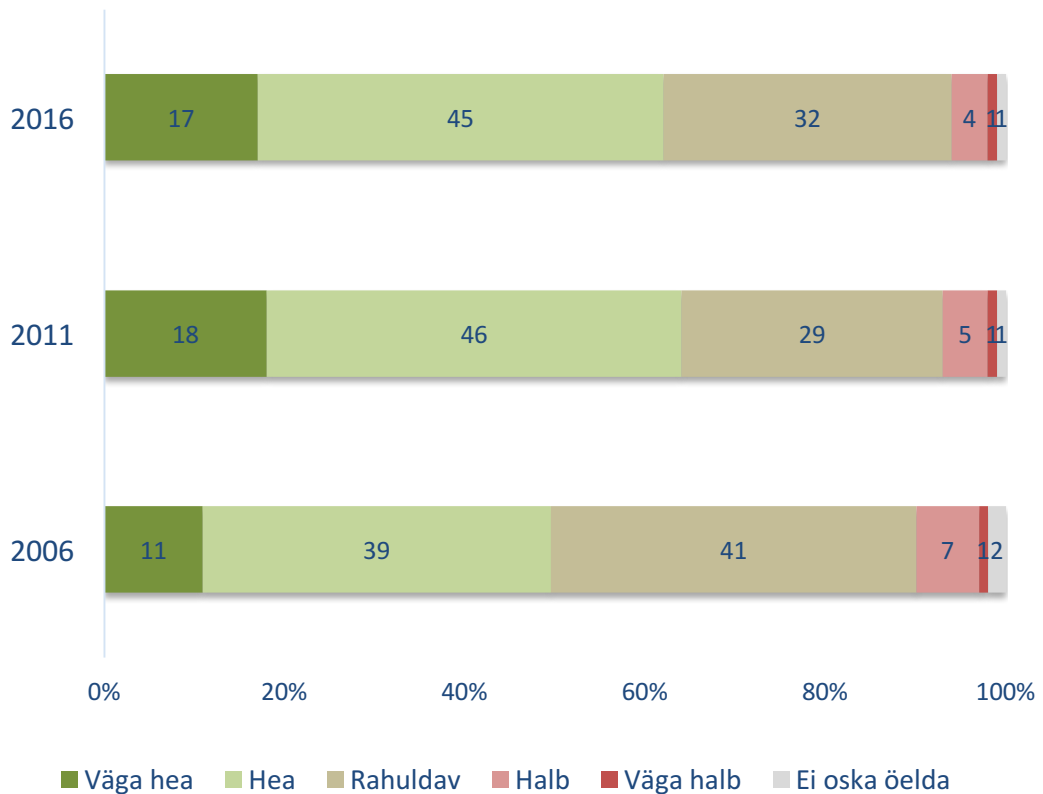

Joonis 29. Elukoha (korter/maja) mugavused aastate lõikes (%).

3. 2 Keskkonna mõju tartlaste tervisele

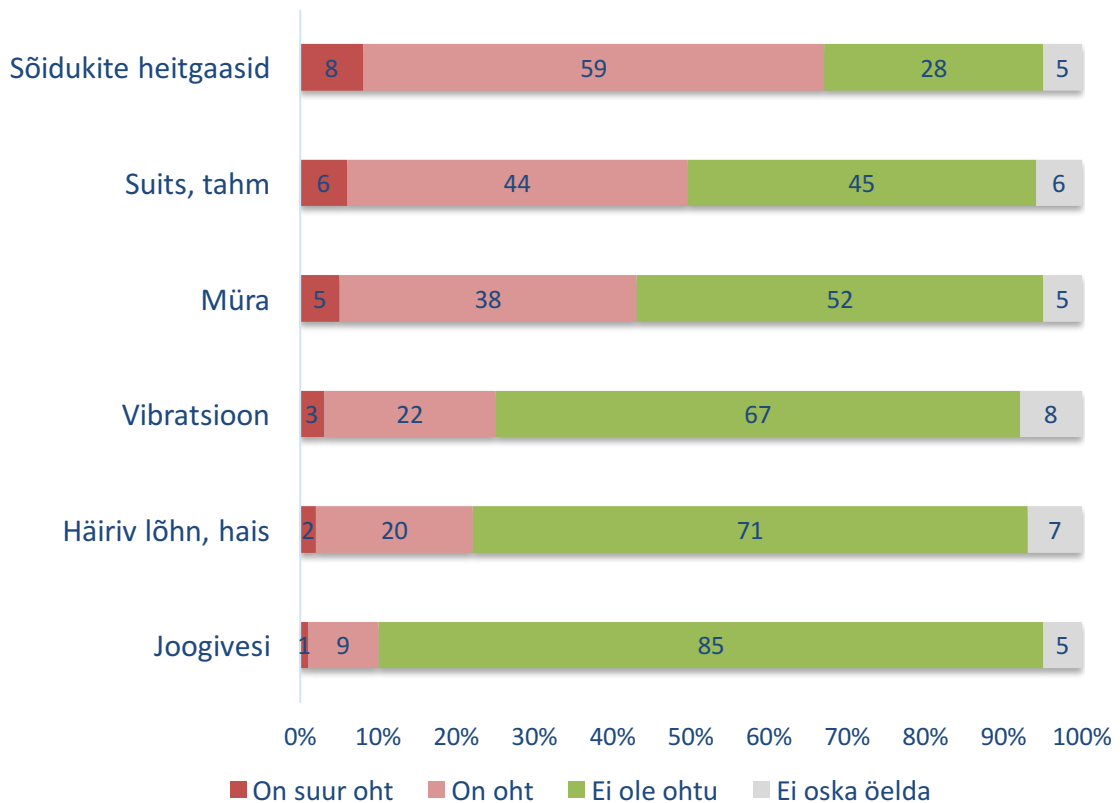
Oma tervislikku seisundit hindasid tartlased 2011. aastal paremini kui 2006. aastal, kuid viimase 5 aasta jooksul märkimisväärsed muutused toimunud ei ole – väga heaks peab oma tervist alla viiendiku, heaks alla poole, rahuldavaks veidi alla kolmandiku ning halvaks 5% tartlastest (Joonis 30).

2016. aastal hindavad oma tervislikku seisundit paremaks sagedamini eestlased kui mitte-eestlased ning vanuse kasvades muutuvad hinnangud oma tervisele üha kehvemaks.

Joonis 30. Tartlaste hinnangud oma tervislikule seisundile aastate lõikes (%).

Erinevatest keskkonnateguritest nähakse ohtu oma tervisele kõige sagedamini sõidukite heitgaasides, mida peab ohtlikuks ligi 2/3 Tartu elanikest, poolte tartlaste hinnangul põhjustavad ohtu tervisele ka suits ja tahm (Joonis 31). Ülejäänud keskkonnategureid peavad tervisele ohtlikuks alla poole linnaelanikest, sealjuures kõige harvemini nähakse ohtu joogivees.

Joonis 31. Tartlaste hinnangud erinevate keskkonnategurite poolt põhjustatud ohule oma tervisele, 2016 (%).

Joogivett peetakse tervisele ohtlikuks kõige sagedamini Jaamamõisa, Ropka/Ropka tööstuse, Raadi-Kruusamäe, Ihaste ja Vaksali linnaosades.

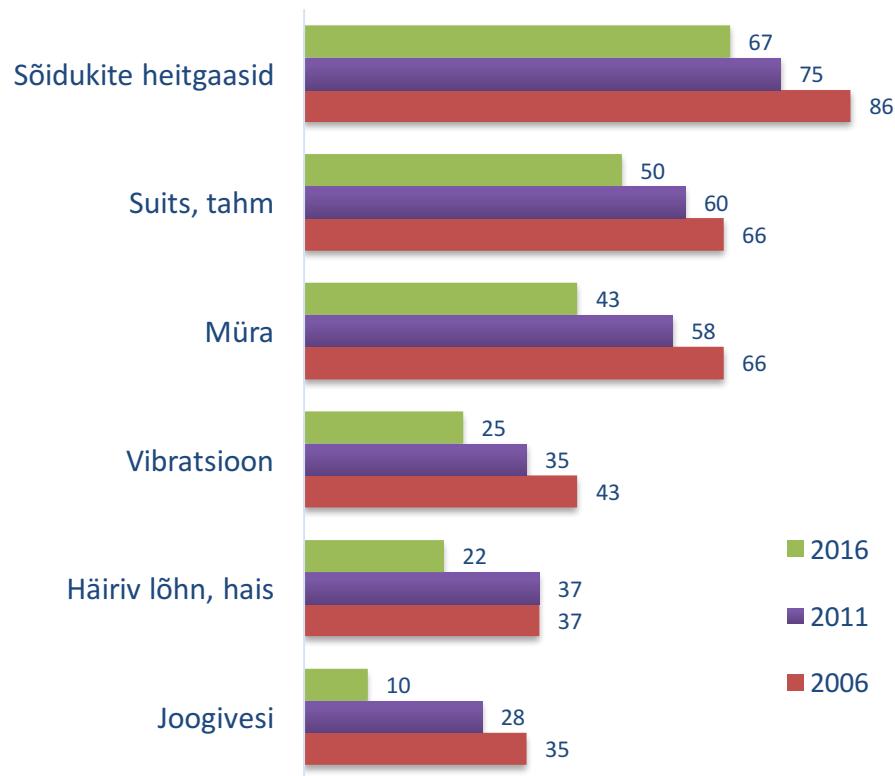
Sõidukite heitgaaside ohtu tervisele nähakse enim Annelinnas, Karlovas ja kesklinnas, suitsu ja tahma ohtlikkust jällegi Karlovas, Raadi-Kruusamäel ja Ülejõel.

Müra ja vibratsiooni ohtlikkust tervisele tõid enim välja kesklinna elanikud. Müra peavad oma tervisele teiste linnaosadega võrreldes ohtlikumaks ka Annelinnas, Tammelinnas ja Ülejõel ning vibratsiooni Tammelinnas, Karlovas ja Supilinnas elavad tartlased. Häiriva lõhna ja haisu tervisele ohtlikuks pidamine linnaosade lõikes ei erine.

Rahvusesti ilmneseid suured erinevused joogivee ja häiriva lõhna või haisu tervisele ohtlikuks pidamises – esimest neist näeb tervisele ohtlikuna 6% eestasi ja 29% mitte-eestlasi ning teist viiendik eestlasi ja üle kolmandiku mitte-eestlastest. Mõnevõrra ohtlikumaks peavad mitte-eestlased ka heitgaaside mõju tervisele.

Naiste hinnangul ohustavad nende tervist meestega võrreldes enam heitgaasid ja vibratsioon. Suitsu, tahma ja müra peavad tervisele ohtlikuks kõige sagedamini 30-44-aastased, ent teistest vanusegruppidest enam ka 45-59-aastased.

Kõige suurema ohuna tervisele on nähtud läbi aastate sõidukite heitgaase, suitsu, tahma ja müra (Joonis 32). Kõigi keskkonnategurite poolt põhjustatud ohu oma tervisele nähakse aastate lõikes aina väiksemana, sealjuures kõige suurem langustrend on olnud joogivee tervisele ohtlikuks pidamises.

Joonis 32. Tartlaste hinnangud erinevate keskkonnategurite poolt põhjustatud ohule oma tervisele aastate lõikes (2016: “on suur oht”+”on oht”; 2006, 2011: “suur oht”+”väike oht”; %).

3.3 Keskkonna mõju elukohavahetusele

Halbadest elukeskkonna tingimustest tulenevalt on ajavahemikul 2011-2015 elukohta vahetanud 5% (2006. ja 2011. aastal 7%) ning järgneva viie aasta jooksul on see plaan 13% tartlastest (2006 - 10% ja 2011 - 11%).

Sama linnaosa piires oli halbadest keskkonna tingimustest tulenevalt perioodil 2011-2015 elukohta vahetanud ligi kolmandik ning mõnest teisest linnaosast ära kolinud üle poole sel põhjusel elukohta vahetanutest. Lähitulevikus samal põhjusel elukohavahetust plaanivatest tartlastest eelistaks ligi 30% jääda samasse linnaossa ning pea sama palju linnaosa vahetada ning 40% suunduda mujale, nt maapiirkonda, teise linna või riiki. Oma uueks elukohaks valiks tartlased kas Tartu linna lähedase maakoha (40%) või muu linna või asula Eestis (12%). Linnasiseselt eelistavad tartlased Karlova (8%), Tähtvere (7%) ja Tammelinna (6%) linnaosasisid.

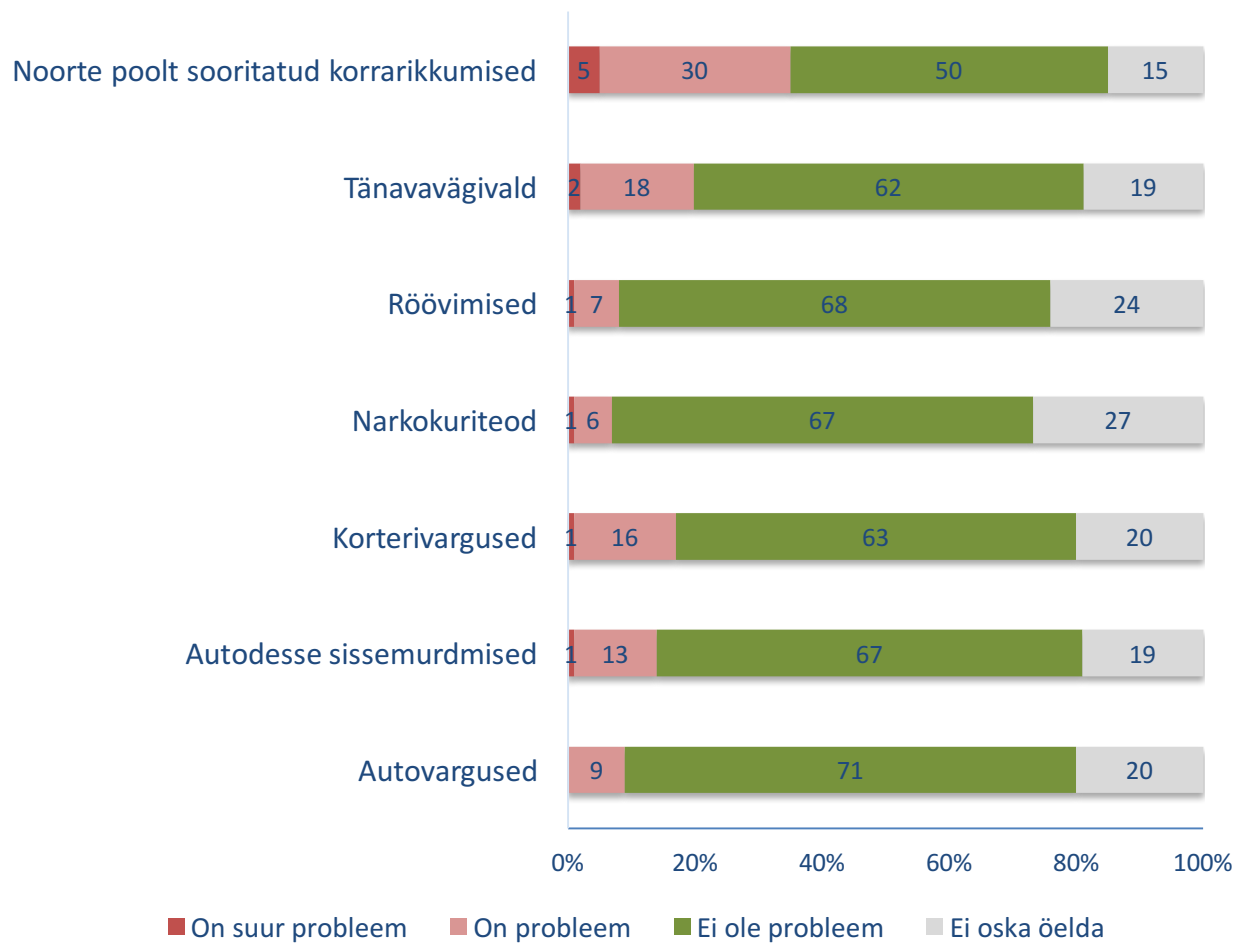
Halbadest elukeskkonna tingimustest tulenevalt soovivad lähima 5 aasta jooksul elukohta vahetada kõige sagedamini kesklinna, Ülejõe, Jaamamõisa ja Annelinna elanikud, kes eelistavad oma linnaosast ära kolida.

Soov keskkonna tingimuste tõttu elukohta vahetada kahaneb vanuse kasvades – kui 16-29-aastastest soovivad seda lähitulevikus teha üle viiendiku, siis 60-aastastest ja vanematest vaid 4%. Samuti on noorim vanusegrupp ülekaalus aastatel 2011-2015 realselt elukeskkonna tõttu elukohta vahetanute seas.

Soo ja rahvuse lõikes ei esinenud samas olulisi erinevusi ei eelneva 5 aasta jooksul elukohta vahetanute ega seda lähitulevikus plaanijate puhul.

3. 4 Turvalisus ja naabrusvalve

Tartlased tajuvad oma ümbrust üldiselt turvalisena – mõnda kuriteoliiki peab 2016. aastal oma elukohas probleemiks 7-35% tartlastest, sealjuures suureks probleemiks kuni 5% (Joonis 33). Kõige sagedamini peetakse probleemiks noorte poolt sooritatud korrarikumisi (35%), tänavavägivalda näeb probleemina viiendik ning korterivargusi ja autodesse sissemurdmise 14-17% linnaelanikest. Ülejäänud kuriteoliike tajub oma ümbruskonnas probleemseks alla kümnendiku tartlastest.

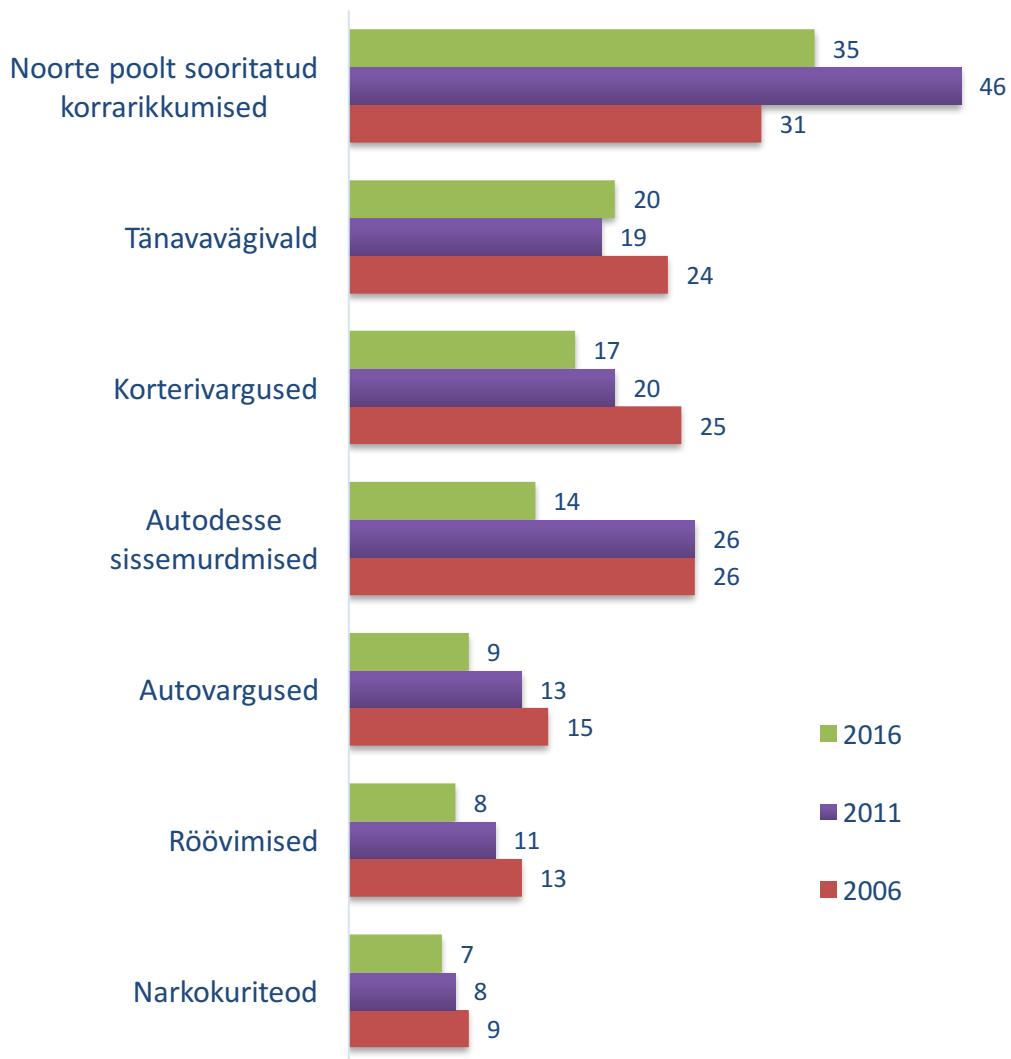

Joonis 33. Tartlaste hinnangud erinevate kuriteoliikide probleemsusele oma elukohas, 2016 (%).

Linnaosade lõikes on autovargused olnud enim probleemiks Ihastes, Räni- ja Annelinnas, autodesse sissemurdmised Annelinnas, korterivargused Ihastes, Annelinnas ning Veeriku/Maarjamõisas ja Raadi-Kruusamäel, narkokuriteod Jaamamõisas ja Annelinnas, röövimised Supilinnas, Tähtveres ja Annelinnas, tänavavägivald kesklinnas, Annelinnas ja Ülejõel ning noorte poolt sooritatud korrarikumised kesklinnas, Annelinnas, Jaamamõisas ja Ülejõel.

Lisaks nimetatud kuriteoliikidele toodi 2016. aastal välja ka vargusi panipaikadest ja avalikust ruumist, alkoholi ja narkootiliste ainete mõjul avaliku korra rikkumisi, vandalismi, liiklushuligaanitsemit ja üldist avaliku korra rikkumist.

Võrreldes 2011. aastaga on 2016. aastal peetud kõiki kuriteoliike peale tänavavägivalda vähem probleemseks, enim on langenud noorte poolt sooritatud korrarikumisi ja autodesse sissemurdmisi probleemina tajunute osakaalud (Joonis 34).

Joonis 34. Tartlaste hinnangud erinevate kuriteoliikide probleemseusele oma elukohas aastate lõikes (“on suur probleem”+”on probleem”; %).

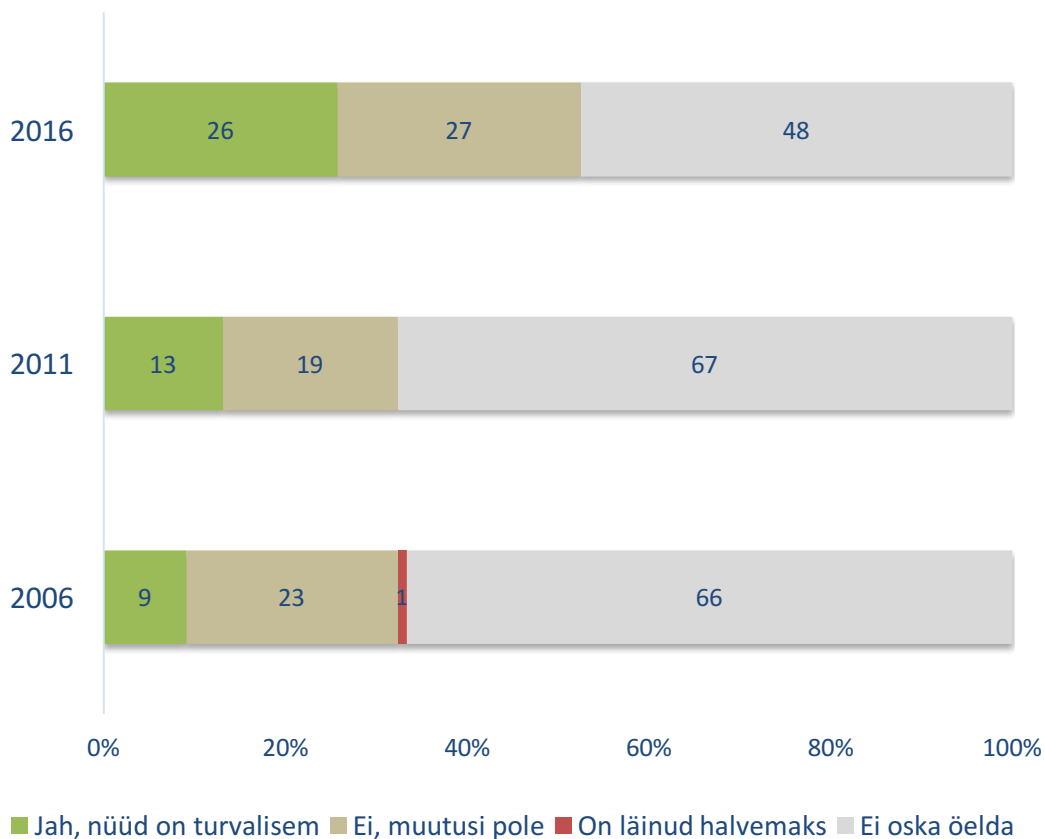
Viimase viie aastaga on oluliselt vähenenud ka kuritegevuse ohvriks langemise osakaal - 2016. aastal oli kuritegevuse ohvriks langenud 10%, 2011 18%, ning 2006 17% mõni vastanute pereliikmetest. Enam kui pooltel juhtudest pandi kuritegu toime kodus või kodulinnaosas, veerandil juhtudest mõnes teises linnaosas ning ligi viiendiku puhul väljaspool Tartut. Aastate jooksul ei ole vastavad osakaalud kuigivõrd muutunud.

Väljaspool oma elupiirkonda on tartlased 2016. aastal kõige enam kuriteo ohvriks langenud Tartu kesklinnas (42% kuriteo ohvriks langejatest), Tallinnas (15%), mujal Lõuna-Eestis (12%) ja Annelinnas (8%).

Mõne turvalist keskkonda soodustava projektiga nagu naabri- või naabrusvalve oli nii 2011. kui 2016. aastal liitunud 6% ning 2006. aastal 4% tartlastest.

Linnaosade lõikes oli naabrusvalvega liitunud enam Ihastes ja Jaamamõisas (20%) ning Ränilinnas (12%), samuti olid sellega sagedamini liitunud mitte-eestlased.

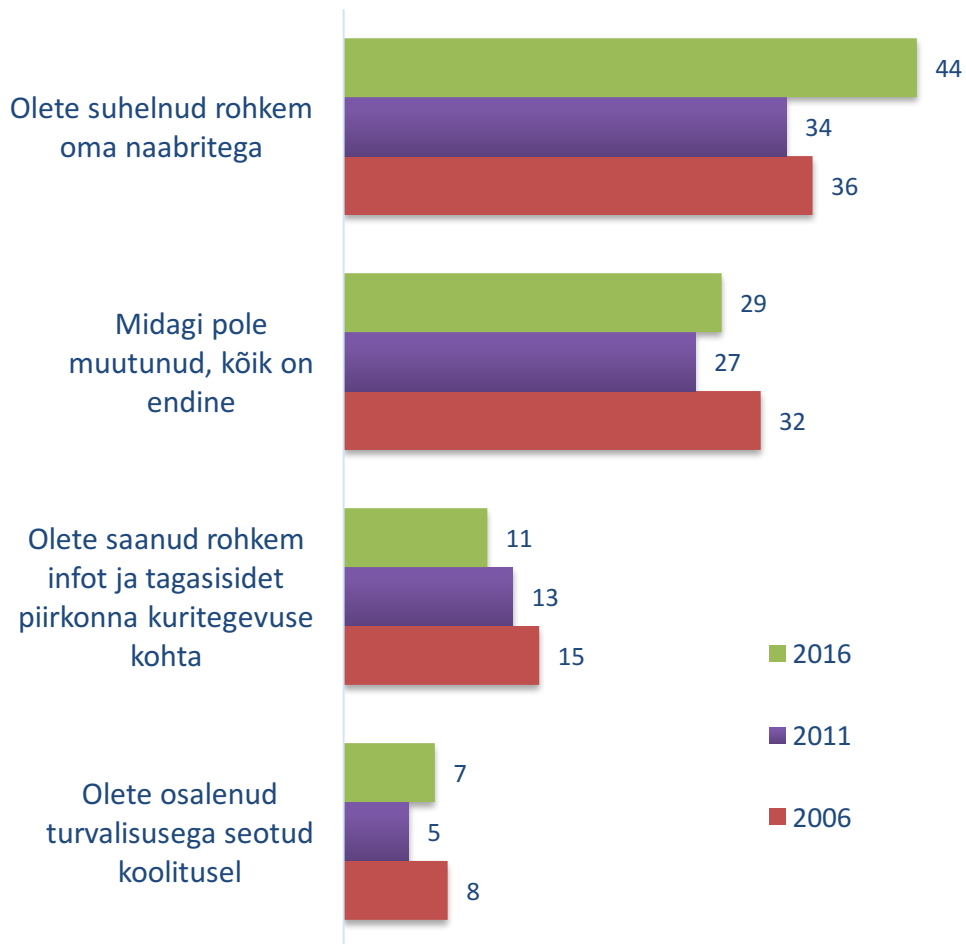
Naabrusvalvega liitumise järgset olukorda pidas 2016. aastal neljandik liitunutest varasemast turvalisemaks, kuid sama suur hulk oli ka neid, kes ei täheldanud selles osas mingeid muutusi (Joonis 35). 2016. aastal ei osanud pea pooled ning varasematel aastatel ligi 2/3 naabrusvalvega liitunutest olukorra muutusele hinnangut anda.

Joonis 35. Naabrusvalvega liitumise järel täheldatud muutused aastate lõikes (%).

Naabrusvalvega liitumise järgselt hindasid oma elukeskkonda varasemast turvalisemaks enim Vaksali ja Veeriku/Maarjamõisa, ent mõnevõrra sagedamini ka Ihaste ja Variku elanikud ning mehed sagedamini kui naised.

Suurimaks muutuseks peale naabri- või naabrusvalvega liitumist on kõigil uuringuaastatel olnud varasemast aktiivsem suhtlus naabritega, mis on 2016. aastal ka oluliselt kasvanud (Joonis 36). Ligi kümnendik on saanud rohkem infot ja tagasisidet piirkonna kuritegevuse kohta, 7% osalenud turvalisusega seotud koolitusel ning pea 30% hinnangul pole toimunud mingeid muutusi.

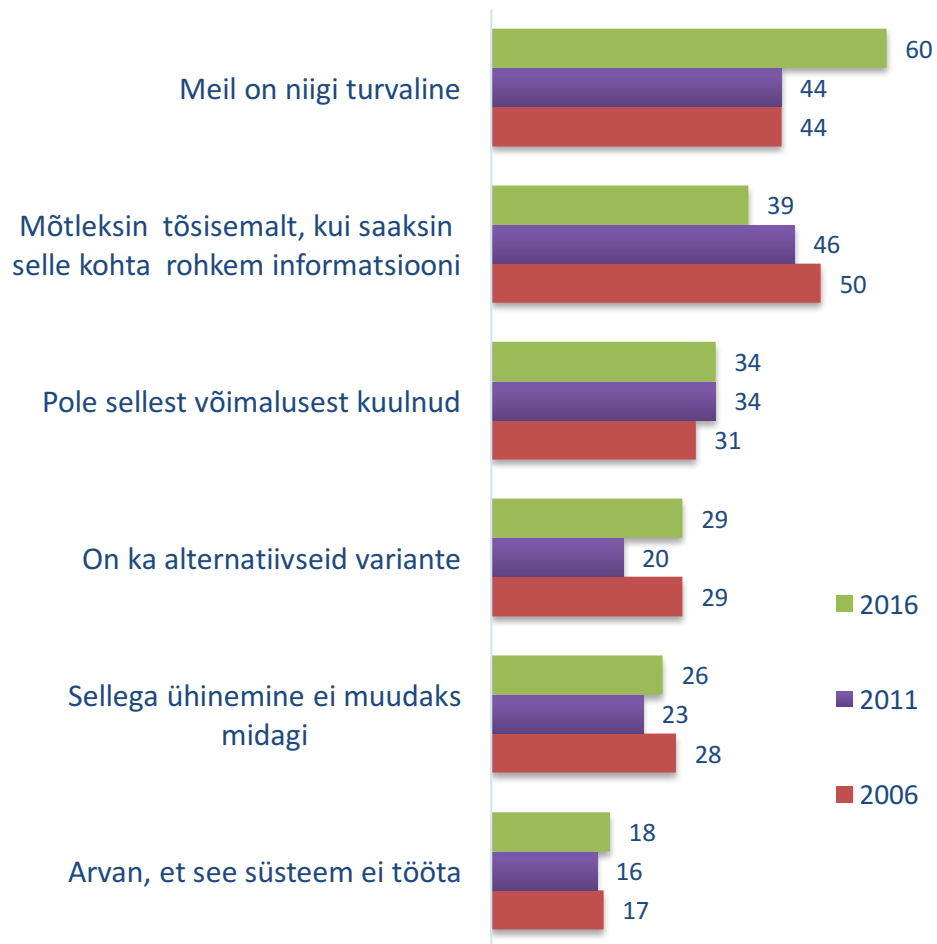

Joonis 36. Kas pärast naabri- või naabrusvalvega liitumist ... (aastate lõikes; %).

Naabrusvalvega mitteliitunud tartlased tõid selle peamise põhjusena välja vajaduse puudumise, kinnitades, et nende ümbruskond on niigi turvaline (60%) (Joonis 37). Samas oli põhjuseks ka infopuudus – enam kui kolmandik naabrusvalvega mitte liitunud tartlastest ei olnud sellest võimalusest kuulnud ning ligi 40% oleks valmis seda tõsisemalt kaaluma, kui saaks antud teema kohta rohkem infot. Esines ka skeptilisemaid seisukohti – neljandik mitteliitunutest leidis, et naabrusvalvega ühinemine ei muudaks midagi ning viiendik arvas, et antud süsteem ei tööta.

Alternatiivsete variantide osas toodi enim välja, et on olemas mitteformaalne naabrivalve (40%) või kasutatakse muid alternatiivseid meetodeid naabrusvalvele (32%). Lisaks nimetasid üksikud vastajad, et neil ei ole naabrivalvesse usku, puuduvad finantsilised vahendid, ajast on puudus ja teema ei paku huvi.

Naabrusvalvega mitteliitumise põhjuseks tõid sellest võimalusest mitte kuulmist enim välja Vaksali, Tähtvere ja Annelinna elanikud, seega tasuks vastava info levitamisel pöörata neile piirkondadele kindlasti rohkem tähelepanu.

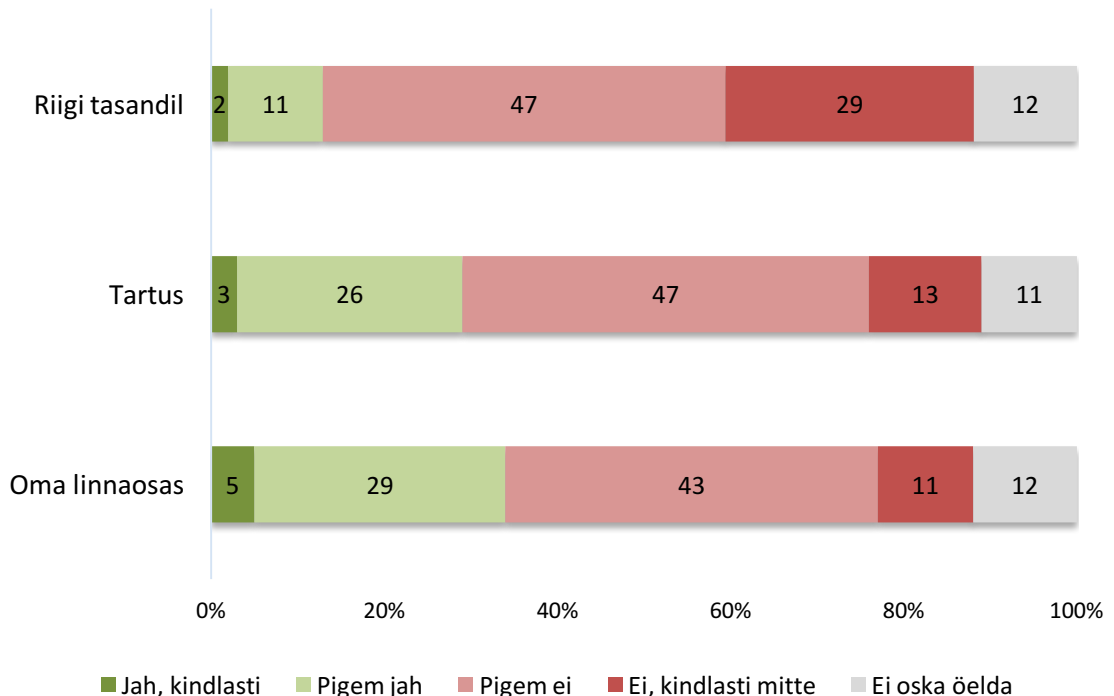
Joonis 37. Naabri- või naabrusvalvega mitte liitumise põhjused aastate lõikes (%).

4. Keskkonnateadlik käitumine

4.1. Mõjutamine

Oma võimalusi keskkonnavalaste otsuste tegemist mõjutada peavad tartlased pigem tagasihoidlikuks – oma linnaosas näeb selleks võimalust ligi kolmandik, Tartu linna tasandil alla 30% ning riigi tasandil vaid 13%, sealjuures kindlasti võimalikuks peab seda eri tasanditel kuni 5% Tartu elanikest (Joonis 38).

Võrreldes 2011. aastaga on olukord mõnevõrra paranenud, siis nägi 28% tartlastest võimalust mõjutada keskkonnaotsuseid oma linnaosas, 21% Tartus ning 12% Eestis tervikuna.⁶

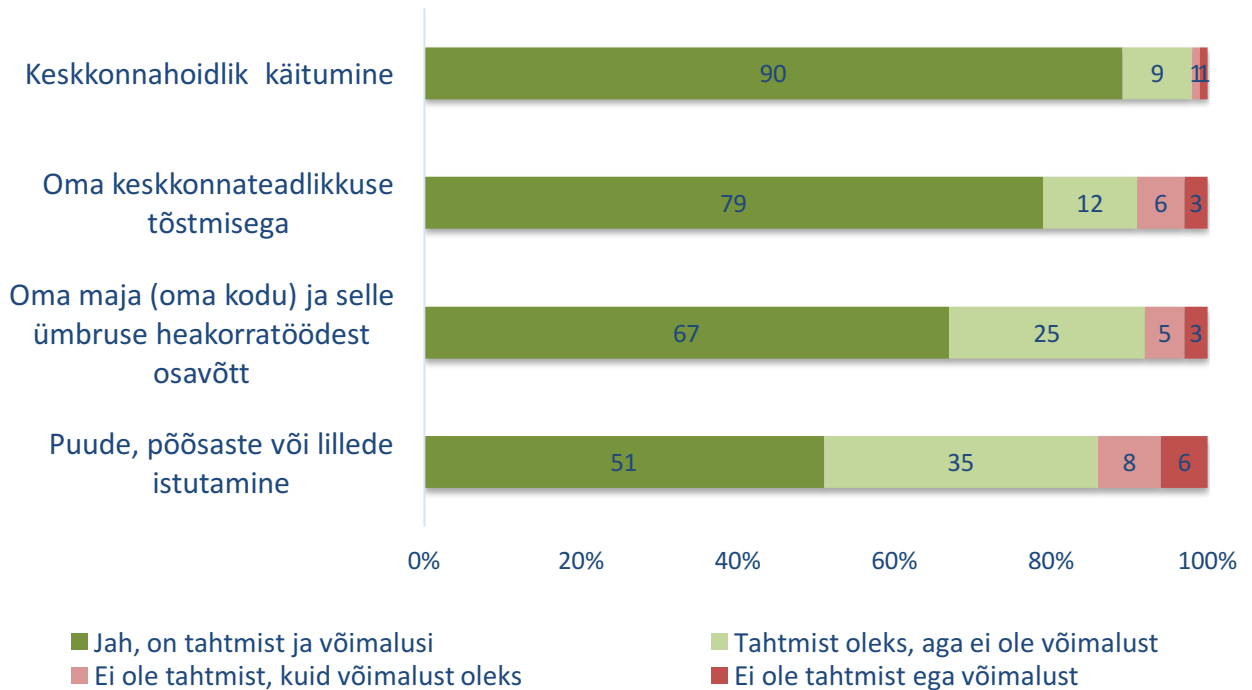
Joonis 38. Kas Te sate mõjutada keskkonnavalaste otsuste tegemist..., 2016 (%).

Kindlasti võimalikuks peavad keskkonnavalaste otsuste tegemise mõjutamist kõigil tasanditel sagedamini mehed ja mitte-estlased ning pigem või kindlasti võimalikuks 30-44-aastased.

Oma linnaosas keskkonnavalaste otsuste tegemise mõjutamise võimalikkuse osas on positiivsemalt meelestatud Supilinna, Ihaste ja Karlova ning Tartu linna tasandil Supilinna, Karlova ja Vaksali elanikud. Riigi tasandi otsuste mõjutamisel samas linnaosade vahel olulisi erinevusi ei esine.

⁶ 2006. ja 2011. aastal anti vastuseid skaalal: “jah”, “ei”, “ei oska öelda” (viimase osakaalud 23-27%).

Oma võimalusi elukeskkonna seisundit parandada nägid tartlased 2016. aastal eelkõige keskkonnahoidlikus käitumises ja oma keskkonnateadlikkuse tõstmises, milleks oli neil enamasti nii tahtmist kui ka võimalusi (Joonis 39). Samas puude, põõsaste või lillede istutamiseks oleks tahtmist enam kui kolmandikul ning oma kodu ja selle ümbruse heakorratöödest osavõtuks neljandikul, kuid see on seni jäänud võimaluse puudumise (või sellest teadmatuse) taha.

Joonis 39. Viisid, kuidas tartlased saaks elukeskkonna seisundit Tartus ise paremaks muuta, 2016 (%).

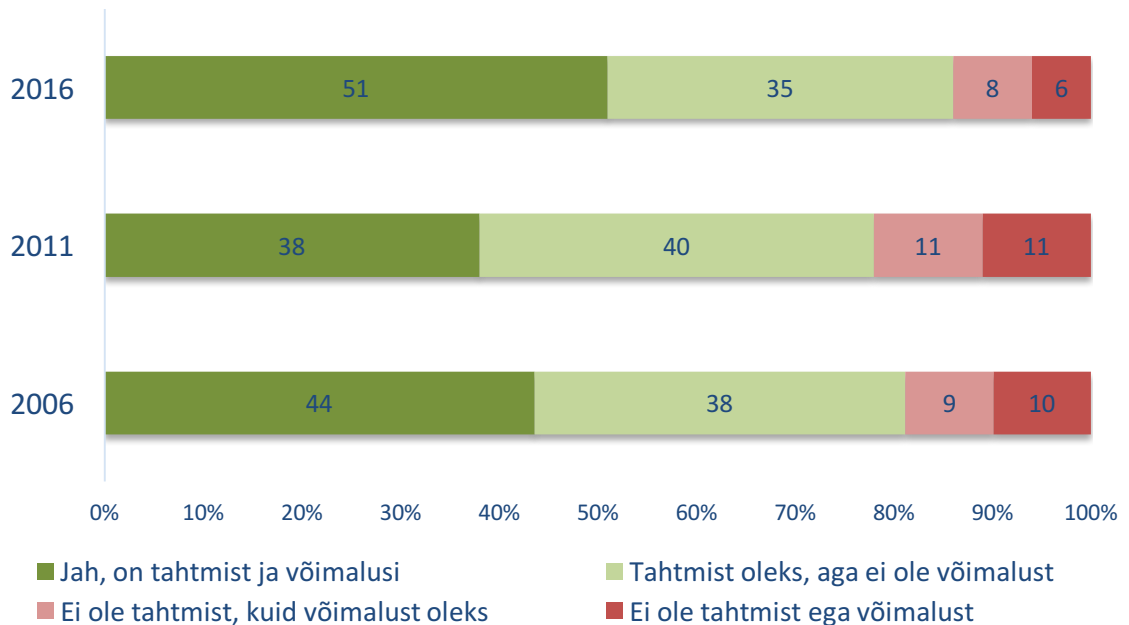
Oma maja ja selle ümbruse heakorratöödest osavõtuks oleks küll tahtmist, kuid ei leia võimalusi enam Ränilinna, Annelinna, Jaamamõisa, Variku ja Ropka/Ropka tööstuse elanikud. Kui tartlasi, kellel heakorratöödest osavõtt on jäänud võimaluse puudumise taha, on noorimas vanusegrupis pea kolmandik, siis vanuse kasvades vastav osakaal väheneb, jõudes 60-aastaste ja vanemate seas viiendikuni.

Puude, põõsaste või lillede istutamise soov on olemas, kuid võimalus puudub sagedamini Annelinna, Ränilinna, Jaamamõisa ja Ropka/Ropka tööstuse elanikel ning 16-29- ja 45-59-aastastel tartlastel, samuti veidi enam naistel ja mitte-eestlastel.

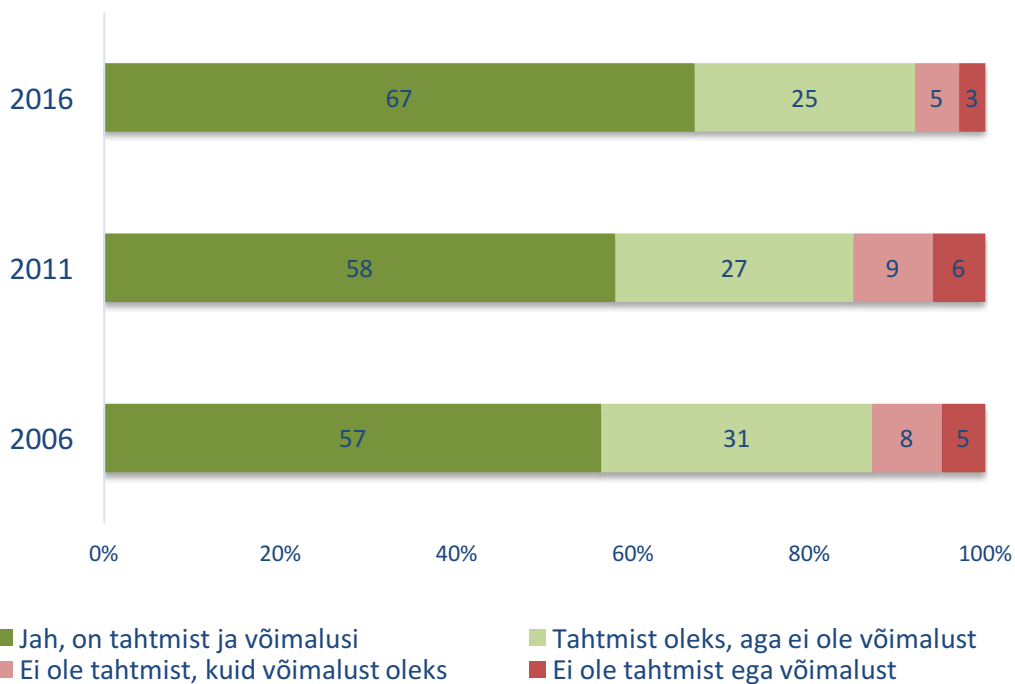
Seega tasuks heakorratöödest osavõttu võimaldavaid üritusi ning puude põõsaste või lillede istutamist korraldada senisest enam just eelpool toodud linnaosades ning levitada infot lisaks vastavate linnaosade elanikele laialdasemalt eelkõige just nooremaeliste seas.

Võrreldes tartlaste valmisolekut oma elukeskkonna seisundit paremaks muuta aastate lõikes ilmneb, et võrreldes varasemaga on kasvanud tartlaste osakaal, kellel on erinevates valdkondades kaasa

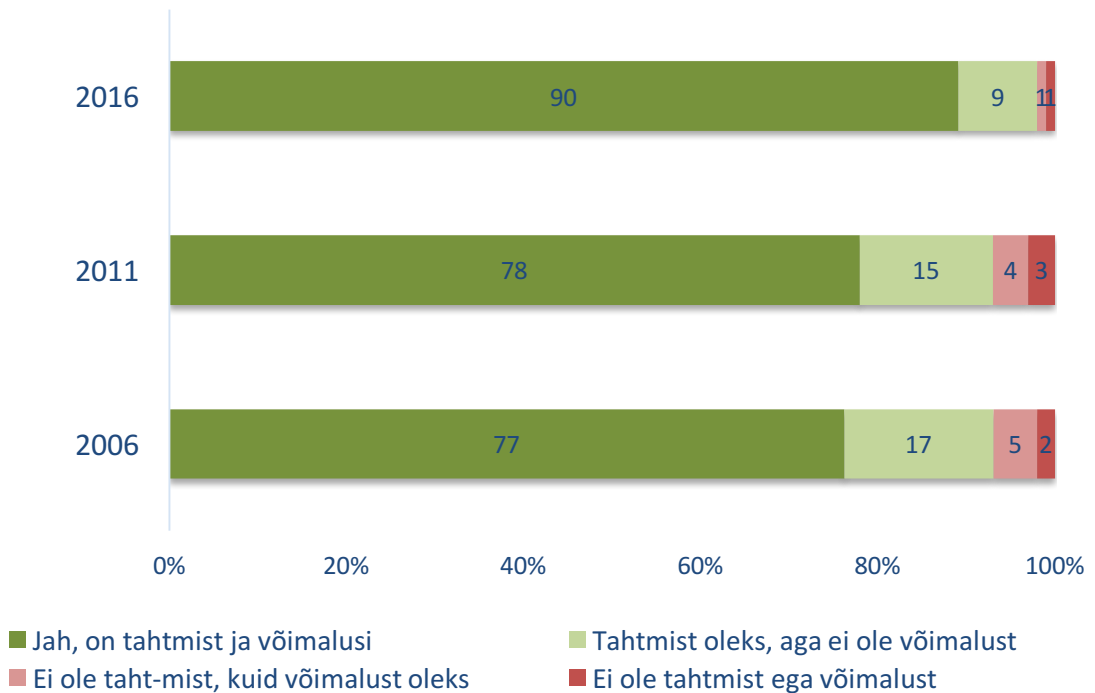
lõõmiseks nii tahtmist kui ka võimalusi ning samaaegselt vähenenud nii võimaluse puudust kui soovimatust kaasa lüüa välja toonute osatähtsus, millest võib järeldada, et kasvanud on nii vastav teadlikkus kui huvi (Joonised 40-42).

Joonis 40. Viisid, kuidas tartlased saaks elukeskkonna seisundit Tartus ise paremaks muuta aastate lõikes: puude, põõsaste või lillede istutamine (%).

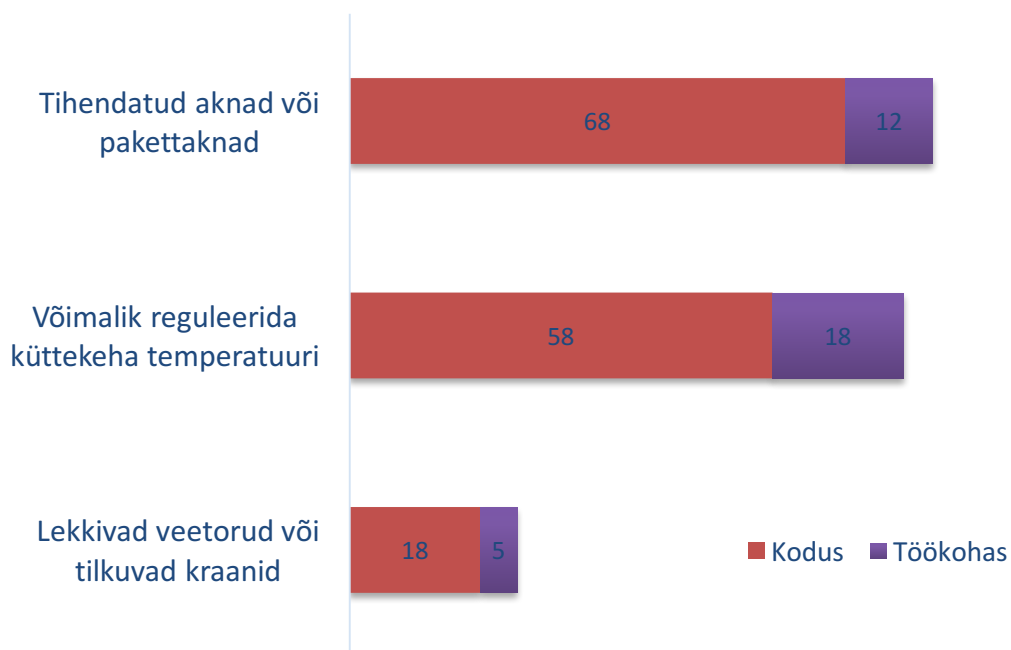

Joonis 41. Viisid, kuidas tartlased saaks elukeskkonna seisundit Tartus ise paremaks muuta aastate lõikes: oma maja (oma kodu) ja selle ümbruse heakorratöödest osavõtt (%).

Joonis 42. Viisid, kuidas tartlased saaks elukeskkonna seisundit Tartus ise paremaks muuta aastate lõikes: keskkonnahoidlik käitumine (%).

Tihendatud aknad või pakettaknad ning võimalus reguleerida küttekeha temperatuuri on nii 2016. kui varasematel aastatel olnud tartlastel oluliselt sagedamini kodus kui töökohas, sama kehtib ka lekkivate veetorude kohta, mida on esinenud alla viiendiku tartlaste kodus ning vaid 5% töökohas (Joonis 43).

Joonis 43. Erinevate olukordade esinemine tööl ja kodus, 2016 (%).

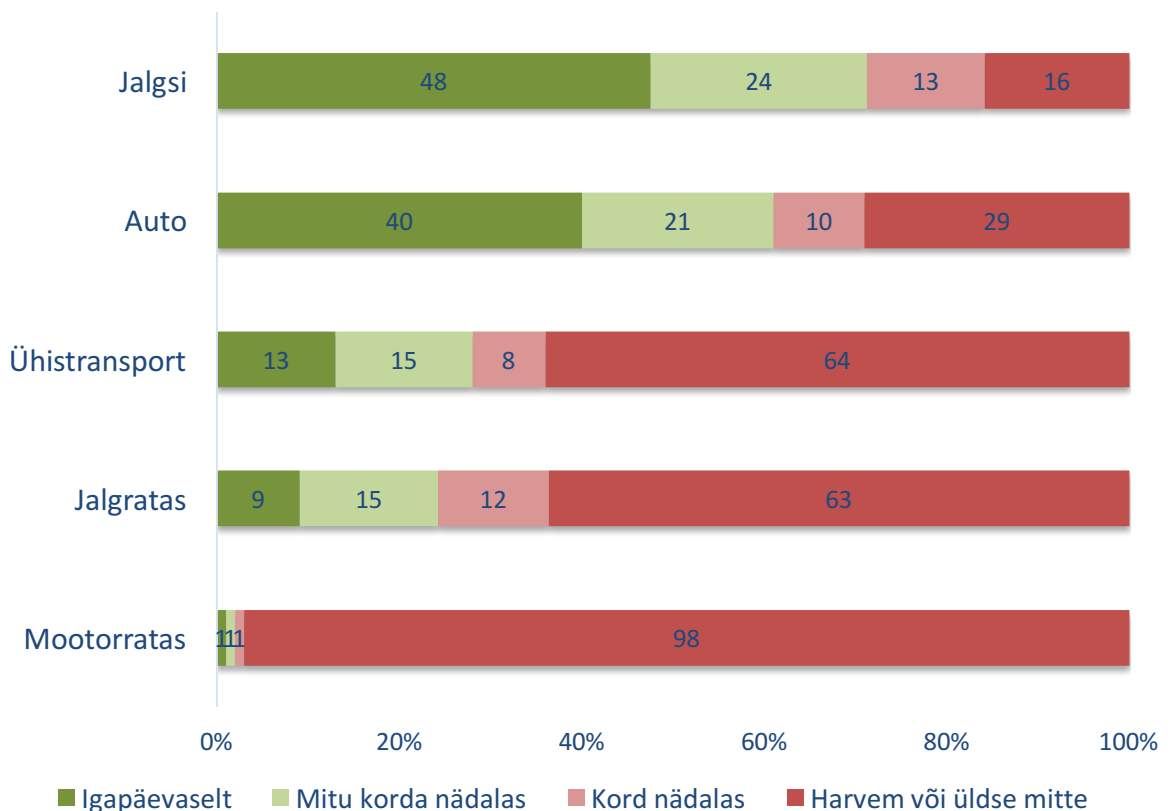
Tihendatud aknad või pakettaknad on kodudes sagedamini Ränlinna, Variku ja Raadi-Kruusamäe ning võimalus reguleerida küttekeha temperatuuri Variku, Ihaste ja Supilinna elanikel.

4.2. Liiklemisviisid ja teedehitus

Igapäevaselt liiguvad tartlased 2016. aastal kõige sagedamini jala ja autoga, ligi neljandik sõidab mitu korda nädalas ka jalgrattaga ning veidi enam ühistranspordiga (Joonis 44). Lisaks kasutatakse liikumisvahenditena ettevõtete tellimusbusse, rongi, rula, rulliske ja taksot.

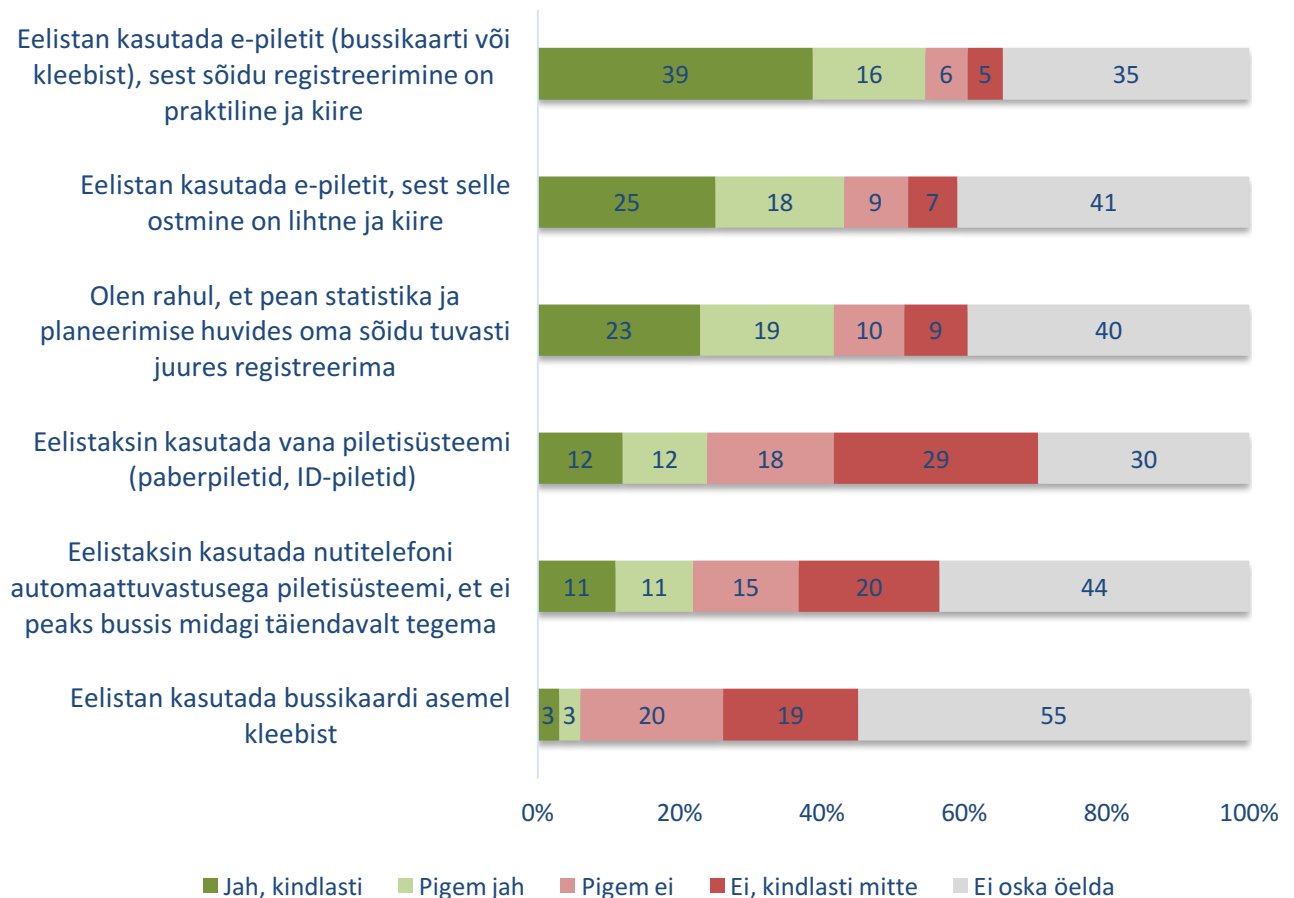
Igapäevaseid auto kasutajaid on enim Ihastes, mootorrattureid Jaamamõisas, jalgrattureid Supilinnas, jalgsi liiklejaid kesklinnas, Supilinnas ja Tähtveres ning ühistranspordiga sõitjaid Räni- ja Annelinnas. Mehed liiguvad sagedamini auto, mootorratta ja jalgrattaga ning naised jalgsi ja ühistranspordiga. Mitte-eestlased kasutavad igapäevaselt eestlastest sagedamini mootorrattast ja liiguvad jalgsi. Igapäevaseid auto kasutajaid on enim 30-44-, mootorrattureid 45-59-, jalgrattureid 16-29- ning jalgsi ja ühistranspordiga liiklejaid 60-aastaste ja vanemate seas.

2011. ja 2006. aastal olid samuti kõige sagedasemateks liikumisviisideks jalgsi kõndimine ning autosõit (“sageli” osakaalud vastavalt 54% ja 55% ning 45% ja 42%).

Joonis 44. Erinevate liikumisviiside kasutamise sagedus, 2016 (%).

Tartlaste suhtumine linna elektroonilisse bussipiletisüsteemi on üldiselt positiivne – e-piletit eelistatakse kasutada eelkõige seetõttu, et sõidu registreerimine on praktiline ja kiire, veidi vähemal määral nõustutakse sellega, et lihtne ja kiire on ka selle ostmine ning väljendatakse rahulolu statistika ja planeerimise huvides oma sõidu tuvastaja juures registreerimisega (Joonis 45). Vana piletisüsteemi juurde sooviks tagasi pöörduda ligi neljandik, nutitelefoni automaattuvastusega piletisüsteemi kasutada veidi üle viiendiku ning bussikaardi asemel eelistaks kleebist 6% tartlastest. Suur osa tartlastest, kes ilmselt ühistranspordiga (piisavalt) ei sõida, ei osanud elektroonilise bussipiletisüsteemiga seotud aspektidele ka hinnanguid anda.

Joonis 45. Suhtumine Tartu linna elektroonilisse bussipiletisüsteemi, 2016 (%).

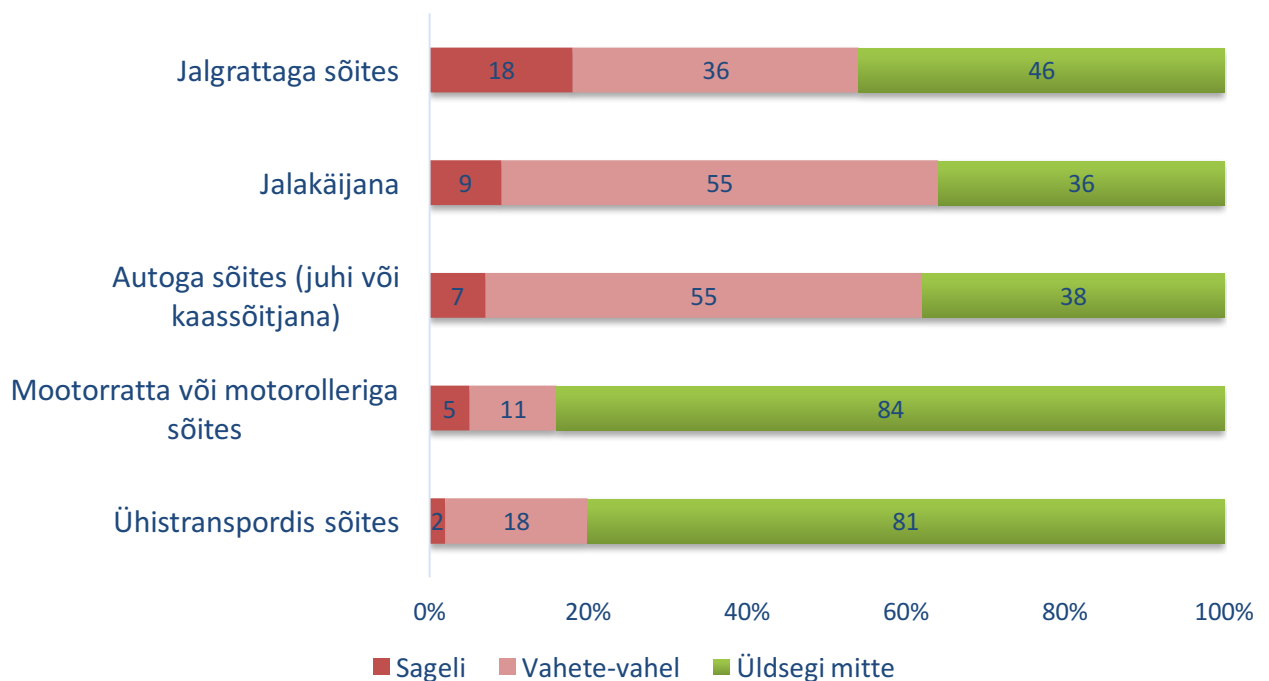
Tartu elanikelt küsiti, kas neil on ettepanekuid ühistranspordisüsteemi arendamiseks. Linna ühistranspordi senisest paremaks korraldamiseks tegi ettepanekuid 36% vastanutest.

Kõige enam toodi välja, et sõidugraafikud tuleb muuta täpsemaks, tihedamaks ning rohkem hajutada samadel liinidel sõitvate busside aegu. Läbivalt kritiseeriti olukorda, kus samadel liinidel sõitvad bussid on peatustes ühel ajal ning seejärel on järgmise bussi väljumiseni väga pikk vahe (vähemalt 20 minutit). Suur osa ettepanekuid oli suunatud ka piletisüsteemi arendamisele ning piletihinna

vähendamisele või kaotamisele, ühistranspordis ülerahvastatuse probleemi vähendamisele ning otseliinide avamisele. Lisaks tehti ettepanekuid busside mugavamaks muutmiseks, bussijuhtide teenindustaseme tõstmiseks, bussipeatuste arendamiseks, nädalavahetuste liinide arendamiseks, keskse ühistranspordikeskuse ning -radade arendamiseks.

Lisas 1 on välja toodud kõige probleemsemad valdkonnad koos tartlaste kommentaaridega.

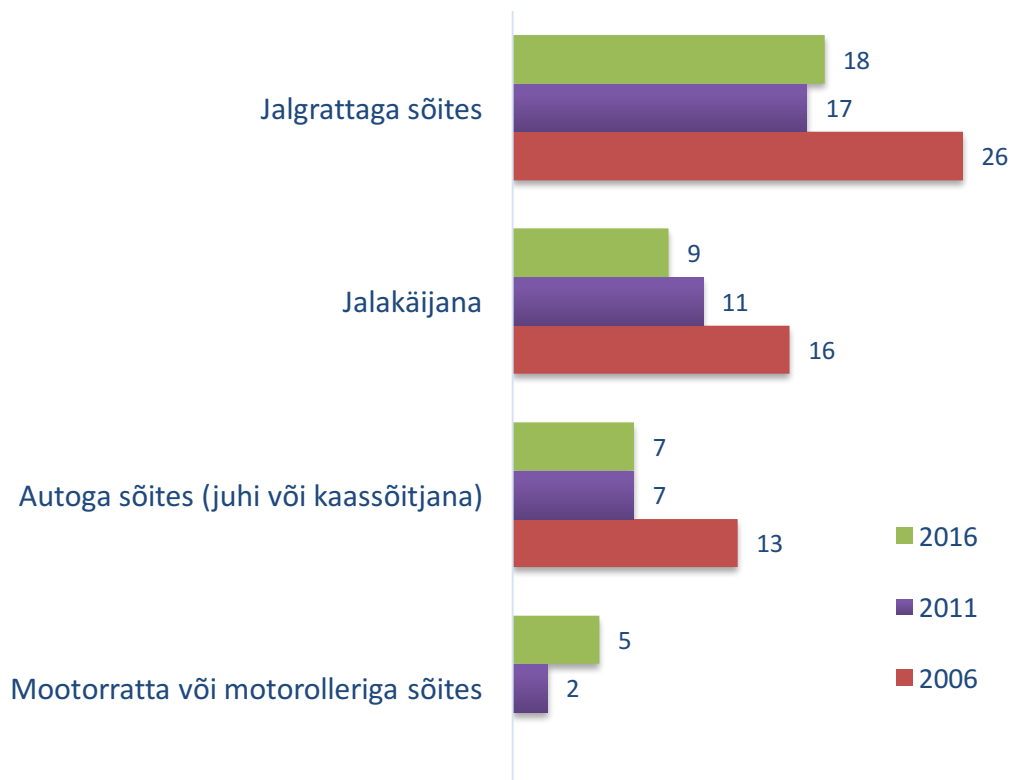
Tartlased on tundnud end Tartu linnas liikluses sageli ohustatuna enim jalgrattaga sõites ning vahete-vahel jalakäijana ja autosõidul (Joonis 46). Ühistranspordi ja mootorratta või motorolleriga sõites end üldiselt ohustatuna ei tunta, kuid nende liiklusvahendite kasutajaid on olnud samas ka oluliselt vähem.

Joonis 46. Kuivõrd on tartlased tundnud end Tartu linnas liikluses ohustatuna, 2016 (%).

Jalakäijana on tundnud end sagedamini ohustatuna Tammelinna, Ülejõe, Karlova ja Annelinna ning ühistranspordiga sõites samuti Annelinna ja Ropka/Ropka tööstuse elanikud. Enam ohustatuna on tundnud end Tartu liikluses üldiselt ka naised, eestlased ja 30-44-aastased tartlased.

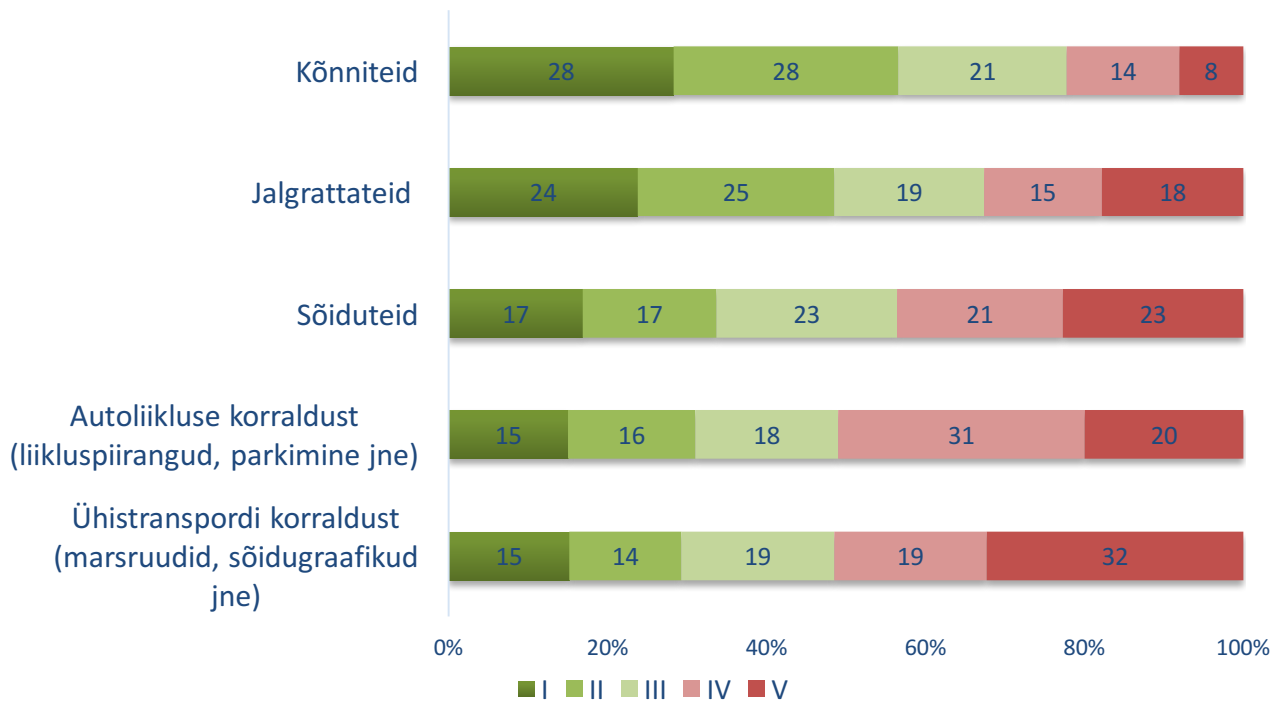
Aastate võrdlusest ilmneb, et viimase 10 aasta jooksul on oluliselt vähenenud nii jalgratta ja autoga kui jalakäijana end liikluses sageli ohustatuna tundnute osakaal, viimase 5 aasta jooksul toimunud muudatused on samas oluliselt väiksemad (Joonis 47).

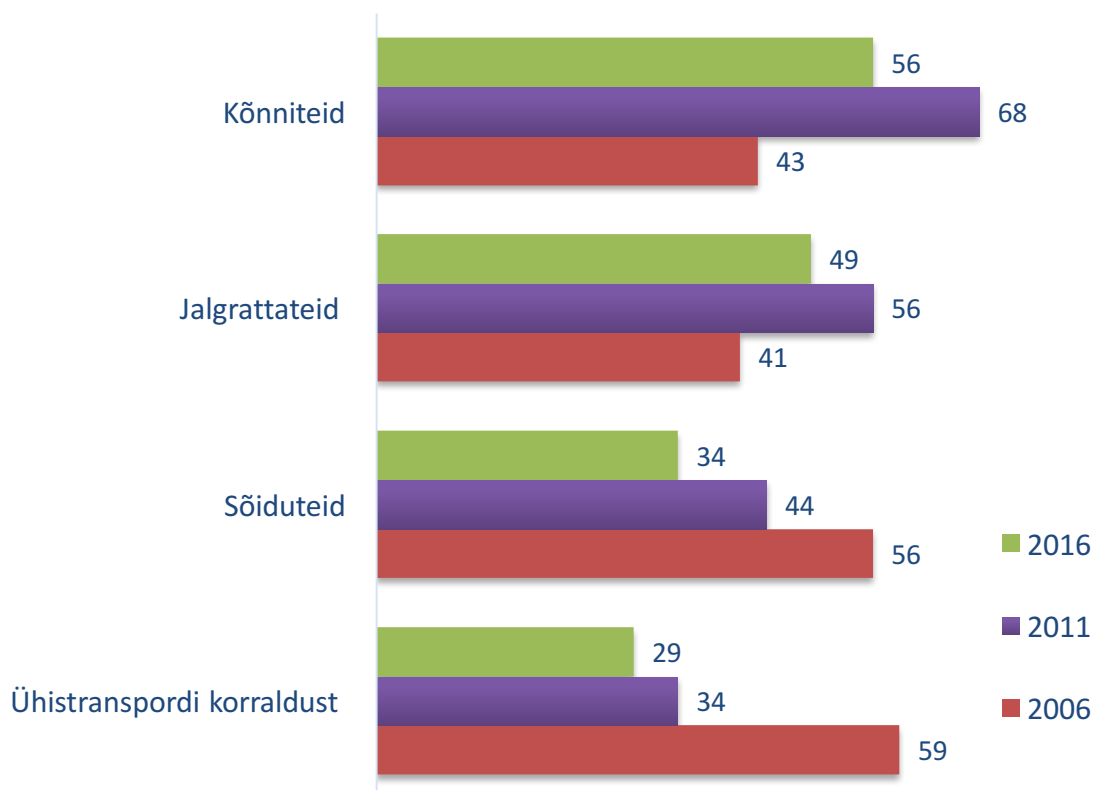
Joonis 47. Kuivõrd on tartlased tundnud end Tartu linnas liikluses ohustatuna aastate lõikes (“sageli” osakaalud; %).

Eelisarendada tuleks tartlaste hinnangul 2016. aastal eelkõige kõnniteid ja jalgrattateid – neist esimesi tõi nii esmase kui teise eelistusena välja üle neljandiku ning teisi ligi neljandik tartlastest (Joonis 48). Vähim ollakse samas huvitatud ühistranspordi ja autoliikluse korralduse arendamisest.

Kõnni- ja jalgrattateid soovisid tartlased eelisarendada ka 2011. aastal, samas kui 2006. aastal eelistati neile ühistranspordikorralduse ning sõiduteede arendamist (Joonis 49). Võrreldes 5 aasta taguse ajaga on 2016. aastal vähenenud nii kõnni-, jalgratta- ja sõiduteede kui ühistranspordi korraldust arendada soovinute osakaalud, mille põhjal võib eeldada, et kõik mainitud valdkonnad on antud perioodi vältel linlaste hinnangul paranenud.

Joonis 48. Mida tuleks Tartus eelisarendada, 2016 (%).

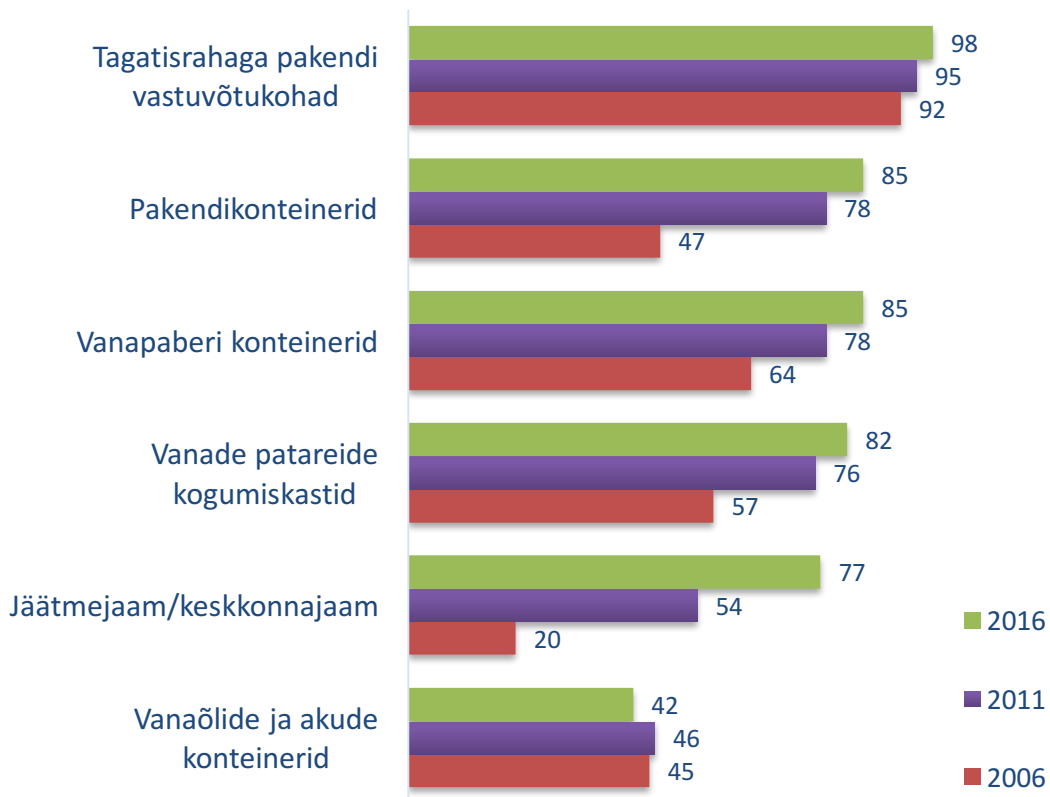

Joonis 49. Mida tuleks Tartus eelisarendada aastate lõikes (I + II eelistus; %).

4.3. Jäätmekäitlemisharjumused

Tartlaste teadlikkus erinevate jäätmete konteinerite ja vastuvõtupunktide osas on aastate lõikes järjest paranenud⁷, ainsaks erandiks on siinkohal vaid vanaõlide ja akude konteinerid (Joonis 50).

2016. aastal on tartlased sarnaselt varasemale enim teadlikud tagatisrahaga pakendite vastuvõtukohtadest, samuti uue hinnatava aspektina lisandunud klaasikonteinerite asukohtadest (92%). Teiste jäätmekonteinerite ja vastuvõtupunktidega võrreldes vähemal määral ollakse kursis lisaks vanaõlide ja akude konteinerite asukohtadele ka aegunud ravimite vastuvõtukohtadega (42%).

Joonis 50. Tartlaste teadlikkus erinevate jäätmete konteinerite või vastuvõtupunktide asukohtast aastate lõikes (%).

Linnaosade lõikes on pakendikonteinerite asukohtadest vähem teadlikud Vaksali, Raadi-Kruusamäe ja Jaamamõisa, vanaõlide ja akude konteineritest Tähtvere, Annelinna, Ülejõe ja Veeriku/Maarjamõisa, tagatisrahaga pakendi vastuvõtukohtadest Raadi-Kruusamäe ja Variku ning jäätmejaamast Veeriku-Maarjamõisa, Annelinna, kesklinna ja Ränlinna elanikud.

⁷ Hinnanguid võib osaliselt mõjutada ka asjaolu, et kui 2016. aastal hinnati teadlikkust dihhotoomsel jah/ei skaalal, siis 2006. ja 2011. aastal sai valida ka variandi “ei oska öelda”.

Mitte-eestlastest tartlased on eestlastega võrreldes vähem kursis pakendi- ning vanaõlide ja akude konteinerite, aegunud ravimite vastuvõtukohtade ning jäätmejaama asukohtadega. Kõigi eelpooltoodud erinevate jäätmete konteineritest ja vastuvõtupunktidest ning lisaks ka vanade patareide kogumiskohtadest on vähem teadlikud ka 16-29-aastased elanikud. Vanaõlide ja akude konteinerite ning jäätmejaamade asukohtadest on vähem infot naistel ning aegunud ravimite vastuvõtukohtadest meestel. Seega tasuks teadlikkuse suurendamisele suunatud teavitustöös keskenduda eelkõige mainitud piirkondadele ning sihtrühmadele.

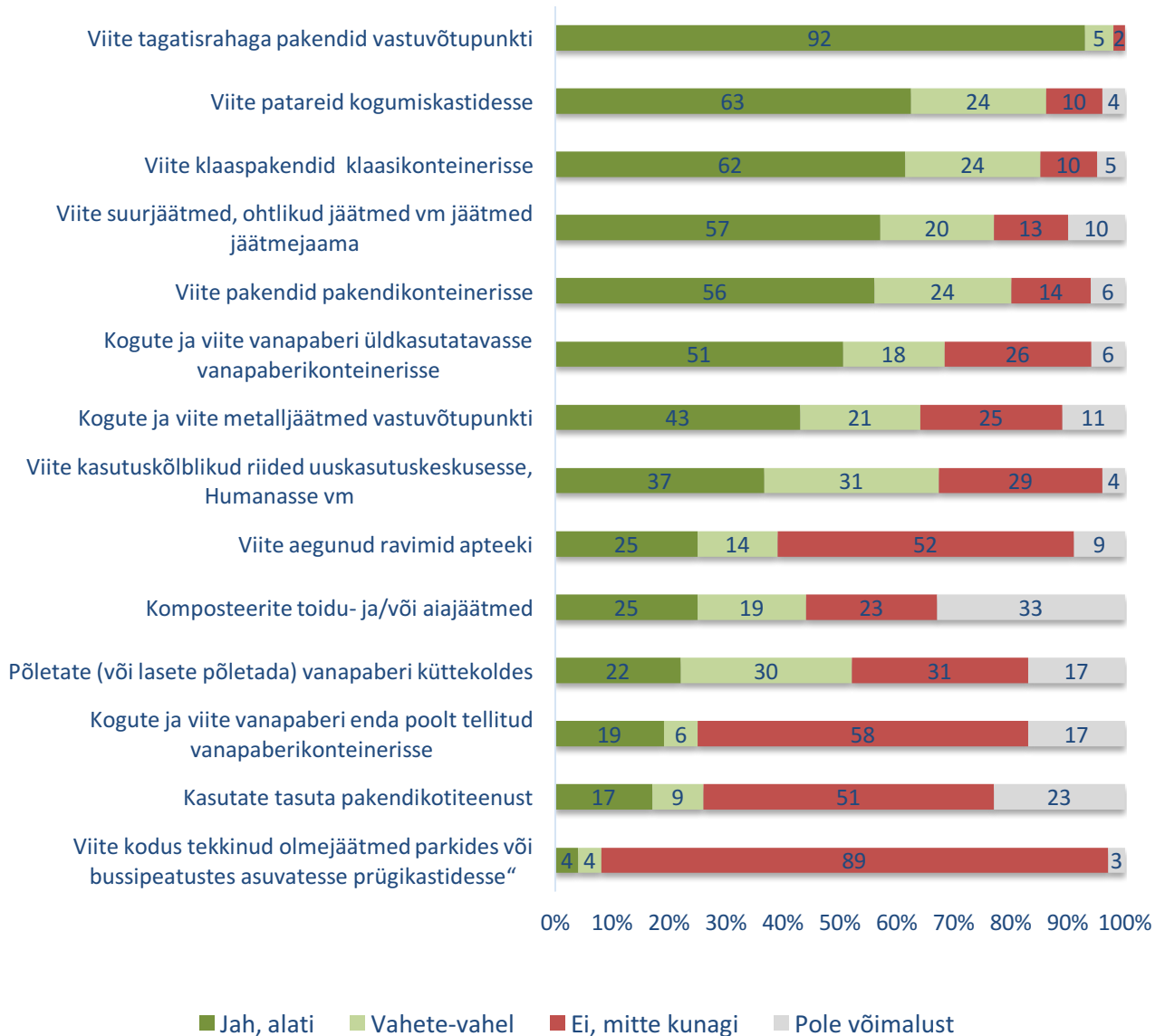
Lisaks erinevate jäätmekonteinerite ja vastuvõtupunktide asukohtadest teadlikkusele hinnati ka seda, kuidas tartlased realselt kodumajapidamises tekkinud jäätmeid erinevatel viisidel käitlevad või sorteerivad. Kõige levinum on ka siin tagatisrahaga pakendite vastuvõtupunkti viimine, mida väidab end alati tegevat üle 90% tartlastest (Joonis 51). Teistest sorteerimis- ja käitlemisviisidest enam on levinud patareide kogumiskastidesse, klaaspakendite klaasi- ja pakendite pakendikonteinerisse viimine ning jäätmejaama kasutamine.

Kodumajapidamises tekkinud jäätmete erinevatel viisidel käitlemine või sorteerimine on vähem levinud noorimas, 16-29-aastaste vanusegrupis, kes viivad samas ka sagedamini kodus tekkinud olmejäätmed parkides või bussipeatustes asuvatesse prügikastidesse.

Mehed komposteerivad naistest sagedamini toidu- ja/või aiapäätmeid, koguvad ja viivad metalljäätmed vastuvõtupunkti ning kodus tekkinud olmejäätmed parkides või bussipeatustes asuvatesse prügikastidesse. Naised seevastu toimetavad sagedamini aegunud ravimid apteeki ja viivad kasutuskõlblikud riided uuskasutuskeskusesse, Humanasse vms.

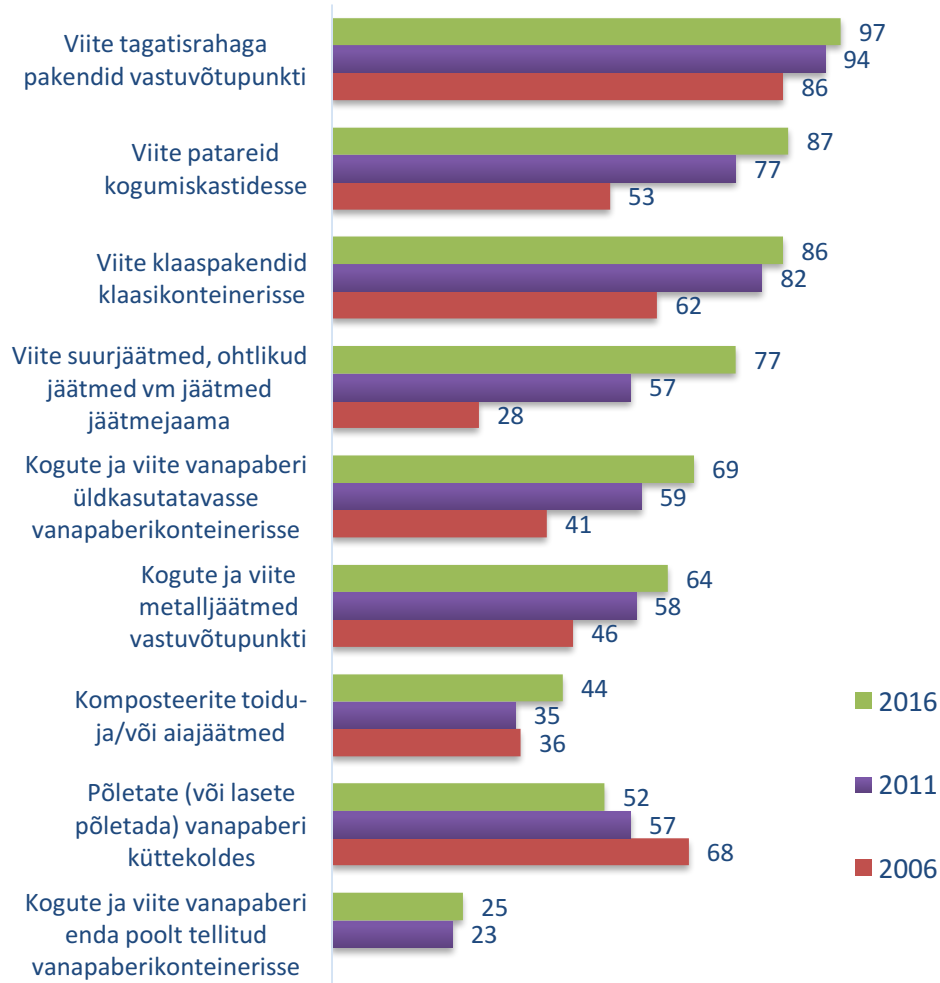
Mitte-eestlaste seas on enam levinud vanapaberi kogumine ja nii enda tellitud kui üldkasutatavatesse vanapaberikonteineritesse ja pakendite pakendikonteinerisse viimine ning tasuta pakendikotiteenuse kasutamine, kuid samas ka kodus tekkinud olmejäätmete parkides või bussipeatustes asuvatesse prügikastidesse viimine. Eestlased viivad jällegi sagedamini aegunud ravimid apteeki, põletavad vanapaberit küttekoldes, koguvad ja viivad metalljäätmed vastuvõtupunkti, suurjäätmed, ohtlikud jäätmed vms jäätmejaama ning kasutuskõlblikud riided taaskasutusse.

Linnaositi on toidu- ja/või aiapäätmete komposteerimine enim levinud Varikus, Tammelinna, Supilinnas ja Ihastes, tasuta pakendikotiteenuse kasutamine Tammelinna, Veerikus/Maarjamõisas ja Varikus ning vanapaberi küttekoldes põletamine Tammelinna, Karlovas, Varikus ja Supilinnas. Patareisid kogumiskastidesse viivad enim Ränilinnas, Karlovas ja Ülejõe, metalljäätmeid vastuvõtupunkti Tammelinna, Raadi-Kruusamäe ja Ihaste, aegunud ravimeid apteeki kesklinna, Ülejõe ja Tähtvere, vanapaberi enda poolt tellitud vanapaberikonteineritesse kesklinna, Veeriku/Maarjamõisa ja Tähtvere ja üldkasutatavatesse vanapaberikonteineritesse Ränilinnas, Annelinna ja Jaamamõisa ning kasutuskõlblikud riided uuskasutuskeskusesse, Humanasse vms – Vaksali, Karlovas ja kesklinna elanikud.

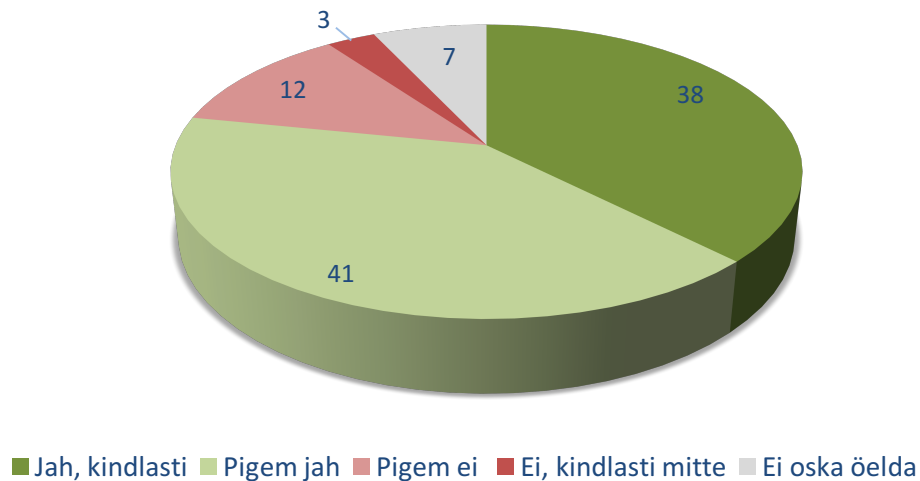
Joonis 51. Kodumajapidamises tekkinud jäätmete erinevatel viisidel käitlemine või sorteerimine, 2016 (%).

Sarnaselt jäätmekonteinerite ja vastuvõtupunktide asukohtade alasele teadlikkusele on aastatega järjest paranenud ka jäätmete eri viisidel sorteerimine ja käitlemine (Joonis 52). Vanapaberi üldkasutatavasse vanapaberikonteineritesse viimise populaarsuse kasvu taustal on vähenenud vaid vanapaberi küttekolletes põletamine.

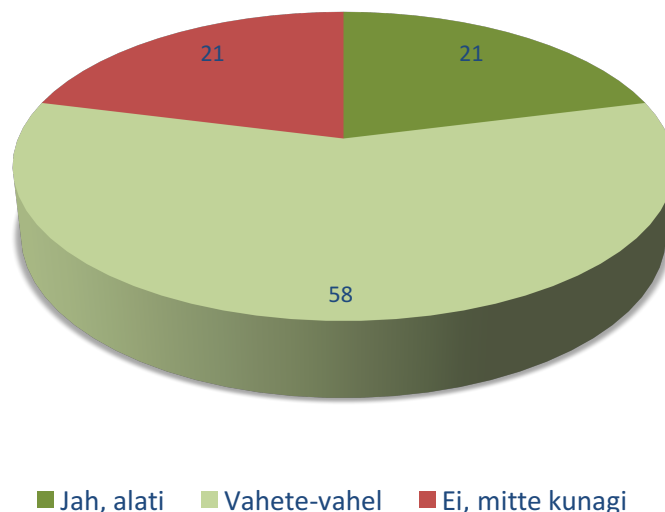
Joonis 52. Kodumajapidamises tekkinud jäätmete erinevatel viisidel käitlemine või sorteerimine aastate lõikes (“jah, alati”/”jah” + “vahete-vahel”; %).

Biojätmete (köögi-, aia- ning haljastusjätmete) eraldi kogumist valdavalt toetatakse - kindlasti vajalikuks peab seda veidi alla ning pigem vajalikuks pisut üle 40% tartlastest (Joonis 53).

Joonis 53. Kas biojätmete (köögi-, aia- ning haljastusjätmete) eraldi kogumine on vajalik, 2016 (%).

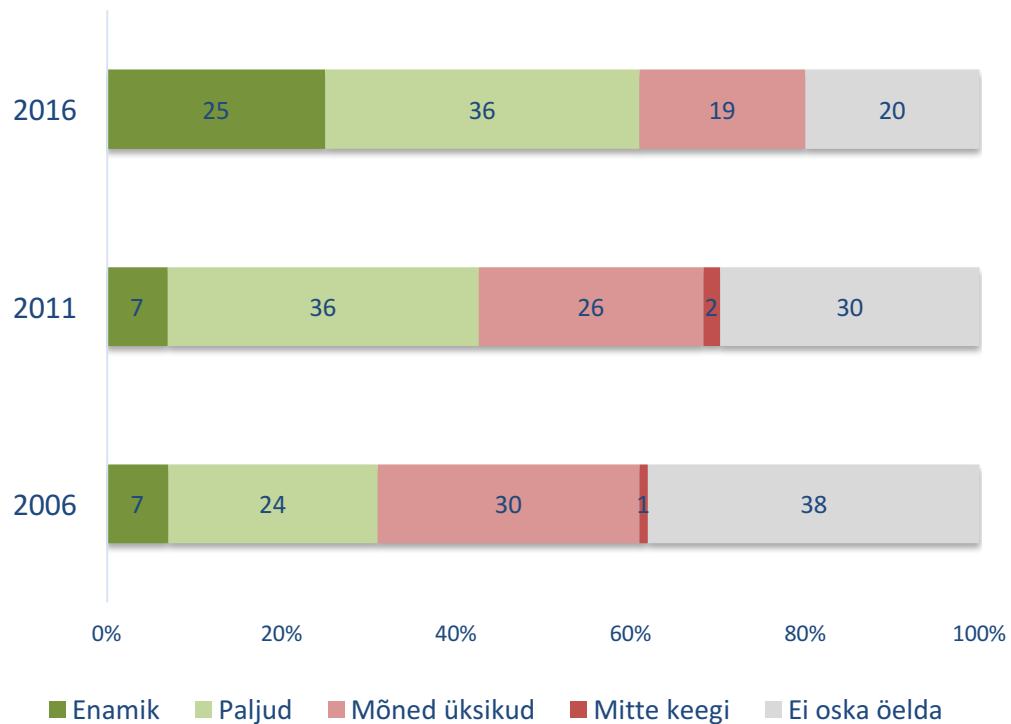
Toiduainete pakendite, olmekeemia või kodumasinade keskkonnasäästlikkust arvestab poest oste tehes 2016. aastal nii alati kui mitte kunagi veidi üle viiendiku tartlastest ning vahete-vahel pöörab sellele tähelepanu neist pea 60% (Joonis 54). Sagedamini võtavad antud aspekti arvesse Tähtvere ja Vaksali elanikud, mitte-eestlased ja naised.

Joonis 54. Toiduainete pakendite, olmekeemia või kodumasinade keskkonnasäästlikkuse arvestamine poest oste tehes, 2016 (%).

2011. aastal arvestas poest oste sooritades toiduainete pakendite, olmekeemia või kodumasinade keskkonnasäästlikkust sageli või mõnikord 60% ning 2006. aastal 56% tartlastest. Enim arvestavad sellega sealjuures Vaksali ja Supilinna elanikud, 60-aastased ja vanemad linnaelanikud, mitte-eestlased ja naised.

Tartlaste hinnagud sellele, kui paljud nende naabritest püüavad käituda keskkonnasäästlikult on aastate lõikes järjest paranenud (Joonis 55). Eriti märkimisväärne muudatus on toimunud 2016. aastaks, mil neljandiku tartlaste hinnangul harrastab sellist käitumisviisi enamik nende naabritest (vastav varasem osakaal 7%). Samas ollakse oma naabrite keskkonnasäästlikkusega ka üha paremini kursis.

Joonis 55. Kui paljud tartlaste naabritest püüavad käituda keskkonnasäästlikult aastate lõikes (%).

Linnaosadest ollakse enam veendunud, et naabrid püüavad käituda keskkonnasäästlikult Supilinnas, Varikus ja Vaksalis. Positiivne hoiak naabrite püüdlustele keskkonnasäästlikult käituda suureneb vanuse kasvades ning on enam levinud meeste seas.

5. Täiendavad kommentaarid ja ettepanekud

Ankeedi lõpus oli küsitletavatel võimalus avaldada täiendavaid arvamusi või teha ettepanekuid, mis on järgnevalt teemade kaupa välja toodud:

Jäätmekäitlus

- *Ohtlike jäätmete ära viimiseks tuleks luua tingimused (nt ravimid, ravimisüstlad)*
- *Tekstiilijäätmete kogumiskastide kohta liiga vähe infot*
- *Aiajäätmete, pakendijäätmete konteinereid on vähe*
- *Prügikaste võiks linnaruumis, parkides, terviseradadel olla rohkem*
- *Prügivedajate poolt värava avamine ei tohiks olla elanikule eraldi kulu*

Looduskeskkond ja haljastus

- *Parkide asemele ei tohiks ehitada uusi hooneid*
- *Osadesse linnaosadesse saaks kasutamata maadele rajada uusi parke, terviseradasid, rohetaskuid (nt Jaamamõisa, Hiinalinn, Annelinn)*
- *Emajõeäärne kallasrada vajaks korrastamist*
- *Eramukruntidel tuleks lihtsustada kõrghaljastuse korrastamise korda*
- *Pargid tuleks muuta turvalisemaks (meelitavad ligi alkoholitarbijaid) ning mitmekesisemaks (luua sportimisvõimalusi, laste mänguväljakuid, piknikualasid jne)*
- *Suurendada pinkide arvu linnaruumis, parkides.*
- *Suitsetamist tuleks piirata tänavatel*
- *Säilitada eriilmeline arhitektuur*

Heakord

- *Piirata alkoholi tarbimist ja suitsetamist linnaruumis, koristada nädalavahetusel kesklinna piduliste poolt tekitatud prügist*
- *Muuta kesklinn ja äärelinn turvalisemaks (politsei nähtavus madal)*
- *Talvel on kõnniteed liiga libedad, lemmiklooma omanikud ei korista oma loomade väljaheiteid*
- *Hulkuvate kasside probleemide vähendamine*

Mänguväljakud

- *Rohkem mänguväljakuid*
- *Tuleks tagada lastele turvalisus mänguväljakutel (keelata alkoholi tarbimine mänguväljakute lähedal)*
- *Uuendada olemasolevaid mänguväljakuid*

Ettepanekud Tartu linnavalitsuse tööle

- *Vähendada linnaosade ebapropotsionaalset toetamist võrreldes teiste linnaosadega*
- *Elanike pöördumistesse tuleks tõsisemalt suhtuda ning erapooletult*
- *Võiks luua suuremad võimalused elektroonilisele tagasisidestamisele linnavalitsuse tööle*
- *Tutvustada elanikele rohkem linna tulevikuplaane*
- *Toetada kodanikealgatusi (nt suusaradade rajamist)*

Muud teemad

- *Keskkonnaõpetuse süvendamist koolides*
- *Joogivee karedust tuleks vähendada*
- *Rohkem infot erinevate keskkonnateemade kohta, sealhulgas vene keeles*
- *Vasula järvest võiks teha uue Tartu linna supuskoha*
- *Joogivee kvaliteedi kohta oleks vaja rohkem infot*
- *Linnupeletid ei tööta linnas*

Järeldused ja soovitused

Selles peatükis võetakse kokku uuringu tulemustest lähtuvad soovitused, mis aitavad muuta Tartu linna linnakodanikele elamisväärsemaks.

Tartu linna elanikud tunnevad huvi keskkonna teemade vastu, eriti õhu kvaliteedi, liiklusrüüa, heitvee puhastamisega seotud võimaluste ning veekogude seisundite osas. On oluline jagada eelnimetatud teemadel nii seirelist kui sisulist (sh kuidas käituda üle normi näitude korral) infot. Oluline on infot jagada ka vene keeles.

Väga suur hulk elanikke otsib keskkonnavalast informatsiooni nii trükimeediast kui ka Tartu linna kodulehelt. Kindlasti tasub arendada linna kodulehte kui kõige vahetumat keskkonnavalast infoallikat linnakodanikele. Oluline on mitte jääda ühesuunaliseks infoallikaks, vaid muuta see interaktiivseks ja kiireks infoallikaks linnakodanikule.

Uuringust selgus, et ligi kolmandik elanikest oleks huvitatud keskkonnavalastest aktsioonidest ning nendel osalemisest. Linn võiks kaasata elanikke rohkem keskkonnavalastesse aktsioonidesse, nt linn puhtaks, lillede ja puude istutamine jne.

Tartlaste jaoks on jätkuvalt väga suureks probleemiks tänavarüüa ja vibratsioon, sõidukite heitgaasid, mis on elanike arvates ka kõige suuremad keskkonnast tulenevad ohuallikad tervisele. Sealjuures tuleb paljudest vastustes välja, et linnas pööratakse liiga vähe tähelepanu nende ohuallikate ennetamisvõimalustele. Näiteks jalgratturite jaoks on liiga vähe kergliiklusteid, jalgteed puuduvad või on kasutuskõlbmatud, inimesed eelistavad ühistranspordile autoga sõitmist, kuna puudub sujuv, täpne ja kiire ühendus linnaosade vahel. Paljud tartlased näevad probleemina ka uusi kinnisvaraarendusi rohealade arvelt. Sellest lähtuvalt tasub eelnimetatud ohuallikate vähendamiseks pöörata rohkem tähelepanu uute kergliiklus- ja kõnniteede ning ühistranspordisüsteemi arendamisele, leida võimalused uute rohealade loomiseks või vanade säilitamiseks. Oluline on lähtuda printsiibist, et uute elamualade kasutuselevõtt ja ettevõtete paigutamine lähtuvad piirkonna looduskeskkonna taluvusest ja linna miljööväärtuse säilitamisest.

Tartu puhkamisvõimaluste osas tuleks parandada supluskohti, uuendada või juurde teha ning turvalisemaks muuta mänguväljakuid, luua juurde matka- ning tervisespordiradasid. Lisaks tuleks ressursse suunata ka Emajõe kallastadade puhastamisele ja parandamisele ning lisada linnaruumi rohkem istumisvõimalusi.

Kuigi ühelt poolt näitavad tulemused, et elanikud on keskkonnavalastest teemadest kõige paremini kursis jäätmemajandusega, siis on ikkagi suur hulk tartlasi, kes tunnevad antud valdkonna pärast muret. Kõige enam toodi uuringus välja, et tuleks parandada olmejäätmete liigiti kogumise võimalusi, ennetada prahi loopimist tänavale ning suurjäätmete paigutamist konteinerite ümbrusesse. Suur osa elanikest ei sorteeris endiselt oma prügi ega vii neid vastavatesse kogumispunktidesse, ka selles osas oleks vaja teha teavitustööd. Kõige enam tuleks teavitustööd teha vanaõlide ja akude konteinerite asukohtade ja aegunud ravimite ning ravimisüstalde vastuvõtukohtade osas.

Üks oluline probleem on ka see, et paljud majad linnaruumis lagunevad, on hooldamata. Samas on paljud sellised majad miljööväärtuslikes piirkondades, mis seavad suured piirangud majade renoveerimiseks. Uuringust tuli välja, et isegi, kui nendes majades on inimesi, kes tahaks maja korda teha ja kellel oleks selleks ressursi, siis elab samades majades ka inimesi, kellel ressursse ei ole. Linnavalitsus võiks pakkuda selliste majade elanikele siiski lahendusi majade renoveerimiseks.

Tartlased tajuvad oma ümbrust üldiselt turvalisena. Kuid samas võiks suurendada politsei kohalolekut kesklinnas, kuid ka linnaosades. Rohkem tuleks pöörata tähelepanu noorte kuritegevuse ning tänavavägivalla ennetamisele, alkoholi tarbimise ennetamisele ja vähendamisele linnaruumis.

Kuigi enamik tartlasi tajub oma elupiirkonda turvalisena, on siiski inimesi, kes tunnavad huvi turvameetmete vastu nagu naabusvalve. Samas tuuakse välja, et naabusvalve kohta on liiga vähe nii üldist kui sisulist informatsiooni. Kui naabusvalve kohta infot jagada, siis on oluline välja tuua, missugused eelised on formaalsel naabusvalvel mitteformaalse ees.

Ligi kolmandik tartlastest kasutab ühistransporti. Elanikud tõid uuringus välja mitmeid probleemkohti ja ettepanekuid ühistranspordisüsteemis. Kõige enam toodi välja, et sõidugraafikud tuleks muuta täpsemaks, tihedamaks ning rohkem hajutada samadel liinidel sõitvate busside aegu. Väga suur osa tartlastest on häiritud olukorrast, kus samadel liinidel sõitvad bussid on peatustes ühel ajal ning seejärel on väga pikk vahe järgmise bussi väljumiseni (vähemalt 20 minutit). Tuleks kaaluda uute marsruutide ning otseliinide tööle panemist, tihendada liiklust erinevate linnaosade ja raudteejaama vahel, optimeerida bussiliiklus vastavalt bussireisijate arvule (nt tipp tundidel suuremad bussid, otseliinidele mikrobussid jne). Piletisüsteemi arendamisel olid ettepanekuteks alandada bussipileti hinda või teha üldse tasuta ühistransport, laiendada e-kaartide müügiketti, võimaldada päeva- ja tunnipileteid, muuta validaatori asukohta bussis. Mõned ettepanekud olid ka busside mugavamaks muutmiseks, bussijuhtide teenindustaseme tõstmiseks, elektrooniliste infotahvlite arendamiseks bussipeatustes, nädalavahetuste liinide arendamiseks, keskse ühistranspordikeskuse ning -radade arendamiseks. Ühistranspordisüsteemi arendamisele ja parendustegevustele peaks eelnema ka antud valdkonna laiapõhjalisem ja spetsiifilisem uurimine, kuhu võiks kaasata ka linnaelanikke endid.

LISA 1

Parendusettepanekud ühistranspordi arendamiseks:

Sõidugraafikud tuleks muuta täpsemaks ja tihedamaks (73 vastust)
<i>Bussiaegades arvestada kooli ja lasteaedase minekuid.</i>
<i>Bussid käivad liiga harva. Iga kord peab tunni varuma, et kusagile õigeks ajaks jõuda.</i>
<i>Bussid peaksid jõudma peatusesse ettenähtud kellaajaks, mitte hilinema.</i>
<i>Busside intervallid on väga suured. Näiteks Annelinnast raudteejaama sõidab ainult number kakskümmend, sedagi kaks-kolm korda tunnis. Kui peatust läbib mitu bussi, juhtub liigagi tihti, et viie minuti jooksul tuleb neli bussi ja siis on kahekümneminutine vahe. Eriti paistab sellega silma Kaare peatus.</i>
<i>Busside sõidugraafikud on kohutavad, selleks et Tartu linnas bussiga sõita, peab olema piisavalt palju vaba aega.</i>
<i>Bussigraafikuid, mis arvestavad tippundidega.</i>
<i>Bussigraafikud, bussid käivad liiga harva, bussiga liiklemiseks kulub tunde, kuigi linn on väike.</i>
<i>Ei ole mõtet bussiaega sõita, intervallid on ebahühtlased, tuleks püsiv graafik teha.</i>
<i>GPS süsteem kaardiga, kus on reaajas näha busside asukohti, mis oleksid olemas nii veebis kui ka bussipeatustes. Samuti võiks olla bussipeatustes ootajatele nupp, mis on sarnane bussis olevale. Selle vajutamisel võiks peatuses süttida stopp tuli, mille peale bussijuht peatuks. Vastasel juhul saaks buss kohe edasi sõita, eriti siis, kui buss on hilinemas.</i>
<i>Reguleerida buss number kakskümmend väljumised ja saabumised rongide sõiduplaanidega, rohkem ööliine või tihedam graafik.</i>
<i>Üle vaadata bussisõidu graafikud. Näiteks Ihastest sõidavad linna kaks bussi. Mõlemad jõuavad kesklinna samal ajal, erinevus enamasti viis kuni seitse minutit. Arvestades seda, et bussid enamasti käivad üks kuni kaks korda tunnis, siis see on ebaratsionaalne ning raskendab laste liikumist trennidesse bussiga ning piirab nende tegevusi.</i>
Ettepanekud marsruutide arendamiseks (65 vastust)
<i>Panna juurde liine või reise tihedamini, et oleks mugavam ühest linnaosast teise saada, näiteks Annelinn ja Ropka, Tammelinn, Variku.</i>
<i>Ehk võimaldada ka bussiliini, mis ei lähe keskusesse, kuid läheb ringi linna kesk- ja ääreosades.</i>
<i>Ihaste buss number seitseteist võiks käia tihedamini. Praegu lapsega kodune olles kasutaksin hea meelega bussi, kuid päevasel ajal ei sõida need siit. Nõlvakusse sõitvad bussid jõuavad kõik enam vähem samal ajal, samuti lahkuvad kesklinnast Annelinna mitu bussi paari minuti sees.</i>
<i>Liiklus tihedamaks Ropkamõisa rajoonis.</i>
<i>Liine vähemaks, liinivõrk kohati liiga keeruline ja olulisematel magistraalidel suurendada busside sagedust, kesklinna on vaja saada kiiresti ning kõrvalistes kohtades selle arvelt vähendada. Bussipeatus ei pea iga nurga peal olema, aga igast linnaosast peaks tihti saama kesklinna.</i>

<i>Liinid ei tundu olevat mõistlikud, sest mul pole võimalik muud moodi kui autoga liikuda kodu, lasteaed, töökoht marsruudil.</i>
<i>Linnaosas puudub ühendus raudteejaamaga.</i>
<i>Lisada hommikusi liine koolilaste jaoks, meie linnaosas on väga vähe variante, et saada Veerikult Annelinna, kas on liiga vara, hilja, on ainult üks buss ja see on kogu aeg täis.</i>
<i>Luuu bussiliin, mis sõidaks raudteejaama juurest kesklinna-Raadi suunal või läbiks number seitse ka Lõunakeskusest tagasi tulles raudteejaama- kesklinna suuna.</i>
<i>Mind huvitab, kuidas on võimalik sügisel mitte ainult kesklinnast Eesti Rahva muuseumi pääseda.</i>
<i>Oleks juba aeg, et linnaliinid pikendataks ka lähedalolevatesse valdadesse, kus on juba eeslinnad näiteks Ülenurme, Tõrvandi, Märja, Haage ja nii edasi.</i>
<i>Neli, üheksa, üks ja kolm sõidavad välja praktiliselt samal ajal ja marsruut on sama.</i>
<i>Olles näinud liinikaarte, võiks analüüsida läbi senised liinikaardid ja liinid ümber mõelda. On tekkinud palju uusrajoone, näiteks Raadile, ning uusi liikumisteid. Kui endal ideid ei teki, tasub konsulteerida ekspertidega mujalt.</i>
<i>Eks tiptunnil on buss ikka täis, samuti, kui käin kesklinnast äärelinna lasteaeda bussiga, siis lapse viimise-toomise logistika peale läheb umbes kolm tundi.</i>
<i>Parem bussiliiklus tööstusparkideni korraldada.</i>
<i>Puudub ühistranspordiga võimalus liikuda Annelinnast Sõbrakeskusesse.</i>
<i>Raadilt Ravila ladude juurde bussi otseühendus puudub.</i>
<i>Ropkamõisast kuni Lõunakeskuseni ei ole otse marsruuti.</i>
<i>Supilinna bussiühendus on hetkel väga kehv. Eriti Supilinnast kesklinna suunal, selliseid busse ei olegi.</i>
<i>Tähtverest võiks sõita mõni buss Lõunakeskuse juurde.</i>
<i>Tammelinna lõpust ühistransport viia nii, et saaks otse raudteejaama.</i>
<i>Teha küsitlus linnaelanike seas, kuhu nad sooviksid peatusi, näiteks number kümme sõidab Raadilt Puiestee tänavat pidi ning peatub Kasarmu peatuses ning siis alles Palju peatuses. Samas võiks buss keerata alla Raatuse tänavasse ja teha peatuse ka Jaama peatuses, et lastel oleks parem bussiga kooli minna.</i>
<i>Ümberistumiste vähendamine, optimeerimine.</i>
<i>Uuendama peaks liiklusskeemi näit paremaks raudteejaama saamiseks.</i>
<i>Variku linnaosas käib ühistransport liiga pikkade vaheaegadega, eriti arvestada töökellaaegadega.</i>
<i>Võiks üle vaadata piirkonnad, kuhu bussid liiguvad. Hetkel Variku linnaossa käib buss, mis liigub ainult kesklinna suunal. Samuti on Tartu laienenud, mis omakorda avaldaks survet linnaliini kaugemale kulgemiseks, võiks kättesaadavamaks teha, et kasutama ahvatleks.</i>
Bussiaegade hajutamine (64 vastust)
<i>Bussiaegade korrigeerimine nii, et jääksid ära bussirongid ja pikad ooteajad seal vahel.</i>
<i>Busside graafikud on täiesti võimatult koostatud. See ei ole normaalne, et Annelinnast tuleb ühest peatusest korruga üksteise kannul linna poole neli või viis bussi, ja siis on järgmist sessiooni oodata kakskümmend minuti või rohkem. Ka on busside tihedus liinil liiga hõre.</i>

<i>Bussigraafikute ümber planeerimine selliselt, et samast peatusest ei väljuks korraga mitu bussi ja siis tekib pikk paus järgmise bussini. Iga viie minuti järel võiks olla võimalus bussi peale astuda.</i>
<i>Et erinevate liinide bussid ei väljuks ühest peatusest kõik korraga. Hetkel on nii, et kui jääd ühest bussist maha, siis oled maha jäänud ka kõigist teistest ja järgmised lähevad kahekümne minuti pärast.</i>
<i>Intervallid ei rahulda. Bussid sõidavad enamasti teineteise sabas ja kui kaubamaja juures valgusfoori taga ootad rohelist tuld, näitavad mõlemad bussid tagatuld ja raudteejaama tuleb jälle jalgsi minna. Ja nii on ka Riia mäel Maarjamõisa suunas, kui oled eemal ja kiirelt peatusse ei jõua, lähevad bussid üksteise sabas minema ja pead jälle ootama, nii et jalgsi jõuad kiiremini sihtkohta.</i>
<i>Miks on bussigraafikud koostatud nii, et erinevad bussid on ühes peatuses peaaegu samaaegselt või paariminutiliste vahedega. Ja seda kurdavad ka mittetartlased.</i>
<i>Nõlvaku lõpppeatusest praktiliselt seitse bussi korraga väljuvad üksteise järel, siis on kahekümneminutine paus.</i>
<i>Palun planeerida bussigraafikud nii, et bussid ei sõidaks karjakaupa, vaid mõistlike vahedega. Buss number kaheksa võiks hommikul sõita tihedama graafikuga, hetkel seal pea tunnine auk, mistõttu olen sunnitud kasutama autot.</i>
<i>Sõidan Tarmeko peatusest kaksteist ja kolmteist bussiga, no ei saa aru, miks nad peavad teineteise sabas jõlkuma, igal hommikul sõidavad teineteise sabas.</i>
<i>Tartus on tehtud bussigraafikud nii, et ühte kohta sõidavad mitu erineva liini bussi üheaegselt ja siis on jälle pikk vahe. Tallinnas käivad ka maakonnaliinid tihti tihedamalt ja seetõttu on Tartus raske ühistranspordi peale loota, ning paljud otsustavad auto kasuks.</i>
<i>Ülejõe piirkonnas peamised bussid number neli ja seitse lahkuvad peatustest väga väikese vahega ja seejärel ei tule tükk aega ühtegi bussi. Erinevad bussid võiksid käia erinevatel aegadel, et graafik oleks enam-vähem ühtlaselt jaotunud.</i>
Ettepanekud piletisüsteemi arendamiseks (62 vastust)
<i>Absoluutselt ei kiida heaks kaartide isikustamisele surumist soodustuste saamiseks või mugavaks kasutamiseks ostmisel. Minu käike ei ole vaja bussifirmal ega linnal teada. Statistika kogumiseks oleks võinud viia läbi muul viisil uuringuid. Lisaks tarvidus uue kaardi järele, kui meil on olemas väga sobiv id-kaardi lahendus ja sissetöötatud, ei näe mittemingisugust põhjendust, miks oli vaja varasemat süsteemi muuta. Viibutamine bussiminekus tekitab tunde nagu oleksin kriminaal, kelle tegemisi on vaja jälgida, see on alandav ning ebainimlik. Ootan huviga, mil väidetavalt see süsteem end ära tasuma hakkab. Täielik kodanike rahadega ebamõistlik ümberkäimine. Olen seetõttu ühistranspordi kasutamist ka vähendanud märkimisväärselt, mitu korda nädalas kuni üks-kaks korda kuus.</i>
<i>Bussijuhi käest ostetu võiks olla tunnipilet, sest mõnikord tuleb teha ootamatu sõit ja siis pole eriti kuskilt osta ei kaarti ega kleebist.</i>
<i>E-kaarte võiks ikka müüa igas poes, ma pean linna kõndima, et see pilet osta.</i>
<i>Eakatele inimestele võiks olla ainult isikudokument.</i>
<i>Ei meeldi, et ühissõiduki kaarti peab tuvastama ja ei tee ka seda. Sõidan bussiga harva, varem ostsin pileteid kümne kaupa ja kui oli peres kellelgi vaja sõita, siis sai neid ka neile jagatud. Pileti eest on makstud, vahet ei ole, kes sellega sõidab. Siin ei tohiks olla mingeid piiranguid, tegu pole ju tasuta sõiduga.</i>
<i>Kaardile võiks saada suvalise summa, mitte lehe poolt ette antud numbreid.</i>

<i>Kuusõitude eest võiks olla võimalik tasuta tagantjärgi arvega.</i>
<i>Nutitelefoniga bussiks registreerimiseks.</i>
<i>Pangakaardiga ei ole võimalik osta bussis piletit.</i>
<i>Peate kontrollima validaatoreid, tihti need ei toimi, kuigi ma sõidan harva.</i>
<i>Piletilaadimissummad võiks olla väiksemad kui viis.</i>
<i>Piletisüsteem on minu jaoks väga segane. Ma ei tea, kust piletit isegi osta.</i>
<i>Sellest on juba aasta möödunud varsti, kui uus süsteem kasutusele tuli, kuid kuidas see täpsemalt toimib, ma ei tea seda siiani. Tähendab, et tea kuhu pöörduda, et kleebist või kaarti saada endale. Seda võiks rohkem reklaamida või teavitustööd teha.</i>
<i>Sõidukaart pensionäridele, kes elavad teises linnas, aga on sunnitud ravi eesmärgil regulaarselt Tartus käima.</i>
<i>Statistilises mõttes ei ole sõidu esmasest registreerimisest mitte mingit kasu, kui ei ole tuvastatav ka sihtpunkt. Busside täituvust ei ole võimalik määratleda ning ei ole võimalik kindlaks teha, milline liin vajaks pikendamist või milline üldse ära kaotamist.</i>
<i>Validaatori juurde võiks panna tahvli, et inimesed ei jääks sinna seisma ja ei takistaks teistel pealetulijatel validaatori kasutamist.</i>
<i>Vana süsteem võiks tagasi tulla. Leian, et paberpiletid oli mugavamad, kuna neid teadsin, kas rahakoti vahel on või mitte. Aga kaardi puhul ei tea ju kohe, palju mul raha peal on. Võtab kauem aega, et aru saada, et võin nüüd bussile minna või mitte, nii et pileti ostetud saan.</i>
<i>Võiks ikka olla võimalus ka paberpiletit kasutada. Kui ma tahan näiteks üks kord aastas bussiga sõita, ei hakka ju mingit bussikaarti selleks soetama.</i>
<i>Võiks olla ka selline süsteem, et näiteks ühe e-piletiga saaks sõita tund aega järjest, mitte lihtsalt ainult selles ühes bussis, et saaks paremini ümber istuda.</i>
Soodsam või tasuta ühistransport (38 vastust)
<i>Laupäeval ja pühapäeval võiks olla ühistransport tasuta.</i>
<i>Linnaelanikele võiks ühistransport olla tasuta, sest siis väheneks autode hulk kesklinnas märgatavalt.</i>
<i>Odavam hind, siis kasutatakse rohkem.</i>
<i>Pensionärid võiks saada sõita tasuta ja ilma registreerimata, vanurile see ebamugav.</i>
<i>Pileti hinnad võiksid olla soodsamad, tunnipileti ära kadumine on negatiivne, palju on hakanud meie pere sõitma ka taksoga, kuna ühistransport ei meeldi uue piletisüsteemi tõttu.</i>
<i>Tartu linna lastel võiks olla tasuta.</i>
<i>Kesklinn autodest puhtaks, Tartu linna elanikele piletid odavamaks või tasuta nagu Tallinnas.</i>
<i>Tallinnaga sarnane tasuta transport, kindlasti suurendaks reisijate arvu. Kasutaksingi ka ise igapäevaselt.</i>
Bussid vastavalt sõitjate arvule (23 vastust)
<i>Rohkem busse või suuremad bussid. Vanuritega kilukarbis sõitmine ei kutsu eriti sõitma. Kasutan ühistransporti võimalikult vähe. Liiga kallis, lühikeste sõiduotsade eest vanureid täis bussis.</i>
<i>Busse võiks olla enam eri suurusega. Piirkondadesse, näiteks Ihaste, kuhu reisijaid on vähem, oleks otstarbekam paigutada mittetippundidel väikesed bussid. Üle linna tuleks liinidele lisada pigem rohkem, kuid väiksemaid busse ja liikumisgraafikud muuta sagedasemaks.</i>

<i>Hommikusel tiptunnil võiks olla suuremad bussid. Näiteks buss number kaksteist, algusega Nõlvaku, on juba teise peatusesse jõudes peaaegu täis, kolmandasse peatusse jõudes on buss juba nii täis, et inimestel on raske ära mahtuda. Bussijuhid võiksid oma sõidumaneerid üle vaadata, mõni juht sõidab nagu oleks rallirajal. Samas võiks bussijuhid tähelepanu pöörata sellele, kui lapsevankriga tuleb keegi bussi, et siis buss alla lasta, mõnes peatuses jääb kahjuks see madal buss kõrgeks. Aga üldiselt on bussid väga head ja enamus juhte, eriti naisjuhid, lasevad bussi alla.</i>
<i>Koolibuss peab olema seoses on ülekoormatud ühistranspordiga.</i>
<i>Mul pole usku sellesse, et uus piletisüsteem midagi muudaks praeguses üsna ebaihtlaselt jaotunud bussiliinide koormuses. Tiptundidel on teatud liinid absoluutselt täis kiilunud, õpilased ja tudengid sõidavad kooli, samas ei ole neil aegadel bussigraafik piisavalt tihe, et seda liigset koormust kuidagi leevendada. Samuti on üsna absurdne see, et üsna sarnast marsruuti sõitvad bussid saavad peatustesse samal ajal ja seejärel peab neid taas veerand tundi ootama. Bussiaegadest võiks kinni pidada ja kui see pole võimalik, tuleks liinide ajagraafik üle vaadata, teatud liinidel piisavalt juhtumeid, et buss hilineb üle lubatud kolme minuti. Bussikaardi piiksutamine suurendab seda ajakulu veelgi ja täiskiilunud busses on seda piiksutamist vahel raske teostada.</i>
<i>Rohkem busse hommikul suunal Annelinn, Kaare peatus, Nooruse peatus, sest ei mahu hommikuti bussi ära, aga ülikooli oleks vaja minna. Veidi tihedamad väljumised ühesõnaga.</i>
Pikad liinid asendada või lisada otseliine (12 vastust)
<i>Bussid sõidavad ringiga, ei sõida mööda sama marsruuti tagasi, et pead nagu terve ringi kaasa loksuma, et saada tagasi.</i>
<i>Busside liinid võiks olla loogiliselt edasi-tagasi suunal samadel tänavatel, mitte ringreisid.</i>
<i>Kaotame ära ülipikad liinid ja kollamise mööda pisikesi tänavaid.</i>
<i>Kiiremad otseühendused linna tähtsamate punktide vahel.</i>
<i>Liinivõrk on aeglane, bussid käivad väikeseid tänavaid pidi, bussid on nii täis, eriti Annelinna suhtes, eriti buss number kuus.</i>
<i>Osad bussiringid oleksid lühemad, ühes piirkonnas aga läbiksid kesklinna, et saaks vahetada bussi, siis jääks vähemaks olukordi, et korraga on bussid peatuses ja ühelt teisele minna ei saa seejärel ootad kaua uut bussi, minek Raadilt Ravila neliteist õppehoonetesse või õhtul käivad bussid harvemini, aga ikka sõidavad neli ja seitse mõneminutilise vahega ja siis väga pikk vahe, seetõttu tulebki autoga sõita, kui ei soovi ühest linnaäärest teise nelikümmend viis minutit sõita.</i>
<i>Suure ringiga liikuvate bussiliinide kõrval peaksid olema ka otseliinid kaugemate punktide vahel, kasvõi eraldi ekspressliinid. Lisaks peaks hajutama busside väljumisaegu niimoodi, et Annelinnas ja ilmselt ka mõnes muus suurema koormusega peatuses ei jookseks sarnast marsruuti sõitvad bussid üksteise otsa ning pärast on pikk paus. Teatud liinidel, eelkõige Annelinna teenindavatel, peaks tiptundidel väljumisi tihendama.</i>
<i>Võiks olla ka paar kiirliini, nagu Tallinnas, pikemate lõikude vahel, nagu Annelinn, Kesklinn, Lõunakeskus või linnapiir.</i>
Bussidega seotud ettepanekud (10 vastust)
<i>Bussi peale astumisel, et aste oleks madalam.</i>
<i>Bussi võiks reisijad siseneda esiukselt, siis saavad sõidukisse ainult piletiga reisijad, mitte prügikollid.</i>

<i>Bussides võiks olla prügikastid, mõnes puuduvad täiesti.</i>
<i>Parandaks, kui siseneksid esiuksest ja väljutaks tagumise kaudu.</i>
<i>Puhtamad bussid, erinevad inimesed sõidavad.</i>
<i>Suvel võiks kütte välja lülitada.</i>
<i>Teisest uksest on raske istuma minna ja välja tulla.</i>
<i>Tuvasti liiga lähedal ukse juures ja neid on vähe, on oht kukkuda.</i>
<i>Võiks korrigeerida seda teksti, mida bussi valjuhääldajad mõirgavad. Igapäevase sõitja ja bussijuhi ajab nupule vajutamise mantra närvi.</i>
Bussipeatuste arendamine (8 vastust)
<i>Bussipeatustesse panna kellad või siis elektroonilised postid kõikidesse peatustesse.</i>
<i>Elektrooniline bussipeatus ei näita alati järgmist saabuvat bussi.</i>
<i>Elektroonilise info laiendamine kõigisse suurematesse peatustesse, busiaknad reklaamivabaks.</i>
<i>Kõikides peatustes busiinfosüsteem.</i>
Bussijuhtide teenindustaseme tõstmine (7 vastust)
<i>Bussijuhid võiksid olla sõbralikumad ja läbida suhtlemiskoolituse.</i>
<i>Hoolivamad bussijuhid, kes käituvad nagu teenindussektori esindajad ja on uhked oma töö ja positsiooni üle. Puhtus bussides peaks olema palju parem.</i>
<i>Kõik algab teeninduse kvaliteedist teenindaja bussijuht peaks olema arusaaja suhtumisega, noort ema sõimates ei jõua kuigi kaugele, bussiajad ja teekonnad peaksid nii olema, et kui jala minna, ei saaks kiiremini, buss ei teeks tervele linnale tiiru peale, aga sinna, kuhu tahad, sõidab nelikümmend viis minutit, aga jala on sinna nelikümmend minutit ja kindlasti tuleks mõelda, et kas päeval sõitvad pensionärid võivad sõimata ja halvustada ikka kolmeaastast last, kes istub bussis, kahjuks ei jõua last süles hoides ja ennast bussis püsti hoides sõita, seega ei sõidagi.</i>
<i>Teeks koolituse, et bussijuhid pidurdaksid peatuses pehmemalt.</i>
Nädalavahetuse liinid (6 vastust)
<i>Annelinna ja Sepakeskuse vahel võiks buss number kakskümmend kaheksa sõita ka nädalavahetustel.</i>
<i>Buss number kuusteist võiks liikuda ka pühapäeval, siis saaks otsemini Annelinna Prismasse.</i>
<i>Bussid võiksid liikuda nädala sees kella poole üheni ja nädalavahetusel kella kaheni.</i>
<i>Liin kuusteist võiks sõita ka pühapäeval.</i>
<i>Nädalavahetusel rohkem busse.</i>
Keskse ühistranspordi keskuse loomine (4 vastust)
<i>Muuta see süsteem loogiliseks, et kõik bussid sõidaksid keskele kokku ja seal saaks liini vahetada. Kindlasti võiks igast linnaosast lihtsamini haigla juurde saada.</i>
<i>Praegune kaootiline süsteem vajab muutmist. Hetkel pole linnas head võimalust teha kesklinna ümberistumise paika. Vaja oleks teha üks hea terminal, kus bussid kokku saavad ja siis oleks selle kaudu mugav kuhu iganes liikuda. Praegu on linnas vaid mõned üksikud reaalselt funktsioneerivad liinid nagu üks, kolm, neli, viis ja kakskümmend, siis liinid, mis käivad nii harva, et nendest ei ole kasu. Lisaks on endiselt alles bussirongide efekt, kus kohati saab viie minuti jooksul sama piirkonda kuue bussiga ja siis ei tule ühtegi bussi järgmised kakskümmend minutit.</i>
Ühistranspordiradade arendamine (3 vastust)

<i>Bussid on Tartu väiksust arvestades väga aeglased, bussirajad ei mahuks kuskile ära. Ideaalne oleks, kui põhisuundadel liiguksid üldliiklusvoost sõltumatult trammid, pikaajalises arenguplaanis võiks see sees olla. Isiklikult sõidan Tartu sees iga päev autoga mõned kilomeetrid, sest kui jala liiguks, kaotaksin päevas vähemalt tunni. Bussiga sõites ei oleks olukord kahjuks oluliselt parem.</i>
<i>Suurtel magistraalidel nagu Riia maantee, vajalikud bussitaskud, see aitab liikluse sujuvusele kaasa.</i>
<i>Vähem ruumi autodele, rohkem ühistranspordile.</i>
Muu (16 vastust)
<i>Ebamugav eakatele inimestele kasutada.</i>
<i>Ei tuleks nii järske muudatusi teha.</i>
<i>Gaasibussid on hea plaan.</i>
<i>Head ühistransport tähendab ka bussipeatuste korrasolekut. Mul on eriti kurvad kogemused bussi number neli kesklinna peatuses, kus bussi sisenejad ei mõtle oodata, eriti raske oli see talvel, kui vigastasin raskesti jalga. Samal ajal märkasin, kui vaevaline on väljumine bussist karkudega, sest siin bussist tuleb väljuda istepingi ja puude asemel, mis on kaetud munakividega ja talvel ka jääga.</i>
<i>Pange linnalähirong käiku.</i>
<i>Rohkem elektri- ja gaasibussidele üle minna.</i>
<i>Tramm või metroo.</i>
<i>Võiks olla parem infolehekülg internetis, hetkel kasutusel olev Tartu.peatus.ee tekitab vahepeal segadust.</i>
<i>Võtku välismaa spetsialist, kes oskab seda teha.</i>

LISA 2

„Tartlane ja keskkond 2016“ küsitlusankeet

Lugupeetud tartlane!

Tartu Linnavalitsuse linnaplaneerimise ja maakorralduse osakonna tellimusel toimub küsitlus, mille eesmärgiks on välja selgitada, kuidas tartlased hindavad oma elukeskkonda ning missugune on tartlaste keskkonnaalane käitumine, arvamused ja hoiakud.

Te olete sattunud meie küsitluse süstemaatilise juhuvaliku teel. Küsitlus on anonüümne, keegi ei saa teada Teie nime ning kogutud materjali kasutatakse ainult statistiliselt üldistatud kujul.

Teie osalemine küsitluses on väga oluline. Juhuvalliku abil valitud vastajate grupp kujutab endast Tartu linna elanikkonna vähendatud mudelit. Seetõttu esindab iga vastaja ligi sadat Tartu elanikku ja iga loobumine moonutab terviklikku pilti.

Teid ette tänades
Tartu Linnavalitsuse linnaplaneerimise ja maakorralduse osakond

Täiendavat informatsiooni võib saada
Raekoja plats 3-308 või tel 7361 159

1. Milliseks hindate Tartu linna elukeskkonna seisundit üldiselt?

5 Väga hea 4 Hea 3 Rahuldav 2 Halb 1 Väga halb 0 Ei oska öelda

2. Kuivõrd Teid huvitavad loodus- ja keskkonnaalased probleemid?

4 Väga huvitavad 3 Pigem huvitavad 2 Pigem ei huvita 1 Üldse ei huvita 0 Ei oska öelda

3. Kas Te saate mõjutada keskkonnaalaste otsuste tegemist...?

	Jah, kindlasti	Pigem jah	Pigem ei	Ei, kindlasti mitte	Ei oska öelda
A Oma linnaosas	4	3	2	1	0
B Tartus	4	3	2	1	0
C Riigi tasandil	4	3	2	1	0

4. Kas Te peate vajalikuks järgnevaid keskkonnakaitse ja säästva arengu alaseid tegevusi?

	Jah, kindlasti	Pigem jah	Pigem ei	Ei, kindlasti mitte	Ei oska öelda
A Konverentsid, seminarid	4	3	2	1	0
B Aktsioonid (nt linn puhtaks)	4	3	2	1	0
C Välisõhu seiret	4	3	2	1	0
D Müraseiret	4	3	2	1	0
E Olmejäätmete liigiti kogumise võimaluse parandamist	4	3	2	1	0
F Keskkonda puudutavate arengudokumentide (keskkonnastrateegia ja tegevuskavade) väljatöötamist	4	3	2	1	0
G Midagi muud (palun täpsustage)	4	3	2	1	0

5. Mida tähendab Teie jaoks “säästlik areng” (ehk “alalhoidlik areng”)? Loetlege palun mõni komponent.

6. Missuguste asutuste poole olete pöördunud oma keskkonnavalaste probleemide või küsimustega?

	Jah	Ei
A Keskkonnaministeerium	2	1
B Keskkonnainspektsioon	2	1
C Terviseamet	2	1
D Keskkonnaamet	2	1
E Tartu linnavalitsus	2	1
F Politsei	2	1
G Päästeteenistus	2	1
H Eesti Roheline Liikumine	2	1
I Meedia	2	1
J Tartu Keskkonnahariduskeskus	2	1
K Muud asutused (palun täpsustage)	2	1

7. Mil määral on Teil järgmiste Tartu linna keskkonna valdkondade kohta informatsiooni?

	Täiesti piisavalt	Pigem piisavalt	Pigem ebapiisavalt	Täiesti ebapiisavalt	Ei oska öelda
A Looduskeskkond üldiselt	4	3	2	1	0
B Haljasalade ja parkide seisund	4	3	2	1	0
C Joogivee kvaliteet	4	3	2	1	0
D Veekogude seisund	4	3	2	1	0
E Õhu seisund	4	3	2	1	0
F Korraldatud jätmevedu	4	3	2	1	0
G Jätmete üleandmise võimalused	4	3	2	1	0
H Keskkonnakaitse alased tegevused	4	3	2	1	0
I Linna heakord	4	3	2	1	0
J Liiklusrüüri tase	4	3	2	1	0
K Heitvee puhastamisega seotud küsimused	4	3	2	1	0
L Midagi muud (palun täpsustage)	4	3	2	1	0

8. Millise keskkonna valdkonna kohta sooviksite rohkem informatsiooni ja miks?
9. Kas olete viimase 5 aasta jooksul saanud infot Tartu keskkonna kohta järgnevatest allikatest?

	Jah	Ei
A Ajalehed ja ajakirjad	2	1
B Raadio	2	1
C Televisioon	2	1
D Loodus- ja keskkonnaraamatud	2	1
E Brošüürid ja infovoldikud	2	1
F Infostendid	2	1
G Konverentsid, seminarid, koosolekud	2	1
H Loodusõhtud, teemaõhtud	2	1
I Planeeringute avalikud arutelud	2	1
J Tartu linna veebileht	2	1
K Keskkonnateemalised veebilehed	2	1
L Sotsiaalmeedia, blogid	2	1

M Keskkonnahariduskeskuse infopunkt	2	1
N Linnavolikogu ja linnavalitsuse infopunkt	2	1
O Töökaaslased, tuttavad, sõbrad	2	1
P Mujalt (palun täpsustage)	2	1

10. Mil määral käsitletakse Teie arvates Tartu keskkonna küsimusi järgmistes ajalehtedes ja veebis?

	Täiesti piisavalt	Pigem piisavalt	Pigem ebapiisavalt	Täiesti ebapiisavalt	Ei oska öelda
A Tartu Postimees	4	3	2	1	0
B Linnaleht või Tartu Ekspress	4	3	2	1	0
C Tartu linna veebileht	4	3	2	1	0

11. Kas Tartu linnavalitsus pöörab Teie arvates piisavalt palju tähelepanu linna keskkonnaküsimustele?

1 Jah ⇒ 2 Ei 0 Ei oska öelda

KÜSIMUS 13

12. Millele peaks Tartu linnavalitsus keskkonnaküsimuste osas rohkem tähelepanu pöörama?

13. Kas Te teate mõnda Tartu linnas kaitstavat loodusobjekti?

1 Jah 2 Ei ⇒ KÜSIMUS 15

14. Milliseid Tartu linnas kaitstavaid loodusobjekte Te teate?

15. Kas pooldate reklaamtahvlite, -stendide, -postide jms paigutamist haljasaladele, puisteedele ja parkidesse?

4 Jah, 3 Pigem 2 Pigem 1 Ei, 0 Ei oska
kindlasti jah ei kindlasti mitte öelda

16. Kuivõrd Te olete rahul Tartu linnas järgmiste puhkamisvõimalustega?

	Väga rahul	Pigem rahul	Pigem mitte rahul	Üldse mitte rahul	Ei oska öelda
A Haljasalad ja pargid	4	3	2	2	0
B Supelrannad	4	3	2	2	0
C Elukohajärgsed mänguväljakud ja –platsid	4	3	2	2	0
D Suusarajad	4	3	2	2	0
E Tervisespordirajad	4	3	2	2	0
F Midagi muud (palun täpsustage)	4	3	2	2	0

17. Kui Te ei ole mõne puhkamisvõimalusega rahul, siis miks?
18. Kas peate vajalikuks Tartu linna või linna lähiümbrusse rajada juurde järgmisi kohti?

	Jah, kindlasti	Pigem jah	Pigem ei	Ei, kindlasti mitte	Ei oska öelda
A Looduse õpperajad	4	3	2	1	0
B Tervisespordirajad	4	3	2	1	0
C Suusarajad	4	3	2	1	0
D Piknikukohad	4	3	2	1	0
E Mänguväljakud ja –platsid	4	3	2	1	0
F Matkarajad	4	3	2	1	0
G Midagi muud (palun täpsustage)	4	3	2	1	0

19. Milline eelpool nimetatud rajatistest on Teie arvates kõige vajalikum?
20. Mida tähendab Teie jaoks mõiste „ökosüsteemiteenused“? Palun nimetage mõni.
21. Mil viisil Teie või Teie perekond saaks elukeskkonna seisundit Tartus paremaks muuta?

	Jah, on tahtmist ja võimalusi	Tahtmist oleks, aga ei ole võimalust	Ei ole tahtmist, kuid võimalust oleks	Ei ole tahtmist ega võimalust
A Oma maja (oma kodu) ja selle ümbruse heakorratöödest osavõtt	4	3	2	1
B Puude, põõsaste või lillede istutamine	4	3	2	1
C Keskkonnahoidlik käitumine	4	3	2	1

D Oma keskkonnateadlikkuse tõstmisega	4	3	2	1
E Midagi muud (palun täpsustage)	4	3	2	1

22. Millised alljärgnevad valdkonnad on Teie elukoha ümbruses probleemiks?

	Ei ole probleem	On probleem	On suur probleem	Ei oska öelda
A Haljasalade ja parkide seisund	3	2	1	0
B Haljasalade ja parkide piisavus	3	2	1	0
C Liiklusturvalisus ja -kultuur	3	2	1	0
D Laste mänguväljakute piisavus	3	2	1	0
E Laste mänguväljakute seisund	3	2	1	0
F Kõnniteede puudumine või nende halb olukord	3	2	1	0
G Sadevee valgumine krundile	3	2	1	0
H Lagunevad ja hooldamata majad ja aiad	3	2	1	0
I Koerte jalutusplatsi puudumine	3	2	1	0

23. Millised järgnevatest saasteallikatest on Teie arvates peamiseks õhu saastajaks Teie elukohas?

	Ei, kindlasti mitte	Pigem ei	Pigem jah	Jah, kindlasti	Ei oska öelda
A Tolm	1	2	3	4	0
B Häiriv lõhn, hais	1	2	3	4	0
C Mootorsõidukite heitgaasid	1	2	3	4	0
D Tööstusest pärinev saaste	1	2	3	4	0
E Katlamajad, ahjud	1	2	3	4	0
F Jäätmete (nt puulehed vm) põletamine naabruses	1	2	3	4	0
G Midagi muud (palun täpsustage)	1	2	3	4	0

24. Kui sagedasti kasutate (tööle, kooli, lasteaeda vms minekuks) järgnevaid liikumisviise?

	Igapäevaselt	Mitu korda nädalas	Kord nädalas	Harvem või üldse mitte
A Ühistransport	4	3	2	1
B Auto	4	3	2	1
C Mootorratas	4	3	2	1
D Jalgratas	4	3	2	1
E Jalgsi	4	3	2	1
F Midagi muud (palun täpsustage)	4	3	2	1

25. Kuidas suhtute Tartu linna elektroonilisse bussipiletisüsteemi?

	Jah, kindlasti	Pigem jah	Pigem ei	Ei, kindlasti mitte	Ei oska öelda
A Eelistan kasutada e-piletit (bussikaarti või kleebist), sest sõidu registreerimine on praktiline ja kiire	4	3	2	1	0
B Eelistan kasutada e-piletit, sest selle ostmine on lihtne ja kiire	4	3	2	1	0
C Eelistan kasutada bussikaardi asemel kleebist	4	3	2	1	0
D Olen rahul, et pean statistika ja planeerimise huvides oma sõidu tuvasti juures registreerima	4	3	2	1	0
E Eelistaksin kasutada nutitelefone automaattuvastusega piletisüsteemi, et ei peaks bussis midagi täiendavalt tegema	4	3	2	1	0
F Eelistaksin kasutada vana piletisüsteemi (paberpiletid, ID-piletid)	4	3	2	1	0

26. Kas Teil on ettepanekuid, kuidas võiks Tartu linna ühistransporti senisest paremini korraldada?

27. Kas Te olete end tundnud Tartu linnas liikluses ohustatuna?

	Üldsegi mitte	Vahete- vahel	Sageli
A Jalakäijana	1	2	3
B Jalgrattaga sõites	1	2	3
C Ühistranspordis sõites	1	2	3
D Autoga sõites (juhi või kaassõitjana)	1	2	3
E Mootorratta või motorolleriga sõites	1	2	3

28. Mida tuleks Teie arvates Tartus eelisarendada (reastage palun tähtsuse järjekorras 1-5)?

- _____ Sõiduteid
 _____ Jalgrattateid
 _____ Kõnniteid
 _____ Ühistranspordi korraldust (marsruudid, sõidugraafikud jne)
 _____ Autoliikluse korraldust (liikluspiirangud, parkimine jne)

29. Kas vibratsioon või müra on Teie elukohas probleemiks?

	Ei ole probleem	On probleem	On suur probleem	Ei oska öelda
A Vibratsioon	3	2	1	0
B Müra trepikojast või naaberkorterist	3	2	1	0
C Müra vee-, kütte- või ventilatsioonitorustikust	3	2	1	0
D Müra õhksoojuspumpadest			1	
E Tänav- või maanteemüra	3	2	1	0
F Tööstuslik müra	3	2	1	0
G Müra raudteelt	3	2	1	0
I Muu müra (palun täpsustage)	3	2	1	0

30. Kuidas on lahendatud Teie elamu veevarustus?

- 1 Linna veevõrk
 2 Puurkaev mitme elamu peale
 3 Oma puurkaev
 4 Salvkaev mitme elamu peale
 5 Oma salvkaev
 6 Lahendamata

31. Kuidas on lahendatud Teie elamu kanalisatsioon?

- 1 Linna kanalisatsioon
 2 Kogumiskaev
 3 Lahendamata

32. Millised Teie majapidamises tarvitatava vee omadused on Teile probleemiks?

	Ei ole probleem	On probleem	On suur probleem	Ei oska öelda
A Värvus	3	2	1	0
B Läbipaistvus	3	2	1	0
C Sette teke	3	2	1	0
D Lõhn	3	2	1	0
E Karedus (katlakivi teke)	3	2	1	0
F Maitse	3	2	1	0
G Muu omadus (palun täpsustage)	3	2	1	0

33. Millised jäätmemajandusega seonduvad valdkonnad on Teie elukoha ümbruses probleemiks?

	Ei ole probleem	On probleem	On suur probleem	Ei oska öelda
A Olmejäätmete kogumise korraldus	3	2	1	0
B Tööstusjäätmete kogumise korraldus	3	2	1	0
C Ohtlike jäätmete kogumise korraldus	3	2	1	0
D Aia- ja haljastusjäätmete kogumise korraldus	3	2	1	0
E Suurjäätmete paigutamine konteinerite ümbrusesse	3	2	1	0
F Konteinerite paigutamiseks sobivate kohtade vähesus	3	2	1	0
G Prahi loopimine tänavale	3	2	1	0
H Prügihunnikute teke	3	2	1	0
I Pakendite kogumise korraldus	3	2	1	
J Muu (palun täpsustage)	3	2	1	0

34. Kas teate erinevate jäätmete konteinerite või vastuvõtupunktide mõnda asukohta?

	Jah	Ei
A Vanapaberi konteinerid	2	1
B Pakendikonteinerid	2	1
C Klaasikonteinerid	2	1
D Vanade patareide kogumiskastid	2	1
E Vanaõlide ja akude konteinerid	2	1
F Aegunud ravimite vastuvõtukohad	2	1
G Tagatisrahaga pakendi (klaas-, plasttaara jm) vastuvõtukohad	2	1
H Jäätmejaam	2	1

35. Kas Te käitlete või sorteerite oma kodumajapidamises tekkinud jäätmeid järgnevatel viisidel?

	Jah, alati	Vahet e- vahel	Ei, mitte kunagi	Pole võimalus t
A Komposteerite toidu- ja/või aiajäätmed	4	3	2	1
B Viite tagatisrahaga pakendid vastuvõtupunkti	4	3	2	1
C Viite pakendid pakendikonteinerisse	4	3	2	1
D Kasutate tasuta pakendikotiteenust	4	3	2	1
E Viite klaaspakendid klaasikonteinerisse	4	3	2	1
F Viite patareid kogumiskastidesse	4	3	2	1
G Viite aegunud ravimid apteeki				
H Kogute ja viite vanapaberi enda poolt tellitud vanapaberikonteinerisse	4	3	2	1
I Kogute ja viite vanapaberi üldkasutatavasse vanapaberikonteinerisse	4	3	2	1
J Põletate (või lasete põletada) vanapaberi küttekoldes	4	3	2	1
G Kogute ja viite metalljäätmed vastuvõtupunkti	4	3	2	1
H Viite suurjäätmed, ohtlikud jäätmed vm jäätmed jäätmejaama	4	3	2	1
I Viite kasutuskõlblikud riided uuskasutuskeskusesse, Humanasse vm	4	3	2	1
J Viite kodus tekkinud olmejäätmed parkides või bussipeatustes asuvatesse prügikastidesse“	4	3	2	1

36. Kas biojätmete (köögi-, aia- ning haljastusjätmete) eraldi kogumine on Teie arvates vajalik?

4 Jah, kindlasti
3 Pigem jah
2 Pigem ei
1 Ei, kindlasti mitte
0 Ei oska öelda

37. Kas Teil on alljärgnevat olukordi kodus või töökohas?

	Kodus	Töökohas	Mitte kuskil	Ei oska öelda
A Lekkivad veetorud või tilkuvad kraanid	1	2	3	0
B Tihendatud aknad või pakettaknad	1	2	3	0
C Võimalik reguleerida küttekeha temperatuuri	1	2	3	0

38. Kas Te arvestate poes ostes toiduainete pakendite, olmekeemia või kodumasinade keskkonnasäästlikkust?

3 Jah, alati
2 Vahepeval
1 Ei, mitte kunagi

39. Kui paljud Teie naabritest (Tartu elanikest) püüavad käituda keskkonnasäästlikult?

4 Enamik
3 Paljud
2 Mõned üksikud
1 Mitte keegi
0 Ei oska öelda

40. Kuidas hindate oma tervislikku seisundit?

5 Väga hea
4 Hea
3 Rahuldav
2 Halb
1 Väga halb
0 Ei oska öelda

41. Kuidas hindate Tartus erinevate keskkonnategurite poolt põhjustatud ohtu oma tervisele?

	Ei ole ohtu	On oht	On suur oht	Ei oska öelda
A Joogivesi	3	2	1	0
B Sõidukite heitgaasid	3	2	1	0
C Suits, tahm	3	2	1	0
D Häiriv lõhn, hais	3	2	1	0
E Müra	3	2	1	0
F Vibratsioon	3	2	1	0

42. Mitu aastat olete Tartus elanud?

1aastat 0 Sünnist alates

43. Millises linnaosas Te elate?

- 1 – Tähtvere
- 2 – Veeriku
- 3 – Maarjamõisa
- 4 – Tammelinna
- 5 – Ränilinna
- 6 – Vaksali
- 7 – Kesklinna
- 8 – Karlova
- 9 – Variku
- 10 – Ropka
- 11 – Ropka tööstuse
- 12 – Raadi-Kruusamäe
- 13 – Supilinna
- 14 – Ülejõe
- 15 – Jaamamõisa
- 16 – Annelinna
- 17 – Ihaste

44. Mitu aastat olete oma praeguses elukohas elanud?

1aastat 0 Sünnist alates

45. Palun märkige eluaseme tüüp, milles praegu elate.

1 Ühepereelamu	4 Vähem kui viiekorruseline mitmekorteriline elamu
2 Kahepereelamu	5 Viie või enamakorruseline paljukorteriline elamu
3 Ridaelamu	6 Midagi muud. Missugune?.....

46. Missuguste mugavustega korteris/majas Te elate?

- 1 Kõigi mugavustega korter/maja
- 2 Puuküttega (peamiselt) kõigi mugavustega korter/maja
- 3 Kesk-, gaasi- või elektriküttega mõne mugavusega korter/maja
- 4 Puuküttega (peamiselt) mõne mugavusega korter/maja
- 5 Puuküttega mugavusteta korter/maja

47. Kas olete halbadest elukeskkonna tingimustest tulenevalt vahetanud oma elukohta ajavahemikul 2011-2015 ?

1 Jah 2 Ei ⇒ KÜSIMUS 49

48. Milliste piirkondade vahel Teie elukohavahetus toimus? Kui olete vahetanud elukohta enam kui ühe korra, siis märkige viimane elukohavahetus.

- 1 Sama linnaosa piires
- 2 Mõnest teisest linnaosast (palun märkige) .
- 3 Muu variant (palun märkige)

49. Kas kavatsete halbadest elukeskkonna tingimustest tulenevalt lähitulevikus (umbes 5 aasta jooksul) oma elukohta vahetada

- 1 Jah 2 Ei ⇒ KÜSIMUS 51

50. Kus Te eelistaksite elada?

- 1 Sama linnaosa piires
- 2 Mõnes teises Tartu linnaosas. Palun märkige.
- 3 Mujal (maapiirkonnas, teises linnas, teises riigis). Palun täpsustage.

51. Kas järgnevad kuritegevuse liigid on probleemiks Teie elukohas?

	Ei ole probleem	On probleem	On suur probleem	Ei oska öelda
A Autovargused	3	2	1	0
B Autodesse sissemurdmised	3	2	1	0
C Korterivargused	3	2	1	0
D Narkokuriteod	3	2	1	0
E Röövimised	3	2	1	0
F Tänavavägivald	3	2	1	0
G Noorte poolt sooritatud korrarikumised	3	2	1	0
H Muu (palun täpsustage)	3	2	1	0

52. Kas keegi Teie perekonnast on viimase aasta jooksul langenud kuritegevuse ohvriks?

- 1 Jah 2 Ei ⇒ KÜSIMUS 54

53. Kas see toimus?

- 1 Kodus või kodulinnaosas
- 2 Mõnes teises linnaosas (palun täpsustage, kus)
- 3 Väljaspool Tartut (palun täpsustage, kus)

54. Kas Te olete liitunud mõne turvalist keskkonda soodustava projektiga (nt naabri- või naabusvalve)?

- 1 Jah 2 Ei ⇒ 0 Ei tea, ei oska
KÜSIMUS 57 öelda

55. Kas pärast seda olete täheldanud muutusi?

- 1 Jah, nüüd on turvalisem 2 Ei, muutusi pole 3 On läinud halvemaks 0 Ei oska öelda

56. Kas pärast naabri- või naabusvalvega liitumist...

	Jah	Ei	Ei oska öelda
A olete osalenud turvalisusega seotud koolitusel	2	1	0
B olete saanud rohkem infot ja tagasisidet piirkonna kuritegevuse kohta	2	1	0
C olete suhelnud rohkem oma naabritega	2	1	0
D Midagi pole muutunud, kõik on endine	2	1	0

Vastake edasi küsimus nr 58.

57. Mis põhjusel Te ei ole liitunud naabri- või naabusvalvega?

	Jah	Ei	Ei oska öelda
A Meil on niigi turvaline	2	1	0
B Pole sellest võimalusest kuulnud	2	1	0
C Sellega ühinemine ei muudaks midagi	2	1	0
D Arvan, et see süsteem ei tööta	2	1	0
E Mõtleksin tõsisemalt, kui saaksin selle kohta rohkem informatsiooni	2	1	0
F On ka alternatiivseid variante, täpsustage.	2	1	0

58. Palun märkige oma sugu.

1 Mees 2 Naine

59. Kui vana Te olete?aastane**60. Kas Teie leibkonnas on alla 18-aastaseid lapsi?**

1 Jah 2 Ei

61. Milline on Teie haridus?

1 Alg- või põhiharidus
2 Kesk-, keskeri- või kutseharidus
3 Kõrgharidus

62. Palun märkige oma rahvus.

1 Eestlane 2 Venelane 3 Muu

63. Kas Te

1 Töötate	3 Olete pensionil
2 Õpite	4 Ei tööta (muul põhjusel)

64. Kas Teil on veel arvamusi või kommentaare seoses küsimustikus käsitletud teemadega, siis oleme tänulikud, kui te need siia kirjutate./ Kas Teil on veel arvamusi või kommentaare seoses küsimustikus käsitletud teemadega?

Täname!